Programmabegroting
2026 - 2029

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Voor de raadsvergadering van 11 november 2025

Onderwerp: Programmabegroting 2026-2029

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2026-2029 aan.

In de begroting zijn de bestuursprogramma's en de daarbij behorende doelstellingen en resultaten voor 2026 opgenomen. In het bijbehorende raadsvoorstel schetsen we op hoofdlijnen het financieel meerjarenperspectief en gaan we nader in op de besluiten die we aan u voorleggen.

Wij stellen u voor de volgende besluiten te nemen:

1. De Programmabegroting 2026-2029 vast te stellen.
2. De tarieven voor gemeentelijke belastingen en rechten vast te stellen overeenkomstig onderstaande voorstellen:
    a. de onroerendezaakbelasting in 2026 te verhogen met 2,7% ten opzichte van 2025;
    b. de afvalstoffenheffing in 2026 met gemiddeld 18,8% te verhogen ten opzichte van 2025 en het dekkingspercentage voor 2026 te bepalen op 91,6%;
    c. de rioolheffing in 2026 met 7,7% te verhogen ten opzichte van 2025 en het dekkingspercentage voor 2026 te bepalen op 88,5%;
    d. de lijkbezorgingsrechten in 2026 met 2,7% te verhogen ten opzichte van 2025 en het dekkingspercentage voor 2026 te bepalen op 85,8%;
    e. de toeristenbelasting in 2026 met 2,7% te verhogen ten opzichte van 2025;
    f. de forensenbelasting in 2026 met 2,7% te verhogen ten opzichte van 2025.
3. Een krediet van in totaal € 11.338.000 beschikbaar te stellen voor het bestedingsplan 2026-2029 zoals opgenomen in bijlage 9.
4. Een krediet van € 1.158.500 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan riolering 2026 zoals opgenomen in paragraaf 4.1.8.
5. Een krediet van € 577.500 beschikbaar te stellen voor de in bijlage 1 vermelde vervangingsinvesteringen in 2026.
6. Een krediet van € 3.560.400 beschikbaar te stellen voor de sanering en het bouwrijp maken van de grond ten behoeve van de ontwikkeling van Steenwijk Zuidoost.
7. Op basis van de 'Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2025 e.v.':
    a. de grondexploitaties voor woningbouwprojecten en bedrijventerreinen die onderhanden zijn gewijzigd vast te stellen;

b. het college te machtigen, indien de markt- en economische omstandigheden daartoe aanleiding geven, tegen andere grondprijzen te verkopen dan opgenomen in de desbetreffende grondexploitaties onder de voorwaarde van een blijvend minimaal sluitende grondexploitatie.

8. Een bedrag van € 935.046 te storten in de 'Algemene reserve vaste buffer' en dit bedrag ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2026.
9. Het audit-programma (jaarschijf 2026) vast te stellen zoals opgenomen in bijlage 3.

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,

de secretaris,	de burgemeester,
Marco de Graaf	Rob Bats

Inhoudsopgave

1. Inleiding **6**
2. De bestuursprogramma's **7**
2.1. Brede welvaart 7
2.2. Bestuursprogramma 'Woningbouw' 9
2.3. Bestuursprogramma 'Werk en economie' 12
2.4. Bestuursprogramma 'Samenredzaam' 15
2.5. Bestuursprogramma 'Vitaal Platteland' 20
2.6. Bestuursprogramma 'Duurzaam' 23
2.7. Bestuursprogramma 'Leefbare steden en kernen' 26
2.8. Bestuursprogramma 'Financiën en dienstverlening' 32
3. Financiële positie **35**
3.1. Inleiding 35
3.2. Begroting en meerjarenbeeld 35
3.3. 'Dashboard' met financiële kengetallen 35
3.4. Uitgaven en inkomsten per programma 36
3.5. Uitgangspunten programmabegroting 38
3.6. Saldoverbeterende maatregelen (opgenomen in de begroting) 38
3.7. Vervangingsinvesteringen 39
3.8. Overhead 39
3.9. Reserves en voorzieningen 40
3.9.1. Verloop algemene en bestemmingsreserves 41
3.9.2. Verloop voorzieningen 42
3.10. Overzicht totale programmabegroting 44
3.11. Overzicht algemene dekkingsmiddelen 45
4. Specifieke paragrafen **46**
4.1. Paragraaf Lokale heffingen 46
4.1.1. Inleiding 46
4.1.2. Belastingen en heffingen 46
4.1.3. Uitgangspunten 46
4.1.4. Overzicht belastingopbrengsten 46
4.1.5. Lokale belastingdruk 47
4.1.6. Onroerendezaakbelastingen 48
4.1.7. Afvalstoffenheffing 49
4.1.8. Rioolheffing 51
4.1.9. Lijkbezorging 52
4.1.10. Onderbouwing kostendekkendheid leges 53
4.1.11. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 54
4.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 56
4.2.1. Algemeen 56
4.2.2. Inventarisatie weerstandscapaciteit 56
4.2.3. Inventarisatie risico's en weerstandsratio 57
4.2.4. Diverse kengetallen 67
4.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 73
4.3.1. Algemeen 73
4.3.2. Beleids- en beheerplannen 73
4.4. Paragraaf Financiering 81
4.5. Paragraaf Openbaarheid 89
4.6. Paragraaf Bedrijfsvoering 90
4.7. Paragraaf Verbonden partijen 95

4.8. Paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen 98
Bijlage 1. Vervangingsinvesteringen 103
Bijlage 2. Resultaat programmabegroting per taakveld 104
Bijlage 3. Audit-programma, jaarschijf 2026 108
Bijlage 4. Verloop reserves en voorzieningen 110
Bijlage 5. Incidentele baten en lasten per programma 111
Bijlage 6. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma 118
Bijlage 7. Verbonden partijen 119
Bijlage 8. Beleidsindicatoren 135
Bijlage 9. Bestedingsplan 136

1. Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029. De laatste begroting die wij met dit college op zullen stellen. Volgend jaar zal immers een nieuwe bestuursperiode aanvangen, met een nieuw college en een nieuwe raad. En ongetwijfeld nieuwe prioriteiten, doelen en acties. Maar veel van wat de gemeente doet en moet doen zal in de nieuwe bestuursperiode in het verlengde liggen van wat we nu doen en in gang zetten.

In de afgelopen jaren hebben we de begroting steeds met veel onzekerheid over de te ontvangen rijksmiddelen (de Algemene uitkering) besproken. Lange tijd was er onduidelijkheid over de hoogte van het bedrag dat gemeenten de komende jaren vanuit de rijksoverheid (extra) zouden krijgen. Bij de opstelling van onze Perspectiefnota hebben we daar destijds een inschatting voor gemaakt die, naar nu blijkt, positiever uitpakt. Toch blijven er onzekerheden bestaan over de financiële middelen voor de komende jaren. Landelijke discussies over hervormingen van de jeugdzorg zijn nog niet afgerond, we leven in onrustige tijden en we krijgen straks een nieuw kabinet dat ongetwijfeld keuzes zal maken die gevolgen hebben voor gemeenten.

Ondanks de onzekerheden die er zijn, kunnen we u wel een programmabegroting aanbieden die financieel stabiel en op orde is. Niet alleen voor de eerstvolgende jaren, maar ook voor de jaren erna. We hebben hiervoor in de afgelopen jaren scherpe keuzes moeten maken. Daardoor konden we blijven investeren in onze samenleving. Veel van wat we ons hadden voorgenomen in ons coalitieakkoord ‘Duurzaam Doorbouwen’ hebben we samen met u gerealiseerd of in gang weten te zetten. Met een goed gevoel kijken we op de achter ons liggende periode terug. We zijn volop in actie met de woningbouwplannen, het realiseren van schoolgebouwen, het ondersteunen van ons bedrijfsleven en het zorgen voor passende en toegankelijke zorg. We werken aan onze duurzaamheidsambities en verbeteren onze leefomgeving. En tegelijkertijd blijven we behoren tot de gemeenten met de laagste woonlasten van Nederland.

In deze begroting bouwen we hierop voort. We doen dat met realiteitszin, maar ook met vertrouwen in de kracht van onze gemeenschap. Steenwijkerland is een prachtige, natuurrijke en cultuurhistorische gemeente en kenmerkt zich ook door de vele betrokken inwoners en ondernemers. Mensen die naar elkaar omkijken en helpen wanneer dat nodig is.

Het werken aan een duurzame en fijne toekomst voor onze inwoners, de brede welvaart, zal ook in een nieuwe bestuursperiode veel aandacht vragen van raad, college en organisatie. Deze begroting biedt daar een solide basis hiervoor. We wensen u veel succes bij de voorbereiding van de begrotingsbespreking en hopen dat het lezen van de stukken u daarbij ondersteunt en inspireert.

2. De bestuursprogramma's

2.1. Brede welvaart

Een belangrijk onderdeel van de begroting is het programmagedeelte. Ambities en acties voor de komende periode worden hier vermeld. De bestuursprogramma's zijn afgeleid uit ons coalitieakkoord 'Duurzaam Doorbouwen, Samen werken aan een vitaal Steenwijkerland': Woningbouw, Werk en economie, Samenredzaam, Vitaal Platteland, Duurzaam, Leefbare steden en kernen en als laatste Financiën en dienstverlening.

In het coalitieakkoord hebben we beschreven dat we willen werken aan het vergroten van de brede welvaart. Met elkaar hebben we de uitdaging om te werken aan een duurzaam, welvarend Steenwijkerland voor de huidige en toekomstige generaties. Een gemeente, waarin alle inwoners naar vermogen mee kunnen doen.

De Sustainable Development Goals (SDG's), ofwel werelddoelen voor duurzame ontwikkeling, zijn in de voorliggende bestuursprogramma's opgenomen. We hebben er opnieuw voor gekozen om de 4 belangrijkste doelen per programma visueel zichtbaar te maken.

	Beëindig armoede overal en in al haar vormen		Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen
	Einde aan honger, zorgen voor voedselzekerheid en duurzame landbouw		Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
	Gezondheidszorg voor iedereen		Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, en waardig werk voor iedereen
	Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen		Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie
	Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes		Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
	Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam		Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

	Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen		Bevorder een vreedzame samenleving en creëer doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen
	Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden		Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het partnerschap voor duurzame ontwikkeling
	Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen		

2.2. Bestuursprogramma 'Woningbouw'

We zetten de komende jaren in op het bouwen van meer woningen zodat onze huidige en nieuwe inwoners een passende woning kunnen krijgen en kunnen houden (SDG 11). Ook willen we een bijdrage leveren aan de boven regionale vraag (1.000 - 1.500 woningen). Het gaat bij beide om zowel koop- als (sociale) huurwoningen. Voor sociale huurwoningen werken we nauw samen met woningbouwcorporaties en hebben hiermee prestatieafspraken gemaakt (SDG 17). Bij het opstellen van woningbouwplannen nemen we zoveel mogelijk SDG's in ogenschouw en houden we onder andere rekening met de kwaliteit van de openbare ruimte (SDG 3, 10 en 11), klimaatbestendigheid (SDG 11) en natuur inclusief bouwen. Ook zetten we de reserve Volkshuisvesting waar nodig in voor de realisatie van sociale woningbouw.

AMBITIES WONINGBOUW:	SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
- 1.735 woningen erbij tot 2031, waarvan 2/3 voor 2027. - 30% van de nieuwbouwwoningen is een sociale huur- of koopwoning. - Stimuleren van lokale initiatieven. - Benutten van kansen om voor de bovenregionale woonbehoefte te bouwen.	

Om de 1.735 woningen te bouwen conform de Woonagenda, moet het tempo omhoog. We zorgen dat lokale woningbouwinitiatieven gestimuleerd worden. De kennis, ervaring en passie die onze inwoners hebben om hun (eigen) woningen te realiseren, combineren we met de ervaring en professionele kennis van de gemeente en andere bouwende partijen.

Hoewel we zelf geen woningen bouwen, maken we dit voor inwoners en andere initiatiefnemers zo makkelijk mogelijk. Dit doen we door zoveel mogelijk de belemmeringen weg te nemen. We maken gebruik van kansen die ontstaan door vrijkomende agrarische gebouwen. Daarnaast is het mogelijk om een (pré)mantelzorg woning te realiseren. Een pré-mantelzorgwoning is bedoeld voor de fase voordat mantelzorg nodig is, maar de behoefte om ondersteuning te bieden er al wel is. We zetten bestaande én nieuwe instrumenten en maatregelen gericht in voor onze lokale woningvraag. Daarmee zorgen we er niet alleen voor dat de woningen voldoen aan de vraag van onze inwoners, maar ook dat woningbouwplannen rekening houden met de verschillende SDG's, dus met natuur, sociale inclusie, veiligheid, klimaatmaatregelen en energiebesparing.

Dit alles doen we tegen een achtergrond van een groot woningtekort, stijgende grondstof- en bouwprijzen, stijgende rente, stikstof- en PFAS-problematiek, netcongestie en een krappe arbeidsmarkt. Al deze ontwikkelingen brengen de nodige uitdagingen met zich mee en zijn van invloed op het kunnen behalen van het resultaat.

Hoe gaan we dat doen?

Doel	Voldoende woningen voor onze inwoners
Beoogd resultaat	Voor 2027 is 2/3 van de benodigde 1.735 woningen tot 2031 gerealiseerd.
Acties	• We realiseren voor 230 woningen harde plancapaciteit. • We stellen het Volkshuisvestingsprogramma vast (herijking Woonagenda).

Doel	Voldoende passende en betaalbare woningen
Beoogd resultaat	Tenminste 30% van de nieuwbouwwoningen is een sociale huur- of koopwoning.
Acties	• We voeren samen met de woningcorporaties de jaarschijf 2026 van de Prestatieafspraken Steenwijkerland 2023-2027 uit.

Doel	Faciliteren van eigen inwoners initiatieven in de kernen
Beoogd resultaat	Het realiseren van woningbouwinitiatieven van, voor en door eigen inwoners.
Acties	• We willen minimaal twee wooninitiatieven ondersteunen en waar nodig financieel.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 1. Woningbouw	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Woonagenda		I	- 320			
Startersleningen		I	- 500			
Onttrekking aan de reserve Volkshuisvesting		*I*	*500*			
Totaal beleidskeuzes	**-**		**- 320**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 1. Woningbouw	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	- 50	-	-	-	-
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 2.253	- 1.911	- 2.128	- 2.109	- 2.109	- 2.109
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 329	- 3.788	- 3.792	- 3.857	- 943	- 1.276
8.3 Wonen en bouwen	- 3.290	- 4.946	- 4.212	- 3.854	- 3.823	- 3.805
Totaal Lasten	**- 5.872**	**- 10.695**	**- 10.132**	**- 9.820**	**- 6.875**	**- 7.190**
Baten						
8.1 Ruimte en leefomgeving	393	144	76	76	76	76
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	770	3.967	3.989	4.049	1.689	1.482
8.3 Wonen en bouwen	2.025	1.569	1.743	1.729	1.715	1.700
Totaal Baten	**3.188**	**5.680**	**5.808**	**5.854**	**3.480**	**3.257**
Saldo van baten en lasten	**- 2.684**	**- 5.015**	**- 4.324**	**- 3.966**	**- 3.395**	**- 3.933**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 1.521	- 679	- 699	- 195	- 748	- 207
Totaal Toevoegingen	**- 1.521**	**- 679**	**- 699**	**- 195**	**- 748**	**- 207**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	1.299	1.825	820	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**1.299**	**1.825**	**820**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**- 222**	**1.146**	**121**	**- 195**	**- 748**	**- 207**
Resultaat	**- 2.906**	**- 3.870**	**- 4.203**	**- 4.160**	**- 4.144**	**- 4.140**

2.3. Bestuursprogramma 'Werk en economie'

Steenwijkerland is een economisch vitale gemeente en dat willen we blijven. We investeren in brede welvaart. We streven naar een excellent vestigingsklimaat voor ondernemers. We zetten in de op de 'economie van morgen'. Er komen complexe uitdagingen af op het bedrijfsleven van Steenwijkerland. Ondernemers staan voor grote transities op gebied van digitalisering, energie en een circulaire (kringloop) economie. Die overgangen vereisen een heldere koers, die in 2024 samen met ondernemers is opgesteld. Pijlers in de nieuwe Economische Koers zijn: een gunstig ondernemersklimaat creëren met goede dienstverlening en voldoende ruimte om te kunnen ondernemen, een gezonde arbeidsmarkt, aandacht voor innovatie en digitalisering, werken aan duurzaamheid in alle sectoren en een betere positionering van de gemeente in de regio. Om die thema's te stimuleren vervult de gemeente een wisselende rol. Dit doen we in samenwerking met de ondernemers, de Business Club Steenwijkerland (BCS), en vele partners in Regio Zwolle verband. Dit alles met een juiste balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid.

AMBITIES WERK EN ECONOMIE:	**SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**
- Creëren van een toekomstbestendige wendbare arbeidsmarkt. - In 2026 weet 75% van de ondernemers uit Steenwijkerland de gemeente te vinden voor ondernemersdienstverlening. - Zorgdragen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. - In 2026 is het aandeel innovatieve bedrijven hoger dan 1,92%. - Inzetten op een hogere mate van duurzaamheid en toekomstbestendigheid op onze bedrijventerreinen. - Zowel op het thema ruimte als economie willen we binnen de regio Zwolle voorbeeldregio zijn en het partnerschap benutten om eigen doelen te bereiken.	

Door te zorgen voor een betere toegang van (kleinschalige) ondernemingen tot onze diensten, de diensten in de regio Zwolle en een aantrekkelijk vestigingsklimaat dragen wij bij aan SDG 9. Belangrijke thema's hierin zijn innovatie, digitalisering en duurzaamheid. Hiermee bevorderen we inclusieve en duurzame economische groei, en waardig werk voor iedereen (SDG 8). Het behouden van agrarisch ondernemerschap en de doorontwikkeling van toerisme als economische drager van ons landelijk gebied doen wij in aanvulling op en in samenhang met de opgaven die in het bestuursprogramma Vitaal Platteland worden benoemd. Onder andere met de regionale praktijk academie (RPA) stimuleren we een lokale toekomstbestendige, wendbare arbeidsmarkt. Hiermee zetten we in op kwaliteitsonderwijs (SGD 4) dat aansluit op de arbeidsmarkt. We werken lokaal aan deze doelen samen met ondernemers(verenigingen) en maken, waar mogelijk, gebruik van de regionale infrastructuur samen met de partners binnen Regio Zwolle, Provincie Overijssel etc. (SDG 17).

Hoe gaan we dat doen?

Doel	**Versterken en behoud van de werkgelegenheid door opleiden gekwalificeerd personeel en mismatch arbeidsmarkt tegengaan**
Beoogd resultaat	Economische sectoren die van belang zijn voor onze economie, hebben voldoende arbeidspotentieel beschikbaar.
Acties	• Onderzoeken hoe wij het 'ongekend (onbenut) arbeidspotentieel' kunnen aanspreken/benutten samen met partijen als de RPA.

	• Wij zijn betrokken bij de pilot voor het regionale samenwerkingsproject met de werktitel 'De Rotonde'. Het doel is mensen sneller en beter begeleiden naar werk of opleiding en behouden voor de gemeente. Minimaal 2x per maand vindt afstemming plaats over kandidaten en werkplekken. • Verkennen hoe wij onze gemeente beter kunnen positioneren, waardoor wij aantrekkelijker worden voor werkzoekenden.

Doel	**Verbetering externe en interne dienstverlening aan ondernemers**
Beoogd resultaat	Verhoging tevredenheid dienstverlening aan ondernemers en meer toekomstbestendig en betekenisvol ondernemerschap.
Acties	• We leggen 250 bedrijfsbezoeken af.

Doel	**Voldoende ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven**
Beoogd resultaat	Voldoende mogelijkheden voor bedrijven om uit te breiden en bestaande ruimte te intensiveren.
Acties	• Toekomstbeeld bedrijventerreinen uitwerken in een uitvoeringsprogramma bedrijventerreinen. • Uitvoeren van twee projecten binnen het Stadsarrangement Binnenstad Steenwijk: waaronder een aanpak hoe we de leegstand in de binnenstad samen met pandeigenaren en ondernemers willen tegengaan en faciliteren nieuwe BIZ periode door een nieuwe biz-verordening. • Minimaal 1 uitbreidingslocatie voor bedrijventerreinen een stap verder richting uitgifte brengen (A32 corridor, Schaarkampen of Tuk).

Doel	**Duurzame bedrijven**
Beoogd resultaat	Meer ondernemers die duurzaam ondernemen en een hogere mate van duurzaamheid op onze bedrijventerreinen.
Acties	• Het stimuleren van projecten rondom duurzaamheid en slimmer gebruik van het elektriciteitsnet op bedrijventerreinen Schaarkampen en Dolderkanaal. • Op basis van de uitkomsten onderzoek 'hoe duurzaam zijn ondernemers in Steenwijkerland?', een aanpak ontwikkelen waarin duidelijk wordt welke doelgroep ondernemers we willen verleiden om meer duurzaam te gaan ondernemen en op welke manier.

Doel	**Samenwerken aan brede welvaart in Regio Zwolle**
Beoogd resultaat	Meer zichtbaarheid in de regio Zwolle en meer samenwerking en projecten in regionaal verband.
Acties	• Uitvoering geven aan gehonoreerde regiodeal projecten. Aangevraagde projecten zijn doorontwikkeling mobiliteitshubs, gebiedsarrangement Kop van Overijssel, Cultuurregio Zwolle Talentontwikkeling, Sportecosysteem Regio Zwolle. • Evalueren deelname Regio Zwolle United.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 2. Werk en economie	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Projectleider arbeidsmarktprojecten		i	- 95			
Beschikbaar budget voor arbeidsmarktbeleid		*I*	*50*			
Totaal beleidskeuzes	**-**		**- 45**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 2. Werk en economie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 644	- 749	- 694	- 693	- 691	- 691
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 39	- 67	- 34	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	- 3.123	- 2.924	- 1.775	- 1.255	- 1.055	- 1.055
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	- 386	- 546	- 211	- 121	- 121	- 121
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 25	- 17	- 118	- 18	- 18	- 18
3.4 Economische promotie	- 79	- 51	- 42	- 42	- 42	- 42
5.5 Cultureel erfgoed	-	- 600	-	-	-	-
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 236	-	-	-	-	-
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 41	- 92	- 117	- 117	- 117	- 117
8.3 Wonen en bouwen	- 361	- 20	- 21	- 21	- 21	- 21
Totaal Lasten	**- 4.934**	**- 5.066**	**- 3.011**	**- 2.267**	**- 2.065**	**- 2.065**
Baten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	732	388	162	162	162	162
1.2 Openbare orde en veiligheid	27	-	-	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	1.928	805	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	701	1.020	120	120	630	120
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	25	29	30	30	30	30
3.4 Economische promotie	0	-	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	-	309	-	-	-	-
8.1 Ruimte en leefomgeving	25	-	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	62	-	-	-	-	-
Totaal Baten	**3.499**	**2.551**	**312**	**312**	**822**	**312**
Saldo van baten en lasten	**- 1.435**	**- 2.515**	**- 2.699**	**- 1.955**	**- 1.242**	**- 1.752**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 585	- 891	-	-	- 510	-
Totaal Toevoegingen	**- 585**	**- 891**	**-**	**-**	**- 510**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	613	1.543	799	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**613**	**1.543**	**799**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**29**	**652**	**799**	**-**	**- 510**	**-**
Resultaat	**- 1.407**	**- 1.864**	**- 1.900**	**- 1.955**	**- 1.752**	**- 1.752**

2.4. Bestuursprogramma 'Samenredzaam'

Samenredzaam richt zich op het welzijn en de veerkracht van onze inwoners, vooral voor wie dit niet vanzelfsprekend is. We ondersteunen op het gebied van werk, gezondheid, basisvaardigheden, meedoen, rondkomen, opgroeien, wonen en leefomgeving. Onze taak is om mensen in kwetsbare posities te helpen, met oog voor hun mogelijkheden en beperkingen.

Prioritaire ambities

- Voorkomen van (ernstige) geldzorgen.
- Kinderen veilig thuis laten opgroeien.
- Voorkomen van overbelasting van mantelzorgers.
- Zelfstandig wonen voor psychisch kwetsbare inwoners.
- Gezond leven makkelijker maken.

Relatie met SDG's

- Voorkomen van geldzorgen (SDG 1 en 2) door snelle ondersteuning.
- Voorkomen van uithuisplaatsing van kinderen (SDG 3 en 10) door eenvoudiger en goedkopere zorg.
- Verminderen van druk op mantelzorgers (SDG 3).
- Passende zorg voor psychisch kwetsbare mensen (SDG 3) in hun eigen omgeving.
- Samenwerken aan gezondheid (SDG 3) voor betere mentale gezondheid, meer beweging en minder middelengebruik.

Uitdagingen

Hoge kosten van levensonderhoud, woningschaarste, personeelstekorten en complexe mentale problematiek blijven bestaan. Dit brengt onzekerheden voor inwoners en kan invloed hebben op de doelen van de programmabegroting 2026.

AMBITIES SAMENREDZAAM:-	**SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**
- Voorkomen (ernstige) geldzorgen. - Kinderen kunnen veilig thuis opgroeien (beweging van nul). - Voorkomen overbelasting van mantelzorgers. - Psychisch kwetsbare inwoners kunnen zelfstandig wonen. - Gezond Leven makkelijker maken.	

Hoe gaan we dat doen?

Doel	**Iedereen financieel redzaam**
Beoogd resultaat	Minimaal 55% van de doelgroep voor het minimabeleid maakt gebruik van de inkomensregelingen- en toeslagen (2023: 39%).
Acties	• Binnen de werkgroep VoorzieningenWijzer zoeken naar nieuwe vindplaatsen om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. • In het kader van schuldhulpverlening zetten we in op preventie en drempelvrije toegang tot hulp. • Uit het landelijk plan 'Basisdienstverlening Schuldhulpverlening' vloeit voort dat we intensief gaan inzetten op begeleiding naar financiële zelfredzaamheid. Hierdoor voorkomen we dat inwoners na een traject opnieuw te maken krijgen met problematische schulden.

Doel	**Alle jeugdigen kunnen veilig thuis opgroeien (0 uithuisplaatsingen als moreel doel)**
Beoogd resultaat	Het aantal uithuisplaatsingen terugbrengen van 1,6% naar het landelijk gemiddelde van 1,1% (periode 2022-2026). Minder jeugdigen maken gebruik van specialistische GGZ-jeugdzorg. We geven uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd.
Acties	• Het met (lokale) ketenpartners ontwikkelen van initiatieven waarbij een klimaat wordt gecreëerd waarin ouders om hulp durven te vragen als er sprake is van huiselijk geweld (Beweging van Nul). • Bestaande aanpakken uitbreiden, zoals jeugdconsulenten beschikbaar voor huisartsenpraktijken, jeugdconsulenten en schoolmaatschappelijk werk beschikbaar voor alle scholen. • We investeren in het werken met 'Verklarende Analyse' (VA). Hiermee verstevigen we de rol van de gemeentelijke toegang in de regierol over de gespecialiseerde Jeugdzorg die via hen wordt ingezet.

Doel	**Voorkomen van overbelasting van mantelzorgers**
Beoogd resultaat	Vermindering van het aandeel mantelzorgers dat zich zwaar belast voelt.
Acties	• Het verder ontwikkelen van ondersteunende activiteiten voor mantelzorger i.s.m. Sociaal Werk de Kop. • Inzet van een laagdrempelige app met informatie over mogelijkheden en activiteiten voor Mantelzorgers.

Doel	**Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen zelfstandig wonen**
Beoogd resultaat	Via de opbouw van beschermd-thuis formules verminderen van het gebruik van beschermd-wonen met 30% (periode 2022-2026).
Acties	• Evaluatie uitvoeren van de pilot Beschermd Thuis. • Monitoren van de afspraken met Woningcorporaties i.v.m. de beschikbaarheid t.b.v. Beschermd Thuis. Daarbij onderzoeken we hoe dit past in het huidige inkoopbeleid rond de lokale Wmo-producten en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid.

Doel	**Vitaal ouder worden**
Beoogd resultaat	Toename van het percentage ouderen dat een goede gezondheid ervaart.
Acties	• Uitvoering van het amendement "Vitaal Ouder worden" waarin met inwoners en partners een actieprogramma wordt ontwikkeld om het Vitaal Ouder worden in de breedste zin te ondersteunen in Steenwijkerland. • Het organiseren van 5 valpreventietesten met Sociaal Vitaal als kennismakingsprogramma.

Doel	**Een gezond leven makkelijker maken voor alle inwoners van de gemeente Steenwijkerland**
Beoogd resultaat	Inwoners ervaren een betere mentale gezondheid, gebruiken minder middelen en bewegen meer.
Acties	• Uitbouwen en versterken van de vijf ketenaanpakken (welzijn op recept, valpreventie, kind naar gezond(er) gewicht, gecombineerde leefstijlinterventie en kansrijke start). • Inrichten van een mentaal gezondheidsnetwerk (een verplichting vanuit het Integraal Zorgakkoord). Onderdelen hiervan zijn: invoering van het verkennend gesprek (extra verwijzingsmogelijkheid voor huisartsen) en een laagdrempelig steunpunt als zelfregie en herstelcentrum.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 3. Samenredzaam	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Geen beleidskeuzes in de PPN 2025-2029						
Totaal beleidskeuzes	-		-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 3. Samenredzaam	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	- 3.281	- 3.687	- 2.965	- 2.933	- 2.903	- 2.903
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 16.821	- 14.526	- 17.286	- 7.572	- 7.572	- 7.572
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 1.282	-	-	-	-	-
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	- 49	- 51	- 51	- 51	- 51
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	- 1.087	- 979	- 977	- 902	- 767
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	- 204	- 526	- 374	- 374	- 374
6.3 Inkomensregelingen	- 20.073	- 21.228	- 21.736	- 21.683	- 21.683	- 21.683
6.4 WSW en beschut werk	- 8.611	- 8.022	- 7.585	- 7.218	- 7.076	- 7.109
6.5 Arbeidsparticipatie	- 3.830	- 4.652	- 3.979	- 3.892	- 3.868	- 3.875
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.575	-	-	-	-	-
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-	- 1.143	- 1.144	- 1.144	- 1.144	- 1.144
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-	- 7.294	- 8.077	- 7.869	- 7.669	- 7.669
6.712 Begeleiding (WMO)	-	- 5.902	- 5.852	- 5.802	- 5.752	- 5.702
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	- 6.688	-	-	-	-	-
6.71b Begeleiding (WMO)	- 4.915	-	-	-	-	-
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	- 1.063	-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	- 2.994	-	-	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	- 4.624	-	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	- 1.356	-	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	- 1.051	-	-	-	-	-
6.73a Pleegzorg	- 580	-	-	-	-	-
6.73b Gezinsgericht	- 0	-	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	- 4.947	-	-	-	-	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	- 2.494	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-	- 1.051	- 1.536	- 1.528	- 1.528	- 1.528
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	- 9.899	- 10.245	- 10.002	- 9.658	- 9.657
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	- 12	- 11	- 10	- 10	- 10
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	- 1.295	- 1.288	- 1.284	- 1.284	- 1.284
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	- 3.830	- 4.102	- 4.055	- 4.055	- 4.055
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	- 500	- 497	- 495	- 495	- 495
6.791 PGB WMO	-	- 253	- 253	- 203	- 203	- 203
6.792 PGB Jeugd	-	- 798	- 785	- 779	- 779	- 779
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-	- 32	- 32	- 32	- 32	- 32
6.81a Beschermd wonen (WMO)	- 173	-	-	-	-	-
6.821 Jeugdbescherming	-	- 1.664	- 1.449	- 1.439	- 1.439	- 1.439
6.822 Jeugdreclassering	-	- 292	- 289	- 287	- 287	- 287
6.82a Jeugdbescherming	- 1.560	-	-	-	-	-
6.82b Jeugdreclassering	- 114	-	-	-	-	-
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-	- 1.500	-	-	-	-
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	- 1.909	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	- 2.713	- 3.045	- 2.653	- 2.413	- 2.413	- 2.413
Totaal Lasten	**- 90.747**	**- 93.902**	**- 93.348**	**- 82.073**	**- 81.207**	**- 81.061**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 3. Samenredzaam	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Baten						
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.493	1.699	973	973	973	973
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.163	10.442	9.623	-	-	-
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	33	-	-	-	-	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	18	275	1	1	1
6.3 Inkomensregelingen	15.793	15.846	16.587	16.587	16.587	16.587
6.4 WSW en beschut werk	136	-	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	554	999	40	40	40	40
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	463	-	-	-	-	-
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-	57	59	59	59	59
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-	115	399	658	658	658
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	0	-	-	-	-	-
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	35	-	-	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	2	-	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	397	-	-	-	-	-
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-	-	-	647	648
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-	3.074	1.400	-	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.923	-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	2	-	-	-	-	-
6.82b Jeugdreclassering	0	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	617	437	251	12	12	12
Totaal Baten	**34.612**	**32.687**	**29.606**	**18.329**	**18.976**	**18.977**
Saldo van baten en lasten	**- 56.135**	**- 61.216**	**- 63.742**	**- 63.744**	**- 62.231**	**- 62.084**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	-	-	- 1.674	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**-**	**-**	**- 1.674**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	415	2.023	398	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**415**	**2.023**	**398**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**415**	**2.023**	**- 1.276**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 55.720**	**- 59.192**	**- 65.018**	**- 63.744**	**- 62.231**	**- 62.084**

2.5. Bestuursprogramma 'Vitaal Platteland'

Onze ambities voor een 'Vitaal Platteland' zijn als volgt:

AMBITIES VITAAL PLATTELAND:	SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
- Het buitengebied van Steenwijkerland neerzetten als dé proeftuin van Nederland. - Ruimte en economisch perspectief bieden aan (agrarische) ondernemers. - Gebiedsontwikkeling en randwegen Ossenzijl en Blokzijl. - Versterking toerisme als economisch drager van het gebied. - Vereenvoudiging regels voor ruimtelijke projecten.	

De opgaven rondom klimaat, stikstof, natuur en water hebben grote impact op ons gebied. Voor het leven op het land moeten we ons ecosysteem beter beschermen, herstellen en duurzamer gebruiken (SDG15). Met 'Vitaal platteland' zetten we deze opgave in voor een brede welvaart in het landelijk gebied: een goede balans tussen economie, ecologie en de leefbaarheid. In het landelijk gebied is daarbij partnerschap en samenwerking van belang (SDG17). Samen met lokale initiatiefnemers en onze partners, o.a. de Stichting Weerribben-Wieden en de partijen die hierin vertegenwoordigd zijn, bieden we ruimte en perspectief aan onze (agrarische) ondernemers. We willen agrarisch ondernemerschap ook in de toekomst behouden, voor een vitaal en leefbaar platteland (SDG2). Dit in aanvulling op, en in samenhang met, de opgaven die in het bestuursprogramma Werk en Economie worden benoemd. Innovatie, gebiedsontwikkeling en regie zijn daarbij belangrijke sporen.

Samen met de gebiedspartijen stimuleren en faciliteren we lokale initiatieven. Deze lokale initiatieven verbinden we met de grote opgaven in het landelijk gebied. In dit kader zien we kansen voor gebiedsprocessen, innovaties en gebiedsontwikkelingen. Een voorbeeld van een lokaal initiatief is de productie van riet, als een traditionele en moderne biobased-landbouw (SDG12).

We zien een transitieopgave. Doel is om de landelijke opgaven te koppelen aan een toekomstperspectief voor agrariërs en de versterking van de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland. In en rondom kernen verbinden we opgaven aan bijvoorbeeld mobiliteit en gezondheid (SDG 11). Dit alles vraagt om lokale regie. Lokaal hebben we specifieke gebiedskennis, werken we samen met gebiedspartners en kunnen we inspelen op initiatieven. De opgaven gaan gepaard met grote financiële inspanningen. Het Rijk heeft financiering beschikbaar gesteld voor de komende jaren, maar er is veel meer nodig. Hierop goed inspelen is cruciaal. De doorontwikkeling van toerisme (SDG 8), als economische drager van het gebied, speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen van dit bestuursprogramma.

Hoe gaan we dat doen?

Doel	Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het landelijk gebied
Beoogd resultaat	Het buitengebied van Steenwijkerland neerzetten als dé proeftuin van Nederland. We willen een voorbeeld zijn voor andere gebieden in Nederland die met vergelijkbare opgaven te maken hebben.
Acties	• In het gebiedsproces Baarlingerpolder gaan we samen met de boeren, de provincie Overijsel en het Rijk volgende fase in waarin we als overheden gaan kijken of we bij kunnen dragen aan de realisatie van de plannen. De realisatiefase start naar verwachting na 2026. • Met de subsidieregeling Vitaal Platteland faciliteren en ondersteunen we vijf initiatieven die bijdragen aan het resultaat van proeftuin, voor behoud van een gezonde balans.

Doel	Vergroten van de leefbaarheid in Ossenzijl
Beoogd resultaat	Opening in 2026 van het nieuwe door Staatsbosbeheer gebouwde bezoekerscentrum. Start aanleg Ecologische verbindingszone door de provincie in 2027. Verbeteren van de leefbaarheid van Ossenzijl door diverse ontwikkelingen en woningbouw. De realisatie van een randweg van Ossenzijl dichterbij brengen.
Acties	• Door middel van een lobby in het belang van de randweg Ossenzijl is er een provinciale motie aangenomen. De lobby wordt voortgezet.

Doel	Vergroten van de leefbaarheid in Blokzijl
Beoogd resultaat	Aanleg van een randweg Blokzijl.
Acties	• Planologische procedure gericht op realisatie van ontsluitingsweg in 2027.

Doel	Toerisme als belangrijke economisch drager van het gebied
Beoogd resultaat	Verhoging van het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid (nu 13%, streven is dit percentage terug te krijgen op circa 14).
Acties	• Publicatie van de resultaten van het onderzoek onder toeristen. • Uitvoeren van twee concrete projecten op basis van een verkenning in 2025 naar de kansen op het gebied van duurzaamheid. • We organiseren een drietal gesprekken met ondernemers en gebiedspartners over de toekomst van de toeristische sector in onze gemeente.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 4. Vitaal platteland	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Regie op initiatieven Vitaal Platteland		I	- 100			
Totaal beleidskeuzes	**-**		**- 100**		**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 4. Vitaal platteland	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
2.3 Recreatieve havens	- 129	- 142	- 148	- 151	- 151	- 155
3.4 Economische promotie	- 1.061	- 1.090	- 1.190	- 1.189	- 1.189	- 1.189
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 693	- 1.014	- 417	- 232	- 199	- 199
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 367	- 410	- 26	- 26	- 26	- 26
Totaal Lasten	**- 2.249**	**- 2.655**	**- 1.781**	**- 1.599**	**- 1.565**	**- 1.569**
Baten						
2.3 Recreatieve havens	44	60	62	62	62	62
2.4 Economische havens en waterwegen	-	1	1	1	1	1
3.4 Economische promotie	745	430	439	439	439	439
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	301	315	12	12	12	12
Totaal Baten	**1.090**	**806**	**514**	**514**	**514**	**514**
Saldo van baten en lasten	**- 1.159**	**- 1.849**	**- 1.267**	**- 1.085**	**- 1.051**	**- 1.055**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 361	-	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 361**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	759	853	134	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**759**	**853**	**134**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**398**	**853**	**134**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 761**	**- 996**	**- 1.134**	**- 1.085**	**- 1.051**	**- 1.055**

2.6. Bestuursprogramma 'Duurzaam'

Via het programma Duurzaam werken we aan landelijke klimaatneutraliteit. Een ambitie van alle EU-lidstaten, afgesproken in het akkoord van Parijs. In dit bestuursprogramma staan veel van de SDG's centraal.

AMBITIES DUURZAAM:	**SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**
- Steenwijkerland draagt bij aan een klimaatneutraal Nederland in 2050. - Steenwijkerland aardgasvrij in 2045. - De gemeente is een inspirerend voorbeeld in duurzaamheid. - Steenwijkerland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust. - Steenwijkerland in 2050 volledig circulair. - Steenwijkerland hoort tot de beste plattelandsgemeenten voor duurzame mobiliteit.	

Door het vastgestelde Klimaat- en Duurzaamheidsambitie document, ligt er een overkoepelend stuk wat richting geeft op verschillende duurzaamheidsaspecten. Zo wordt er bijgedragen aan een klimaatneutraal Nederland in 2050 door middel van lokale opwek en inzicht in het energieverbruik. Om CO^2-uitstoot te reduceren versterken we de schone mobiliteit met plannen rondom deelmobiliteit en laadinfrastructuur. Belangrijk is ook hoe we omgaan met een belangrijke grondstoffenstroom: afval. We zijn en willen koploper blijven met onze prestaties qua afvalscheiding.

Als gemeente moeten we het goede voorbeeld geven. Dat werkt inspirerend, zowel intern als extern. Een belangrijke stap hiervoor was het in kaart brengen van onze eigen CO2-uitstoot. Maar bovenal is binnen dit programma bewustwording van en samenwerking met onze inwoners en bedrijven essentieel. Zo wordt er in 2025 veel samengewerkt met partners en maatschappelijke organisaties als Stichting Duurzaam Steenwijkerland, de provincie Overijssel, Energiezuinig & Comfortabel wonen, de ROVA en netbeheerders (SDG 7 en 13).

Tot slot willen we als gemeente minder kwetsbaar zijn voor de verandering van het klimaat en de biodiversiteit versterken. Alle ruimtelijke ontwikkelingen moeten daarom klimaatbestendig worden ingericht. Groenblauwe structuren en de gebiedseigen biodiversiteit versterken we. Aan de hand van o.a. de uitvoeringsagenda Lokale Adaptatie Strategie en het opstarten van het SMP[1] wordt dit inzichtelijk gemaakt en actie op ondernomen (SDG 14 en 15).

[1] Soortenmanagementplan.

Hoe gaan we dat doen?

Doel	**Steenwijkerland draagt bij aan een klimaatneutraal Nederland in 2050**
Beoogd resultaat	55% CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990).
Acties	• We zoeken samen naar geschikte locaties voor energie-infrastructuur. • Verkennen van mogelijkheden voor het beter benutten van het huidige netwerk, zoals de smart energy hubs Groot Verlaat en Eeserwold. • Uitvoering geven aan het vastgestelde RES-bod van 171 GWh duurzaam opgewekte energie.

Doel	**Steenwijkerland aardgasvrij in 2045**
Beoogd resultaat	Elk jaar is er een afname van 3% van het aardgasverbruik.
Acties	• Uitvoering van het programma "geWOON besparen". Het aanbod omvat onder andere het online energieloket, de inzet van energiecoaches, de isolatiesubsidie, de witgoedwissel, het fix-team en de routekaarten. • Vaststellen van het Warmteprogramma.

Doel	**De gemeente is een inspirerend voorbeeld in duurzaamheid**
Beoogd resultaat	Verlagen van de eigen CO2-voetafdruk.
Acties	• Start van de bouw van de zonnecarport aan de Vendelweg. • Uitvoeren activiteiten Actieplan MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen).

Doel	**Steenwijkerland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust**
Beoogd resultaat	Versterking klimaatbestendigheid en geen verdere afname biodiversiteit.
Acties	• Versteende plekken in de openbare ruimte, schoolpleinen en parkeerplaatsen vergroenen; afkoppelen van regenwater bij rioolvervangingen en herinrichtingen; realiseren van waterberging zoals wadi's en stimuleren van vergroening via acties, subsidies en educatie. • Actualiseren klimaatstresstesten. • Opstellen van een Soortenmanagementplan, inclusief natuur inclusieve maatregelen voor natuurvriendelijk isoleren. • Monitoring van de ecologische kwaliteit van de bermen.

Doel	**Steenwijkerland in 2050 volledig circulair**
Beoogd resultaat	In 2030 wordt 50% minder primaire abiotische grondstoffen gebruikt (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen).
Acties	• Onderzoeken van de mogelijkheden voor het invoeren van een GRIP-wagen, ter vervanging van de Chemowagen in 2027.

Doel	**Steenwijkerland hoort tot de beste plattelandsgemeenten voor duurzame mobiliteit**
Beoogd resultaat	Meer inwoners en toeristen verplaatsen zich CO2-neutraal.
Acties	• Onderzoek uitvoeren naar de knelpunten en kansen in ons wandelnetwerk.

	• Tot 2028 komen er nog 14 deelfiets-hubs bij in de gemeenten Steenwijkerland, Zwartewaterland en Staphorst. Na afstemming met deze gemeenten starten we met de verdere doorontwikkeling.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 5. Duurzaam	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Geen beleidskeuzes in de PPN 2025-2029						
Totaal beleidskeuzes	**-**		**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 5. Duurzaam	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
3.4 Economische promotie	- 109	- 40	- 41	- 41	- 41	- 41
7.3 Afval	- 5.069	- 5.363	- 5.563	- 5.562	- 5.562	- 5.562
7.4 Milieubeheer	- 5.745	- 13.997	- 3.213	- 3.179	- 3.223	- 3.242
Totaal Lasten	**- 10.923**	**- 19.401**	**- 8.817**	**- 8.783**	**- 8.827**	**- 8.846**
Baten						
7.3 Afval	5.602	6.741	6.994	6.994	6.994	6.994
7.4 Milieubeheer	2.030	9.106	107	107	107	107
Totaal Baten	**7.632**	**15.847**	**7.101**	**7.101**	**7.101**	**7.101**
Saldo van baten en lasten	**- 3.291**	**- 3.553**	**- 1.716**	**- 1.682**	**- 1.726**	**- 1.745**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 196	-	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 196**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	1.771	2.129	95	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**1.771**	**2.129**	**95**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**1.575**	**2.129**	**95**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 1.716**	**- 1.424**	**- 1.621**	**- 1.682**	**- 1.726**	**- 1.745**

2.7. Bestuursprogramma 'Leefbare steden en kernen'

Een fijne plek om te wonen en te verblijven – dat is waar Steenwijkerland voor staat.
Daarom zetten we ons in voor een gezonde, veilige en toegankelijke leefomgeving. Denk aan een groene en klimaatbestendige openbare ruimte (SDG 4), maar ook aan plekken waar mensen kunnen bewegen, elkaar ontmoeten, ontspannen en spelen (SDG 3). We zorgen voor voorzieningen die niet alleen veilig zijn (SDG 3), maar ook inclusief, bereikbaar en toegankelijk voor iedereen (SDG 3 en SDG 11). Investeren in veilige, duurzame en gezonde schoollocaties draagt bovendien bij aan goed onderwijs (SDG 4).

We willen inwoners actief betrekken en gebruikmaken van hun ideeën en inzet (SDG 17). Samen bouwen we aan een duurzame toekomst onder andere door hier invulling aan te geven door:

- uitvoering van het fietsplan en het integraal huisvestingsplan;
- sport- en cultuurverenigingen te ondersteunen;
- de weerbaarheid tegen ondermijning en cybercriminaliteit te vergroten;
- projecten uit te voeren die de openbare ruimte verbeteren;
- nieuw evenementenbeleid te ontwikkelen;
- inwonersinitiatieven te ondersteunen;
- gebiedsvisies op te stellen met bijbehorende uitvoeringsplannen.

Deze acties dragen bij aan onze ambities:

AMBITIES LEEFBARE STEDEN EN KERNEN:	**SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**
- Verbeteren van de leefomgeving. - Een veilige en stimulerende omgeving met sport- en cultuurvoorzieningen en verenigingsleven. - Goede huisvesting van het onderwijs. - Gebiedsgericht werken. - Benutten denk- en doekracht van inwoners.	

<u>Een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving</u>
Een veilige, groene, toegankelijke en duurzame inrichting van onze omgeving draagt bij aan het mentaal welzijn van inwoners. Openbare ruimtes die uitnodigen tot bewegen, ontmoeten en spelen, bevorderen niet alleen de fysieke gezondheid, maar versterken ook de sociale samenhang in buurten en dorpen.

<u>Sport, cultuur en verenigingsleven als basis voor verbinding</u>
Goede en voldoende sport- en cultuurvoorzieningen bieden ruimte voor ontspanning en inspanning. Ze zijn belangrijk voor de gezondheid van inwoners én voor het versterken van het sociale netwerk via het verenigingsleven.

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Kinderen leren en ontwikkelen zich beter in een schoolgebouw dat comfortabel, gezond en veilig is. Veel schoolgebouwen in onze gemeente zijn verouderd. Door te investeren in nieuwbouw of renovatie verbeteren we de leeromgeving aanzienlijk. Door kinderopvang te integreren bij nieuwbouw stimuleren we een doorgaande ontwikkellijn van 0 tot 12 jaar. Bij elke ingreep kijken we ook naar duurzaamheid, natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie.

Gebiedsgericht werken en samenwerken met inwoners

Door opgaven, mensen en middelen per gebied te bundelen, werken we samen aan een duurzame leefomgeving. Daarbij benutten we actief de ideeën en inzet van inwoners.

Hoe gaan we dat doen?

Doel	**Opwaardering openbare ruimte**
Beoogd resultaat	Het verhogen van de kwaliteit van de openbare ruimte en het vergroten van de tevredenheid van inwoners over de openbare ruimte (bijvoorbeeld openbaar groen, wandelpaden, wegen, fietspaden en parkeerplaatsen).
Acties	• Bij het uitvoeren van de onderhoudsplannen houden we rekening met de wensen van inwoners/plaatselijk belangverenigingen voor opwaarderings-projecten in de openbare ruimte.

Doel	**Kansen benutten die de regionale verstedelijkingsstrategie biedt**
Beoogd resultaat	Uitwerking van de regionale verstedelijkingsstrategie op het gebied van woningbouw (ambitie van 1.000-1.500 woningen), klimaat, mobiliteit en economie, met bijzondere aandacht voor de integrale ontwikkeling van de Spoorzone Steenwijk.
Acties	• Opstellen en uitwerken van de ontwikkelstrategie stadsvisie Steenwijk. • Uitwerken van de spoorzone Steenwijk in Novex verband.

Doel	**Verbeteren van de bereikbaarheid**
Beoogd resultaat	Verhogen van het fietsgebruik en wandelmogelijkheden.
Acties	• Aanleg van het fietspad Oldemarkt Ossenzijl. • Voorbereiding opwaardering van het fietspad Hamspad. • Uitvoeren van een onderzoek naar verbinding pontje, gezamenlijk met de gemeente Weststellingwerf.

Doel	**Inwoners, ondernemers en toeristen ervaren een sociaal en fysiek veilige leefomgeving**
Beoogd resultaat	Inwoners, ondernemers en toeristen ervaren een sociaal en fysiek veilige omgeving.
Acties	• Voortzetten van de samenwerking binnen de AVE-aanpak voor volledige implementatie in het begin van 2026. Binnen deze samenwerking ligt ook de focus op het vergroten van de veiligheid van jeugd en andere kwetsbare groepen. • We bereiden ons voor op rampen en crises door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bewust te maken van risico's en hun rol, de

	samenwerking met deze groepen te versterken, en ervoor te zorgen dat de gemeentelijke organisatie haar belangrijke taken kan blijven uitvoeren tijdens noodsituaties.

Doel	**Stimulerende omgeving voor sport en bewegen**
Beoogd resultaat	Inwoners zijn tevreden over de mogelijkheden om buiten te bewegen en te sporten. We streven naar een verbetering van de cijfers uit 2022: 80%, resp. 72%.
Acties	• Opstellen van het meerjarenplan natuurgrasvelden. • We starten nieuwe buitenbeweeggroepen in een drietal kernen.

Doel	**Voldoende veilig en kwalitatief goed sportaanbod**
Beoogd resultaat	Verenigingen hebben voldoende bestuurskracht en kwalitatief goed (vrijwillig) kader.
Acties	• Organisatoren die subsidie aanvragen voor sportevenementen, vragen we een nevenactiviteit *(of aanbod)* te organiseren voor inwoners voor wie bewegen minder vanzelfsprekend is.

Doel	**Museum Steenwijk inclusief herhuisvesting bibliotheek, Galerie en Historische vereniging**
Beoogd resultaat	Realisatie van een toonaangevend museum voor inwoners en toeristen waarin de herhuisvesting van de bibliotheek 'Kop van Overijssel' aan de Markt integraal is meegenomen.
Acties	• Realiseren werving externe middelen (minimaal € 950.000) om de financiering van de aanpassing en inrichting van de gebouwen rond te krijgen. • Ontwikkelen van een definitief ontwerp voor het museum en de inrichting daarvan. Ook de museumorganisatie, inclusief governance, krijgt invulling.

Doel	**Ontwikkeling naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek**
Beoogd resultaat	Meer inwoners hebben toegang tot de bibliotheken en nemen deel aan programma's en activiteiten voor betere taalvaardigheid en digitale vaardigheid.
Acties	• Het informatiepunt digitale overheid wordt tijdens openingsuren van de bibliotheek bemenst. • Opstellen van een meerjarenbeleidsplan.

Doel	**Borging kwaliteit evenementen ('evenementen gemeente')**
Beoogd resultaat	Evenementen in de gemeenten sluiten aan op de initiatieven en wensen van inwoners en toeristen en voldoen aan (nieuwe) wetgeving.
Acties	• Opstellen van een aangepaste subsidieregeling voor cultuur- en sportevenementen en nadere regels voor vergunningsverlening – en meldingen.

Doel	**Unilocatie Voorgezet onderwijs**
Beoogd resultaat	Realisatie van één school voor Voortgezet Onderwijs (VO) in Steenwijk.
Acties	• Afronden ontwerp Unilocatie. • Opstellen overeenkomsten doordecentralisatie Unilocatie.

Doel	Schoolgebouwen die functioneel, veilig, gezond, comfortabel en duurzaam zijn
Beoogd resultaat	Realisatie van de plannen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.
Acties	• Opstellen ontwerp Kindcentrum Sint Jansklooster. • Realisatie nieuwbouw Lisdodde Wanneperveen. • Voorbereiden nieuwbouwlocatie basisscholen Vollenhove.

Doel	Gebiedsgericht werken: leren door te doen
Beoogd resultaat	Vergroten tevredenheid inwoners over hun buurt, kern of gemeente.
Acties	• De gebiedsteams ontwikkelen samen met de deelnemende organisaties een integrale agenda met leefbaarheidsvraagstukken.

Doel	Benutten denk- en doekracht inwoners
Beoogd resultaat	Vergroten van de tevredenheid van inwoners over de manier waarop de gemeente inwoners betrekt bij het maken van plannen.
Acties	• We evalueren ons participatiebeleid. Doel is het creëren van een eenduidige werkwijze die voor inwoners helder en herkenbaar is. Bij de evaluatie nemen we ook de wettelijke eisen uit de Omgevingswet en de nieuwe Wet versterking participatie op decentraal niveau mee. Deze wetten verplichten gemeenten om inwoners vroegtijdig te betrekken bij beleidsvorming én bij de uitvoering en evaluatie ervan. Zo bouwen we aan een transparant en toekomstbestendig participatiekader.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 6. Leefbare steden en kernen	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Uitwerking spoorzone Steenwijk		I	- 200	- 200		
Herinrichting Coninckswег (riolering)	- 437	S			- 20	- 20
Dekking via rioolheffing		*S*			*9*	*9*
Herinrichting Coninckswег (overige maatregelen)	- 790	S			- 63	- 62
Fietspad Oldemarkt-Ossenzijl	- 1.900	S	- 6	- 40	- 40	- 38
Subsidie Rijk: SPV 3e tranche	*850*	*S*				
Subsidie provincie: IJVP	*425*	*S*				
Levensduurverlengende maatregelen wegen	- 1.993	S		- 119	- 133	- 130
Beschikbaar budget	*304*	*S*				
Nieuwbouw school Blokzijl	- 4.035	S			90	- 105
Beschikbaar budget IHP	*1.820*	*S*				
Nieuwbouw school Blokzijl		I				- 100
Onderwijshuisvesting Vollenhove	- 13.692	S			- 791	- 779
Bijdragen vanuit scholen /KDV	*3.193*	*S*			176	173
Beschikbaar budget IHP	*4.917*	*S*	*275*	*271*	*267*	*263*
Participatie wettelijke taak		I	- 97			
Zorgplicht bibliotheek		I	- 100			
Verduurzaming vastgoed		I				
Beschikbaar budget						
Verbouw dorpshuis Paasloo		I	- 179	- 102		
Beschikbaar budget/bijdragen/fondsen		*I*	*95*	*28*		
Totaal beleidskeuzes	**- 11.338**		**- 212**	**- 162**	**- 505**	**- 789**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 6. Leefbare steden en kernen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 6.556	- 3.234	- 3.283	- 2.474	- 2.042	- 1.999
0.4 Overhead	-	-	-	- 200	-	-
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 3.523	- 3.873	- 4.063	- 4.063	- 4.063	- 4.063
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 1.487	- 1.510	- 1.539	- 1.538	- 1.538	- 1.538
2.1 Verkeer en vervoer	- 8.428	- 10.395	- 9.123	- 9.493	- 9.639	- 9.668
2.2 Parkeren	- 123	- 273	- 176	- 298	- 297	- 296
2.4 Economische havens en waterwegen	- 1.412	- 1.414	- 1.458	- 1.433	- 1.470	- 1.445
2.5 Openbaar vervoer	- 133	- 76	- 72	- 72	- 72	- 72
4.2 Onderwijshuisvesting	- 2.448	- 3.548	- 2.475	- 2.720	- 4.970	- 5.195
5.1 Sportbeleid en activering	- 923	- 922	- 878	- 612	- 612	- 612
5.2 Sportaccommodaties	- 3.359	- 3.812	- 3.483	- 3.430	- 3.849	- 3.225
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurp	- 880	- 1.058	- 997	- 1.064	- 1.064	- 1.064
5.4 Musea	- 863	- 6.587	- 710	- 796	- 796	- 796
5.5 Cultureel erfgoed	- 247	- 437	- 216	- 181	- 181	- 181
5.6 Media	- 1.476	- 1.235	- 1.231	- 1.131	- 1.062	- 1.073
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 3.858	- 4.484	- 4.761	- 4.650	- 4.709	- 4.779
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.159	- 2.418	- 1.458	- 1.327	- 1.212	- 1.227
7.2 Riolering	- 4.560	- 4.429	- 4.309	- 4.377	- 4.352	- 4.281
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 712	- 765	- 772	- 767	- 767	- 771
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 43	- 160	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	- 147	- 167	- 177	- 177	- 176	- 176
Totaal Lasten	**- 42.335**	**- 50.796**	**- 41.181**	**- 40.802**	**- 42.871**	**- 42.459**
Baten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	238	733	1.208	432	355	355
0.63 Parkeerbelasting	14	11	12	12	12	12
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	191	213	200	200	200	200
1.2 Openbare orde en veiligheid	40	31	32	32	32	32
2.1 Verkeer en vervoer	691	1.003	622	628	624	608
2.4 Economische havens en waterwegen	196	113	70	70	70	70
2.5 Openbaar vervoer	18	6	6	6	6	6
4.2 Onderwijshuisvesting	6	18	45	77	77	78
5.1 Sportbeleid en activering	402	366	262	3	3	3
5.2 Sportaccommodaties	872	881	674	674	674	674
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurp	20	0	0	0	0	0
5.4 Musea	45	2.688	4	4	4	4
5.5 Cultureel erfgoed	7	4	5	5	5	5
5.6 Media	484	44	44	44	44	44
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	270	7	7	7	7	7
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	254	270	262	176	156	155
7.2 Riolering	5.860	6.557	6.577	6.618	6.624	6.511
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	702	717	735	735	735	735
Totaal Baten	**10.309**	**13.662**	**10.762**	**9.720**	**9.626**	**9.497**
Saldo van baten en lasten	**- 32.026**	**- 37.134**	**- 30.418**	**- 31.081**	**- 33.245**	**- 32.963**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 6. Leefbare steden en kernen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 1.968	- 45	- 45	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 1.968**	**- 45**	**- 45**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	8.683	9.396	1.370	482	23	100
Totaal Onttrekkingen	**8.683**	**9.396**	**1.370**	**482**	**23**	**100**
Mutatie reserves	**6.715**	**9.351**	**1.325**	**482**	**23**	**100**
Resultaat	**- 25.311**	**- 27.783**	**- 29.093**	**- 30.599**	**- 33.222**	**- 32.863**

2.8. Bestuursprogramma 'Financiën en dienstverlening'

Financieel beleid

Het financieel beleid van de afgelopen jaren continueren we. Dat is vertaald in de volgende drie ambities:

AMBITIE FINANCIEN:	SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
- Sluitende meerjarenbegroting. - Voldoende weerstandsvermogen. - Gematigde ontwikkeling lokale lasten.	

Onze ambities voor Financiën staan niet op zichzelf, maar hangen samen met SDG 16. Solide financiën zijn immers noodzakelijk om een sterke publieke dienst te kunnen zijn, ook in de toekomst. In een tijd waarin de onzekerheden groot zijn, is het essentieel dat we voldoende wendbaar zijn om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Dat kan doordat de begroting ruimte biedt, we over voldoende financiële reserves beschikken of de lokale lasten op een laag niveau liggen. Onze ambities zijn daarom geformuleerd op deze drie aspecten.

Dienstverlening

We willen aansluiten bij de leefwereld van inwoners en ondernemers door passende gemeentelijke dienstverlening en communicatie. Daarbij stellen we onszelf de volgende ambities:

AMBITIE DIENSTVERLENING:	SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
- Aansluiten bij de behoefte en beleving van de inwoner of ondernemer. - Open en transparant met elkaar omgaan op basis van vertrouwen. - Snel en simpel waar het kan, persoonlijk waar het hoort.	

In 2026 gaan we aan de slag met het uitvoeren van de herijkte visie op dienstverlening. Daarbij hebben we onder andere aandacht voor toegankelijke en begrijpelijke gemeentelijke dienstverlening. Zo zorgen we er bijvoorbeeld voor dat inwoners kunnen kiezen uit verschillende manieren om contact met ons op te nemen, zodat er altijd een manier is die bij iemand past. We werken continu aan het verbeteren van onze website waardoor deze door iedereen, ongeacht een eventuele beperking, te gebruiken is.

Hoe gaan we dat doen?

Doel	Verantwoord omgaan met financiële middelen
Beoogd resultaat	Een sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dit houdt in dat de structurele uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn. In voorliggende begroting presenteren we vanaf 2026 financiële tekorten. Tegelijkertijd kondigen we maatregelen aan om bij de PPN 2025-2029 wel te komen tot een sluitend meerjarenbeeld voor alle jaren.
Acties	• Het maken van verantwoorde keuzes die leiden tot een positief begrotingssaldo in 2029.

Doel	Voldoende weerstandsvermogen
Beoogd resultaat	Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen is voldoende weerstandsvermogen nodig. Bij een waarde van de weerstandsratio (het kengetal hiervoor) van minimaal 1 is daar sprake van (waarde in begroting 2026: 4,2).
Acties	• De ratio voor het weerstandsvermogen komt ruim boven de 1 uit waardoor er geen maatregelen getroffen hoeven te worden.

Doel	Lokale (woon)lasten relatief laag
Beoogd resultaat	Behoren tot de top 25% gemeenten van Nederland met de laagste lasten. Steenwijkerland staat op plaats 10 van de 342 gemeenten (COELO-atlas 2025[2]).
Acties	• We passen alleen een trendmatige stijging en dus geen extra verhoging van de OZB toe, zodat we binnen de genoemde top van de gemeenten blijven.

Doel	Gemeentelijke dienstverlening sluit aan bij de behoefte
Beoogd resultaat	Rapportcijfer voor klanttevredenheid minimaal een 7.
Acties	• We gebruiken enquêtes (voor balies, telefonie, e-diensten, meldingen openbare ruimte, vergunningen) om te weten te komen hoe inwoners onze dienstverlening ervaren: zijn er bijvoorbeeld punten die we kunnen verbeteren, maar ook wat kan hetzelfde blijven, omdat inwoners daar juist tevreden over zijn.

Doel	Onze communicatie is actief, omgevingsgericht en in duidelijke taal
Beoogd resultaat	Steeds meer brieven, formulieren en teksten zijn in eenvoudig Nederlands geschreven (‘B1-niveau’).
Acties	• We maken gebruik van het Testpanel (inwoners), Versimpelteam (intern/ambtelijk) en Taalteam (intern/ambtelijk) om brieven en formulieren in duidelijke taal te schrijven).

[2] Atlas lokale lasten, COELO, www.coelo.nl.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029 7. Financiën en dienstverlening	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
Archief hotspots		I	- 72			
Informatiebeveiliging		S	- 80	- 80	- 80	- 80
Totaal beleidskeuzes	**-**		**- 152**	**- 80**	**- 80**	**- 80**

bedragen x € 1.000

Overzicht taakvelden - 7. Financiën en dienstverlening	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0.1 Bestuur	- 2.897	- 4.120	- 2.781	- 2.782	- 2.583	- 2.583
0.2 Burgerzaken	- 2.076	- 2.349	- 2.312	- 2.385	- 2.375	- 2.375
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 281	- 135	-	-	-	25
0.4 Overhead	- 20.616	- 23.524	- 20.440	- 19.721	- 19.416	- 20.066
0.5 Treasury	- 97	- 305	- 546	- 1.396	- 2.120	- 2.115
0.61 OZB woningen	- 733	- 762	- 827	- 827	- 827	- 827
0.62 OZB niet-woningen	- 2	-	-	-	-	-
0.64 Belastingen overig	- 11	- 50	- 52	- 52	- 52	- 52
0.8 Overige baten en lasten	- 71	707	1.334	1.515	1.490	1.415
3.4 Economische promotie	- 9	- 26	- 27	- 27	- 27	- 27
5.6 Media	- 35	- 36	- 37	- 37	- 37	- 37
Totaal Lasten	**- 26.828**	**- 30.600**	**- 25.688**	**- 25.711**	**- 25.947**	**- 26.641**
Baten						
0.1 Bestuur	27	11	11	11	11	11
0.2 Burgerzaken	921	883	953	979	907	907
0.4 Overhead	1.184	1.518	1.495	1.495	1.495	1.495
0.5 Treasury	1.720	1.945	1.832	1.951	2.051	2.251
0.61 OZB woningen	5.173	5.250	5.482	5.482	5.482	5.482
0.62 OZB niet-woningen	3.512	3.444	3.537	3.537	3.537	3.537
0.64 Belastingen overig	4	48	48	48	48	48
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gei	108.346	113.692	117.359	117.274	114.990	116.868
0.8 Overige baten en lasten	338	21	-	-	-	-
3.4 Economische promotie	1.821	2.772	2.847	2.847	2.847	2.847
Totaal Baten	**123.045**	**129.584**	**133.563**	**133.623**	**131.367**	**133.445**
Saldo van baten en lasten	**96.217**	**98.984**	**107.875**	**107.913**	**105.421**	**106.805**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0.10 Mutaties reserves	- 12.799	- 9.614	- 935	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 12.799**	**- 9.614**	**- 935**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	10.808	10.279	489	200	-	-
Totaal Onttrekkingen	**10.808**	**10.279**	**489**	**200**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**- 1.991**	**664**	**- 446**	**200**	**-**	**-**
Resultaat	**94.226**	**99.648**	**107.429**	**108.113**	**105.421**	**106.805**

3. Financiële positie

3.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft het financiële beeld en de achtergronden ervan weer. Het overzicht financiële kengetallen biedt meer inzicht in de financiële positie.

3.2. Begroting en meerjarenbeeld

bedragen x € 1.000

Meerjarenbeeld	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo Perspectiefnota 2025-2029	**2.713**	**2.169**	**- 836**	**183**
Informatienota Meicirculaire 2025	1.355	1.362	126	163
Actualisatie algemene uitkering (maatstaven)	1.266	1.582	2.167	2.991
Raadsbesluiten tot en met de vergadering van 30 september 2025	*- 37*	*- 37*	*- 40*	*- 40*
CAO ontwikkelingen	- 414	- 784	- 713	- 713
Structurele doorwerking financiële mutaties Najaarsnota 2025	- 464	- 304	- 362	- 362
Mutatie saldo verbeterende maatregelen PPN 2025-2029	- 140	- 90	- 90	- 90
Financiële mutaties Programmabegroting	1.117	990	1.042	1.034
Subtotaal	**2.683**	**2.719**	**2.130**	**2.983**
Saldo Programmabegroting 2026-2029	**5.396**	**4.888**	**1.294**	**3.166**
Storting in de Algemene Reserve - vaste buffer	- 935	-	-	-
Structureel saldo Programmabegroting 2026-2029 (+ = positief saldo)	**4.461**	**4.888**	**1.294**	**3.166**

Het structurele financiële beeld ziet er gunstig uit doordat er bij de vaststelling van de Programmabegroting 2025-2028 en de Perspectiefnota 2025-2029 al maatregelen getroffen zijn om het structureel begrotingssaldo te verbeteren. Daarnaast heeft het Rijk via de meicirculaire extra middelen aan de gemeenten beschikbaar gesteld.

3.3. 'Dashboard' met financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven dus inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.
Naast een aantal verplichte kengetallen hanteren we een 'eigen' kengetal, de weerstandsratio[3].
De weerstandsratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's die we lopen. Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Alle kengetallen zijn opgenomen in hoofdstuk 4.2.4, inclusief een nadere toelichting. Hieronder wordt een totaaloverzicht gegeven dat kan dienen als 'dashboard' om te bepalen of de gemeente financieel gezien 'op koers' ligt.

[3] Bij de vaststelling van de 'Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2019' is afgesproken dat de signaleringswaarde voor de weerstandsratio minimaal 1,0 is.

De gezamenlijke provinciale toezichthouders en het Rijk hebben signaleringswaarden opgesteld voor de verplichte kengetallen. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën, waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel zijn de signaleringswaarden opgenomen.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

De scores op de kengetallen moeten in samenhang worden bekeken. De waarden worden niet gebruikt als norm bij het beoordelen van het materieel evenwicht van de meerjarenbegroting.
Hieronder zijn de 'scores' voor 2026 tot en met 2029 opgenomen:

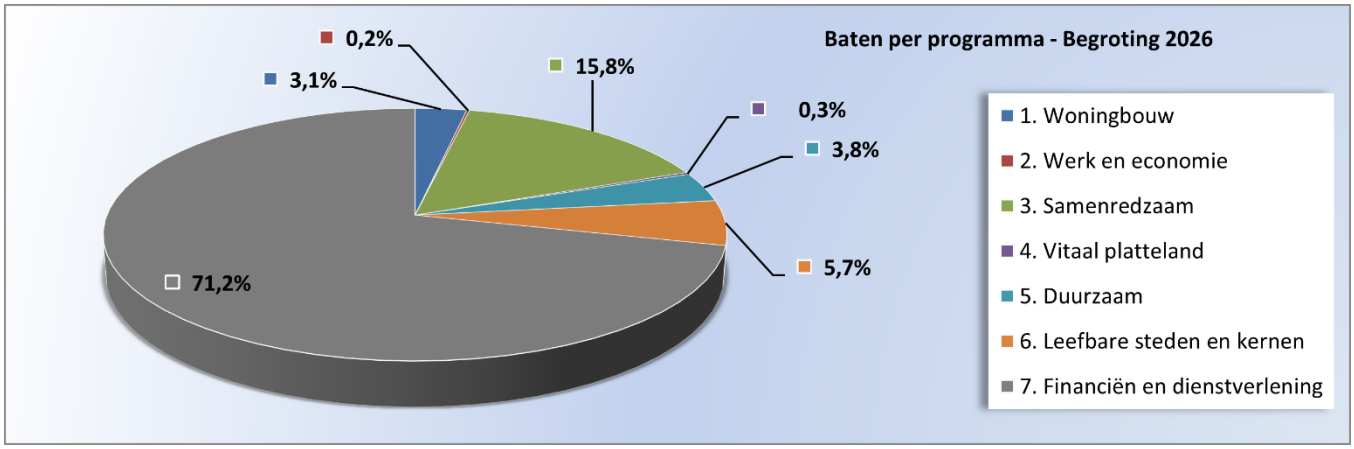
Kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	35%	60%	64%	70%	75%	77%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	29%	55%	59%	64%	69%	72%
2. Solvabiliteitsratio	34%	21%	23%	24%	25%	25%
3. Grondexploitatie	3%	2%	1%	0%	0%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	5,6%	2,3%	2,4%	2,8%	0,8%	1,8%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	70%	73%	75%	79%	82%	83%
Overige kengetallen						
6. Weerstandsratio	3,3	4,2	4,2			

3.4. Uitgaven en inkomsten per programma

bedragen x € 1.000

Baten per programma - Begroting 2026	Bedrag	Percentage
1. Woningbouw	5.808	3,1%
2. Werk en economie	312	0,2%
3. Samenredzaam	29.606	15,8%
4. Vitaal platteland	514	0,3%
5. Duurzaam	7.101	3,8%
6. Leefbare steden en kernen	10.762	5,7%
7. Financiën en dienstverlening	133.563	71,2%
Totaal	**187.667**	**100,0%**

Grafisch weergegeven ziet de verdeling van de inkomsten er als volgt uit:

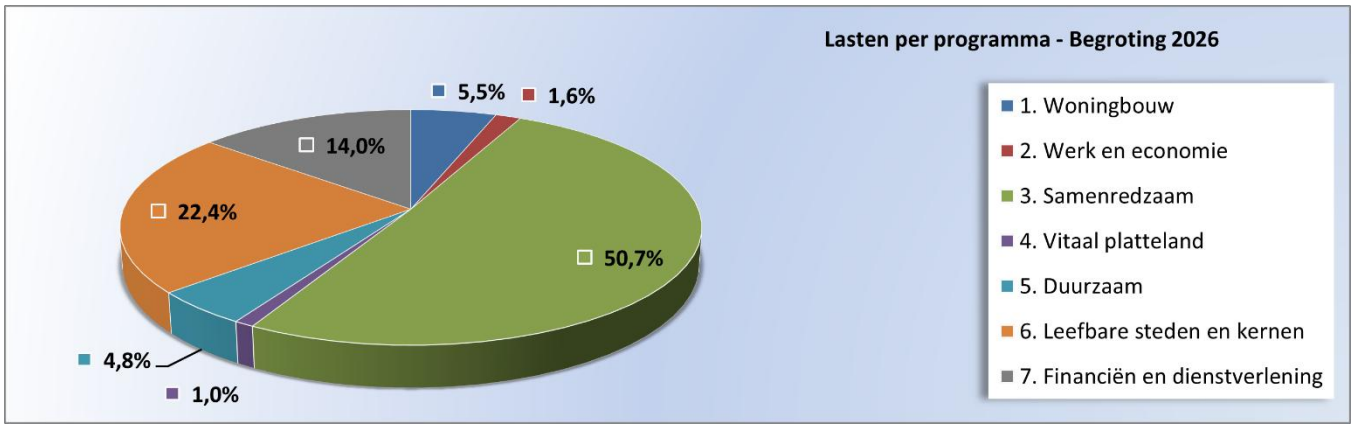

Uit het overzicht blijkt dat het grootste gedeelte van de inkomsten betrekking heeft op het programma 'Financiën en dienstverlening'. Dit heeft vooral te maken met de inkomsten van het Rijk via de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen.

bedragen x € 1.000

Lasten per programma - Begroting 2026	Bedrag	Percentage
1. Woningbouw	10.132	5,5%
2. Werk en economie	3.011	1,6%
3. Samenredzaam	93.348	50,7%
4. Vitaal platteland	1.781	1,0%
5. Duurzaam	8.817	4,8%
6. Leefbare steden en kernen	41.181	22,4%
7. Financiën en dienstverlening	25.688	14,0%
Totaal	**183.958**	**100,0%**

Grafisch weergegeven ziet de verdeling van de uitgaven er als volgt uit:

De gemeente geeft het meeste geld uit binnen het bestuursprogramma Samenredzaam, het sociaal domein.

3.5. Uitgangspunten programmabegroting

Uitgangspunten programmabegroting (Opgenomen in PPN 2025-2029)	Grondslag	
Raadsbesluiten*	t/m raadsvergadering 30 sept. 2025	
Looninflatie	1,8%	
Prijsinflatie inkomstenbudgetten	2,7%	
Prijsinflatie uitgavenbudgetten	2,7%	
Prijsinflatie grondexploitatie uitgavenbudgetten	3,0%	
Prijsinflatie grondexploitatie inkomstenbudgetten	1,5%	
Rente grondexploitaties	0,6%	
Rekenrente (omslagpercentage)	0,6%	
Marktrente	3,0%	
Prijsinflatie verstrekte subsidies	2,7%	
Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten*	2,7%	
Areaaluitbreiding wegen en wegmeubilair, openbare verlichting en openbaar groen	350 woningen	
Tarief 2026 voor het prestatiecontract	€ 104	
Algemene uitkering uit het gemeentefonds*	Meicirculaire 2025	
Aantal woonruimten per 1-1-2025 (geraamde groei 2025)	20.626	(350)
Aantal inwoners per 1-1-2025 (geraamde groei 2025)	45.717	(297)

3.6. Saldoverbeterende maatregelen (opgenomen in de begroting)

In de PPN 2025-2029 zijn de onderstaande saldoverbeterende maatregelen voorgesteld om tot een positieve financiële basis op langere termijn te komen:

bedragen x € 1.000

Saldoverbeterende maatregelen	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Taakstelling college (besparing formatie 4 fte)	320	320	320	320
Taakstelling Noordwestgroep (NWG)	200	200	200	200
WMO (waaronder begeleiding)	50	100	150	200
Wijziging dekking bijdrage Stichting Duurzaamheid Steenwijkerland (SPUK-gelden)	25	25	25	25
Totaal (+ = voordeel)	**595**	**645**	**695**	**745**

Besparing van 4 fte

Het college krijgt de opdracht om te bezien waar de ambitie lager kan, waardoor er een besparing op de formatie ontstaat. Dit kan ook gerelateerd worden aan lopende vacatures, aflopende contracten of pensionering van medewerkers.

Verlagen eigen bijdrage gemeente NWG

Met de NoordWestGroep (NWG) zijn gesprekken gevoerd om de samenwerking inhoudelijk en financieel toekomstbestendig te maken. Zo wordt uitgegaan van marktconforme overheidstarieven voor het nieuwe contract Onderhoud Openbare Ruimte en zijn in de opdrachtbrief doelgroepen Sociaal Domein 2025 afspraken vastgelegd over de begeleiding en financiering van de doelgroep banenafspraak en beschut werk. Vanwege de verwachte

verbetering van het bedrijfsresultaat is de eigen bijdrage van de gemeente verlaagd. De NWG is zelf verantwoordelijk voor de invulling van deze taakstelling.

Wmo (waaronder begeleiding)
De ontwikkeling van Wmo-begeleiding laat in 2024 een trendbreuk zien, namelijk een stijgende lijn in enerzijds de prijsontwikkeling en anderzijds een toename van de vraag. Deze trendbreuk resulteert in 2024 en verder in een structureel nadeel. In de financiële mutatie bij de PPN is opgenomen om deze trend te analyseren om te komen tot stabilisatie. Aanvullend wordt er een taakstelling openomen van € 50.000 in 2026 oplopend tot € 200.000 in 2029. Nadere uitwerking volgt, waarbij o.a. wordt onderzocht of een nieuwe inkoopsystematiek en/of beleidsmatige veranderingen effect hebben op een daling van de prijsontwikkeling en daling van de vraag.

Wijziging dekking bijdrage Stichting Duurzaam Steenwijkerland (SPUK-gelden)
De Stichting Duurzaam Steenwijkerland ontvangt structureel subsidie van de gemeente. Deze is tot en met 2026 verhoogd met € 75.000 per jaar om de Stichting daarmee voldoende middelen te geven als partner in het behalen van het duurzaamheidsdoel. Een gedeelte van de werkzaamheden van de Stichting kan gefinancierd worden uit de SPUK middelen die de gemeente als subsidie van het Rijk ontvangt.

3.7. Vervangingsinvesteringen

Zoals gebruikelijk zijn de meerjarige vervangingsinvesteringenplannen geactualiseerd. In voorliggende programmabegroting zijn op basis van deze plannen voor de jaren 2026 en volgende de kapitaallasten van de geplande investeringen gereserveerd. Wij verwijzen u naar bijlage 1 van deze begroting. Het betreffen de vervangingsinvesteringen voor:

- tractie;
- ICT;
- begraafplaatsen;
- huishoudelijke dienst.

De kapitaallasten voortvloeiende uit de vervangingsinvesteringen kunnen volledig worden gedekt uit de gereserveerde vrijvallende kapitaallasten.

Voor 2026 stellen wij voor de volgende kredieten beschikbaar te stellen:

bedragen x € 1.000

Kredieten 2026	Investering
Bedrijfsmiddelen	
Tractie	275
ICT	100
Huishoudelijke dienst	28
Begraafplaatsen	175
Totaal beschikbaar te stellen krediet	**578**

3.8. Overhead

De volgende definitie wordt gehanteerd voor de overhead: A*lle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*
Dit gebruiken wij om vast te stellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van de gemeentelijke taken.

De kosten van sturing en ondersteuning van de directe medewerkers (overhead) bestaan in ieder geval uit:

- loonkosten (onder meer: financiën, personeel en organisatie, inkoop, juridische zaken, leidinggevenden;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- ICT kosten;
- huisvesting en facilitaire zaken;
- uitbestedingskosten bedrijfsvoering;
- overige materiële kosten (waaronder tractie, gereedschappen, kantoorbenodigdheden).

Met deze definitie wordt een eenduidig inzicht geboden in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. In de praktijk zijn dit veelal loonkosten die direct zijn toe te rekenen tot bepaalde activiteiten binnen een van de bestuursprogramma's. Die kosten zijn dan ook opgenomen onder het desbetreffende programma en niet betrokken bij de berekening van het bedrag aan overhead.

We hebben één uitzondering gemaakt op het verplicht centraal begroten en verantwoorden van overhead. Dit betreft de toerekening van overhead aan de grondexploitaties en de investeringen (prestatiecontract). Deze uitzondering is gemaakt omdat het niet toerekenen van overhead aan dergelijke investeringen zou leiden tot een begrotingstekort. In onze begroting hebben we rekening gehouden met een bedrag van ruim € 0,3 miljoen.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, bedragen de kosten voor overhead in totaal bijna € 19 miljoen in 2026. Uitgedrukt in een percentage van de totale exploitatielasten, vóór mutaties in de reserves, bedraagt de overhead 10,3%.

bedragen x € 1.000

Overhead	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
A. Loonkosten overhead	- 12.849	- 12.669	- 12.519	- 12.519
B. ICT kosten	- 2.800	- 2.783	- 2.752	- 2.734
C. Huisvestingskosten	- 1.081	- 1.098	- 976	- 1.657
D. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	- 911	- 493	- 458	- 428
E. Overige materiele kosten	- 1.640	- 1.720	- 1.553	- 1.570
F. Prestatiecontract	337	337	337	337
G. Totaal overhead	**- 18.946**	**- 18.426**	**- 17.922**	**- 18.571**
H. Totale lasten begroting (exclusief mutaties reserves)	- 183.958	- 171.054	- 169.357	- 169.830
Totaal overhead / Totale lasten (G/H)	**10,3%**	**10,8%**	**10,6%**	**10,9%**

3.9. Reserves en voorzieningen

Per ultimo 2026 bedraagt de vermogenspositie naar verwachting € 39,8 miljoen (excl. voorzieningen). Het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen in bijlage 4.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen	Realisatie Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	Begroting Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028	MJR Ultimo 2029
Reserves						
Saldo rekening	6.405	- 0	- 0	- 0	- 0	- 0
Algemene reserve	38.004	28.529	27.777	27.298	28.533	28.640
Bestemmingsreserves overig	12.925	11.986	11.986	11.978	11.978	11.978
Totaal Reserves	**57.334**	**40.515**	**39.763**	**39.275**	**40.510**	**40.618**
Voorzieningen						
Voorzieningen	15.428	13.526	11.470	10.858	10.590	10.530
Totaal Voorzieningen	**15.428**	**13.526**	**11.470**	**10.858**	**10.590**	**10.530**
Totaal	**72.762**	**54.041**	**51.232**	**50.133**	**51.100**	**51.147**

3.9.1. Verloop algemene en bestemmingsreserves

We kennen de volgende reserves:

- algemene reserve(s);
- de bestemmingsreserves.

In onderstaande toelichting wordt nader ingegaan op een aantal van deze reserves.

Algemene reserves

Algemene reserve vaste buffer

In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' is vastgelegd dat de norm voor de Algemene reserve vaste buffer 10% van de som van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB) bedraagt. Om veelvuldige toevoegingen en onttrekkingen aan genoemde reserve te voorkomen als gevolg van fluctuaties in de algemene uitkering en de opbrengst OZB geldt een marge naar boven en beneden van 5%. Afwijking van de bandbreedte is maximaal 3 jaar toegestaan.

De Algemene reserve vaste buffer bedraagt ultimo 2025 € 11.703.000. Dit bedrag is lager dan de gestelde norm van € 12.638.000. Om deze reserve weer op het niveau van 10% te brengen, wordt € 935.046 toegevoegd ten laste van het begrotingssaldo 2026.

bedragen x € 1.000

Norm Algemene reserve vaste buffer	Begroting 2026
Vaststelling norm 10%	
Grondslag normbepaling	
Algemene uitkering uit gemeentefonds	117.359
Opbrengst Onroerende-zaakbelasting	9.019
Grondslag normbepaling	**126.378**
Vaststelling norm 10%	**12.638**
Algemene reserve vaste buffer	
Algemene reserve vaste buffer per ultimo 2025	11.702,779
Storting programmabegroting 2026-2029	935
Algemene reserve vaste buffer	**12.638**
Afwijking t.o.v. norm	
Afwijking t.o.v. norm (hoger)	**0**
Afwijking in %	**0,0%**

Bestemmingsreserves

We kennen de volgende bestemmingsreserves:

- reserve energiecompensatie maatschappelijke instellingen;
- reserve koppengeld;
- reserve startersleningen;
- reserve volkshuisvesting.

Het overzicht met bestemmingsreserves is opgenomen in bijlage 4.

3.9.2. Verloop voorzieningen

Voorzieningen worden onder meer gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorziening groot onderhoud wegen

De omvang van de voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsplan met een looptijd van 10 jaar. Dit plan wordt jaarlijks herijkt en voor zover deze herijking invloed heeft op de hoogte van de voorziening wordt deze bij de samenstelling van de jaarrekening bijgesteld.

Voorziening Algemeen Maatschappelijk Vastgoed

De omvang van de voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsplan met een looptijd van 10 jaar. Dit plan wordt jaarlijks herijkt en voor zover deze herijking invloed heeft op de hoogte van de voorziening wordt deze bij de samenstelling van de jaarrekening bijgesteld.

Egalisatievoorziening reiniging

De exploitatiesaldi worden ten gunste of ten laste van de egalisatievoorziening reiniging gebracht. Er vindt een onttrekking van € 374.000 aan de voorziening plaats. In paragraaf 4.1.7. Afvalstoffenheffing wordt een nadere toelichting gegeven.

Voorziening riolering (exploitatie)

De exploitatiesaldi worden ten gunste of ten laste van de egalisatievoorziening riolering (exploitatie) gebracht. Er vindt een onttrekking van € 755.000 aan de voorziening plaats. In paragraaf 4.1.8. Rioolheffing wordt een nadere toelichting gegeven.

Voorziening overdracht wethouderspensioenen

Op grond van de wet APPA (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) is de gemeente verplicht om een voorziening te treffen voor wethouders om hen in staat te stellen hun pensioen over te dragen aan een pensioeninstelling. Indien dit gebeurt is een eenmalige afkoopsom benodigd. Op dit moment is de gemeente voor de bestuurders die hieraan niet de voorkeur geven, na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, verplicht pensioen uit te betalen. Het gereserveerde bedrag gaat vervolgens over naar de voorziening te betalen pensioen voormalige bestuurders.

Voorziening te betalen pensioenen voormalig bestuurders

Voor voormalig bestuurders, die vanaf 2015 pensioenrechten hebben, dienen de te betalen pensioenen volledig uit een voorziening bekostigd te worden. Elk jaar wordt de omvang van deze voorziening geactualiseerd.

Ontwikkeling

Tot nu toe betaalt de gemeente zelf de pensioenen van oud-wethouders. Dit gebeurt op basis van de APPA-regeling. Hiervoor is geld apart gezet in een voorziening. Vanaf 1 januari 2028 verandert dit. Dan worden de opgebouwde pensioenrechten van wethouders en voormalige bestuurders ondergebracht bij het landelijke pensioenfonds ABP. Dat betekent dat de gemeente eenmalig geld moet overmaken naar het ABP om de opgebouwde pensioenen over te dragen. Daarna betaalt de gemeente geen pensioenuitkeringen meer rechtstreeks aan oud-wethouders, maar draagt alleen nog premie af voor zittende wethouders. Tot 1 januari 2028 zullen we de voorziening aanhouden en actualiseren.

3.10. Overzicht totale programmabegroting

In onderstaand overzicht is het financieel resultaat weergegeven voor de komende jaren waarbij de baten en lasten zijn uitgesplitst per bestuursprogramma.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Programma's						
Lasten						
1. Woningbouw	- 5.872	- 10.695	- 10.132	- 9.820	- 6.875	- 7.190
2. Werk en economie	- 4.934	- 5.066	- 3.011	- 2.267	- 2.065	- 2.065
3. Samenredzaam	- 90.747	- 93.902	- 93.348	- 82.073	- 81.207	- 81.061
4. Vitaal platteland	- 2.249	- 2.655	- 1.781	- 1.599	- 1.565	- 1.569
5. Duurzaam	- 10.923	- 19.401	- 8.817	- 8.783	- 8.827	- 8.846
6. Leefbare steden en kernen	- 42.335	- 50.796	- 41.181	- 40.602	- 42.871	- 42.459
7. Financiën en dienstverlening	- 5.298	- 6.666	- 4.322	- 4.140	- 3.931	- 3.906
Totaal Lasten	**- 162.359**	**- 189.183**	**- 162.592**	**- 149.283**	**- 147.342**	**- 147.095**
Baten						
1. Woningbouw	3.188	5.680	5.808	5.854	3.480	3.257
2. Werk en economie	3.499	2.551	312	312	822	312
3. Samenredzaam	34.612	32.687	29.606	18.329	18.976	18.977
4. Vitaal platteland	1.090	806	514	514	514	514
5. Duurzaam	7.632	15.847	7.101	7.101	7.101	7.101
6. Leefbare steden en kernen	10.309	13.662	10.762	9.720	9.626	9.497
7. Financiën en dienstverlening	2.769	3.666	3.810	3.836	3.764	3.764
Totaal Baten	**63.100**	**74.899**	**57.914**	**45.667**	**44.283**	**43.422**
Totaal Programma's	**- 99.259**	**- 114.284**	**- 104.677**	**- 103.616**	**- 103.059**	**- 103.674**
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen	- 843	- 1.117	- 1.425	- 2.275	- 2.999	- 2.993
Overhead	- 20.616	- 23.524	- 20.440	- 19.921	- 19.416	- 20.066
Onvoorzien/Overige baten en lasten	- 71	707	500	425	400	325
Totaal Lasten	**- 21.530**	**- 23.934**	**- 21.366**	**- 21.771**	**- 22.015**	**- 22.734**
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen	118.754	124.380	128.257	128.292	126.108	128.186
Overhead	1.184	1.518	1.495	1.495	1.495	1.495
Onvoorzien/Overige baten en lasten	338	21	-	-	-	-
Totaal Baten	**120.276**	**125.918**	**129.752**	**129.787**	**127.603**	**129.681**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**98.746**	**101.984**	**108.386**	**108.016**	**105.588**	**106.946**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 17.430**	**- 11.230**	**- 3.353**	**- 195**	**- 1.258**	**- 207**
Onttrekkingen	**24.348**	**28.049**	**4.105**	**682**	**23**	**100**
Totaal Mutatie reserves	**6.918**	**16.819**	**752**	**487**	**- 1.235**	**- 107**
Saldo programmabegroting	**6.405**	**4.520**	**4.461**	**4.888**	**1.294**	**3.166**

3.11. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht biedt inzicht in de samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen, inclusief de verplichte taakvelden voor overhead en onvoorzien.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Algemene dekkingsmiddelen						
Uitkeringen Gemeentefonds	**108.346**	**113.692**	**117.359**	**117.274**	**114.990**	**116.868**
Algemene uitkering	108.346	113.692	117.359	117.274	114.990	116.868
Onroerende Zaak Belasting	**7.950**	**7.933**	**8.192**	**8.192**	**8.192**	**8.192**
OZB woningen	5.169	5.250	5.482	5.482	5.482	5.482
OZB niet-woningen	3.510	3.444	3.537	3.537	3.537	3.537
Uitvoering wet WOZ	- 729	- 762	- 827	- 827	- 827	- 827
Belastingen overig	**- 8**	**- 3**	**- 4**	**- 4**	**- 4**	**- 4**
Bestrijding hondenpoep	- 8	- 16	- 17	- 17	- 17	- 17
Heffing en invordering overige belastingen	-	14	13	13	13	13
Overige	1	-	-	-	-	-
Treasury	**1.622**	**1.640**	**1.285**	**555**	**- 69**	**136**
Dividend	1.462	1.763	1.786	1.906	2.006	2.205
Overige	160	- 123	- 501	- 1.350	- 2.075	- 2.069
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**117.911**	**123.263**	**126.832**	**126.018**	**123.109**	**125.193**
Overhead						
Overhead	**- 19.431**	**- 22.007**	**- 18.946**	**- 18.426**	**- 17.922**	**- 18.571**
Totaal Overhead	**- 19.431**	**- 22.007**	**- 18.946**	**- 18.426**	**- 17.922**	**- 18.571**
Onvoorzien/Overige baten en lasten						
Onvoorzien/Overige baten en lasten	**266**	**728**	**500**	**425**	**400**	**325**
Totaal Onvoorzien/Overige baten en lasten	**266**	**728**	**500**	**425**	**400**	**325**
Totaal	**98.746**	**101.984**	**108.386**	**108.016**	**105.588**	**106.946**

4. Specifieke paragrafen

4.1. Paragraaf Lokale heffingen

4.1.1. Inleiding

De gemeente heeft voor het goed kunnen uitvoeren van haar taken geld nodig. Een groot deel van dit geld wordt ontvangen van de rijksoverheid via de zogenaamde 'Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds'. Dit geld uit 'Den Haag' is echter onvoldoende om alle taken te kunnen uitvoeren. Daarom maakt de gemeente gebruik van haar bevoegdheid om inkomsten te verkrijgen via burgers, bedrijven en bezoekers. Dit gebeurt met behulp van onder meer lokale belastingen en heffingen.

4.1.2. Belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen die worden geheven zijn:

- OZB;
- toeristenbelasting;
- forensenbelasting.

Naast belastingen rekent de gemeente heffingen. Dit zijn kosten voor individuele dienstverlening aan burgers en ondernemers. Voor de tarieven van deze heffingen geldt dat de opbrengsten de kosten van de dienstverlening op begrotingsbasis niet mogen overschrijden. De gemeentelijke heffingen die worden geheven zijn:

- rioolheffing;
- afvalstoffenheffing;
- begraafrechten;
- vermakelijkhedenretributie;
- overige rechten.

4.1.3. Uitgangspunten

Ons uitgangspunt is dat we willen blijven behoren tot de top 25% van gemeenten in Nederland met de laagste lokale lasten. Dat doen we door zo min mogelijk bovengemiddelde stijging in de tarieven voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing door te voeren.

Voor de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing worden wijzigingen in de kosten verhaald door de betreffende tarieven daarop aan te passen (gesloten huishouding). Om grote tariefschommelingen te voorkomen, wordt gebruik gemaakt van de voorziening Reiniging en de voorziening Riolering.

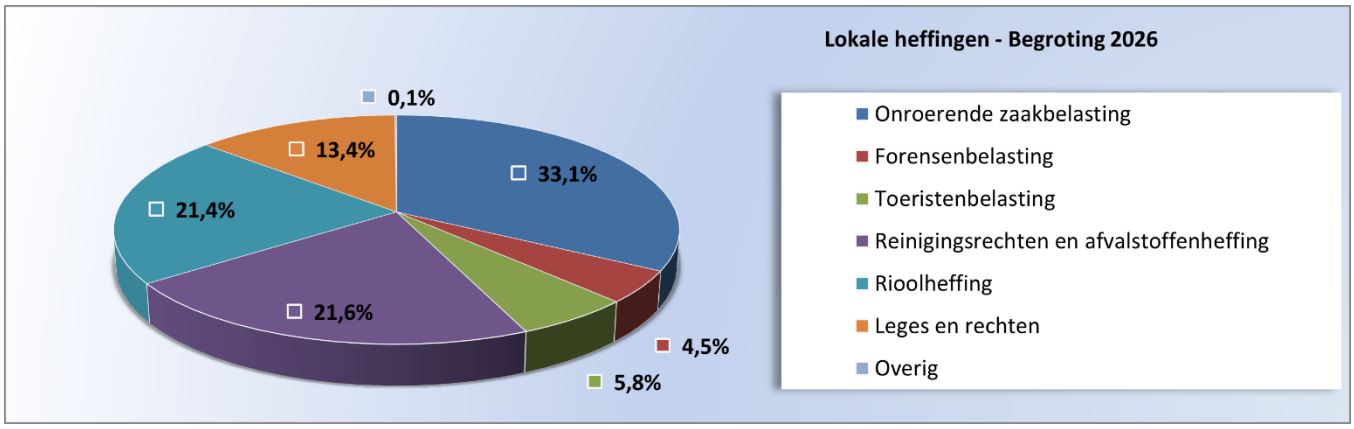
4.1.4. Overzicht belastingopbrengsten

De totale opbrengst voor belastingen en heffingen in 2026 bedraagt € 27 miljoen. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Lokale belastingen en heffingen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Belastingen						
Onroerende zaak belasting gebruikers	1.355	1.357	1.393	1.393	1.393	1.393
Onroerende zaak belasting eigenaren	7.324	7.338	7.626	7.626	7.626	7.626
Toeristenbelasting	767	1.543	1.585	1.585	1.585	1.585
Forensenbelasting	1.045	1.202	1.235	1.235	1.235	1.235
Totaal Belastingen	**10.492**	**11.440**	**11.840**	**11.840**	**11.840**	**11.840**
Heffingen						
Rioolheffing	4.949	5.366	5.822	6.113	6.419	6.419
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	4.359	4.939	5.870	6.147	6.186	6.186
Marktgelden	24	28	29	29	29	29
Totaal Heffingen	**9.332**	**10.333**	**11.721**	**12.289**	**12.634**	**12.634**
Leges en rechten						
Secretarieleges burgerzaken	570	618	681	696	635	635
Begraafplaatsrechten	700	717	735	735	735	735
Overige leges en rechten	2.271	2.020	2.240	2.240	2.240	2.240
Totaal Leges en rechten	**3.541**	**3.355**	**3.656**	**3.672**	**3.610**	**3.610**
Kwijtscheldingen						
Kwijtscheldingen	- 161	- 235	- 235	- 235	- 235	- 235
Totaal Kwijtscheldingen	**- 161**	**- 235**	**- 235**	**- 235**	**- 235**	**- 235**
Totaal lokale belastingen en heffingen	**23.203**	**24.893**	**26.982**	**27.565**	**27.849**	**27.849**

In onderstaande cirkeldiagram is het aandeel van de belastingsoorten en verschillende heffingen in het totaal van de gemeentelijke belastingen in beeld gebracht.

4.1.5. Lokale belastingdruk

Onze inwoners en ondernemers gaan gemiddeld 9,9% meer aan lokale lasten betalen. De belangrijkste oorzaak is het (gefaseerd) overgaan op 100% kostendekkendheid voor de tarieven van afval en riolering in het kader van de saldo verbeterende maatregelen. De ontwikkeling van de lokale belastingdruk ziet er als volgt uit:

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2025	2026	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
Onroerende-zaakbelastingen (eigenarendeel)	€ 242,68	€ 249,23	€ 6,55	2,7%
Afvalstoffenheffing	€ 250,13	€ 297,13	€ 47,00	18,8%
Rioolheffing	€ 229,04	€ 246,68	€ 17,64	7,7%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	**€ 721,85**	**€ 793,04**	**€ 71,19**	**9,9%**
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing	€ 250,13	€ 297,13	€ 47,00	18,8%
Rioolheffing	€ 99,55	€ 107,22	€ 7,67	7,7%
Woonlasten gebruiker	**€ 349,68**	**€ 404,35**	**€ 54,67**	**15,6%**

Bij de OZB is uitgegaan van een WOZ-waarde van € 321.000 (waardepeildatum 1-1-2024). Geen rekening is gehouden met de effecten van de hertaxatie met waardepeildatum 1-1-2025. Op basis van de laatste COELO atlas[4] is de gemeente Steenwijkerland op de ranglijst van gemeenten met de laagste lokale lasten gedaald (2024: 7e plaats en 2025: 10e plaats). In de atlas staan alle gemeenten vermeld, dus ook de ons omringende gemeenten. Ook zijn de gemiddelde woonlasten van de provincie Overijssel en Nederland in beeld gebracht.

Woonlasten per gemeente	Woonlasten meerpersoonshuishouden	Positie
Steenwijkerland	€ 814	10
Meppel	€ 851	18
Weststellingwerf	€ 843	15
Zwartewaterland	€ 933	64
Staphorst	€ 912	51
Noordoostpolder	€ 1.030	172
Westerveld	€ 919	54
Provincie Overijssel	€ 979	
Nederland	€ 1.053	

4.1.6. Onroerendezaakbelastingen

De wettelijke kaders van de onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn neergelegd in de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet en de Wet Waardering Onroerende zaken (Wet WOZ). Voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken kunnen twee belastingen geheven worden: een eigenaren- en een gebruikersbelasting. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de in het kader van de Wet WOZ aan de onroerende zaak toegekende waarde. Het tarief is een percentage van deze waarde. Er kunnen verschillende tarieven vastgesteld worden voor woningen en niet-woningen. Binnen deze groepen mag niet verder gedifferentieerd worden. Voor alle woningen en alle niet-woningen gelden dus dezelfde tarieven. Hiernaast kunnen verschillende tarieven vastgesteld worden voor de eigenarenbelastingen en de gebruikersbelasting.

Op dit ogenblik wordt hard gewerkt aan de hertaxatie van het WOZ-bestand met waardepeildatum 1-1-2025. In december 2025 nemen we een definitief besluit over de tarieven voor 2026. Uitgangspunt daarbij is een

[4] Atlas van de lokale lasten 2025 (COELO). De atlas wordt jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de Economie voor Lagere Overheden (COELO) uitgegeven. Het COELO berekent de lokale lasten voor de burger op basis van de door gemeenten aangeleverde informatie.

gelijkblijvende opbrengst. Een stijging van de waarde van het totale woningbestand zal dan leiden tot een gelijke daling van de tarieven en omgekeerd.

4.1.7. Afvalstoffenheffing

Ontwikkeling baten en lasten

Het vaste tarief wordt verhoogd met 21,1%. Hierbij is rekening gehouden met de gemeentelijke inflatie van 2,7%, maar zijn ook de kosten voor btw meegenomen in de tarieven. Dit is in overeenstemming tot andere gemeenten die ook de btw verrekenen in de tarieven. Het meenemen van de kosten voor btw is nodig om de tarieven voor afvalstoffenheffing in overeenstemming te brengen met een 100% kostendekking. Daarnaast zijn ook de kostenstijgingen van de ROVA, op basis van de ROVA index van 4,35% verwerkt.

Zoals uit onderstaande tabel kan worden afgeleid, stijgt het gemiddelde tarief per aansluiting van € 250,13 naar € 297,13 (18,8%). Het dekkingspercentage dat staat vermeld in de tabel is gestegen met 10,6%. Oorzaak is dat in de berekening van dit dekkingspercentage rekening is gehouden met de compensabele btw. Vorig jaar was nog sprake van een hogere onttrekking uit de voorziening dan dit jaar. De overhead is becijferd op 11% (toegelicht in hoofdstuk 3.8).

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid afval	Begroting 2025		Begroting 2026	
Lasten heffing				
Netto lasten				
Lasten, incl. (omslag)rente	5.356		5.600	
Baten, excl. Heffingen	- 811		- 761	
Netto lasten	**4.545**		**4.839**	
Toe te rekenen lasten				
Overhead *	696		616	
BTW **	903		939	
Toe te rekenen lasten taakveld	**1.599**		**1.555**	
Totale lasten heffing	**6.144**		**6.394**	
Baten heffing				
Dekking uit tarieven	4.929	80,2%	5.860	91,6%
Dekking uit voorziening	974	15,9%	374	5,8%
Dekking uit algemene middelen	241	3,9%	160	2,5%
Totale baten heffing	**6.144**	**100%**	**6.394**	**100%**
Dekkingspercentage tarieven	**80,2%**		**91,6%**	
Tarief woning nominaal (€) (2022 = € 214,36)	**€ 250,13**		**€ 297,13**	
Indexcijfer tariefontwikkeling (2022 = 100)	**116,7**		**138,6**	

* De overhead is berekend op basis van een percentage van de lasten. Om te voorkomen dat een onevenredig deel ten laste van de afvalstoffenheffing komt, wordt een deel uit algemene middelen gedekt.

** De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten.

Afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een woning. Het vaste tarief stijgt met € 47,00. Dit is een stijging met 21,1%. Het tarief per zak en per lediging blijft ongewijzigd op € 1,55. Per saldo is er sprake van een gemiddelde stijging met 18,8%. De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op de stijging van het tarief zijn als volgt:

ROVA-index
De ROVA past de ROVA index toe met een tariefstijging van 4,35%.

Verpact vergoedingen (PMD[5])
We houden weliswaar rekening met gelijkblijvende inkomsten, maar we lopen hier wel een risico. De bijdrage van Verpact is namelijk sterk afhankelijk van de vervuilingsgraad van het aangeboden PMD afval. Daarom wordt in 2026 ook geïnvesteerd in een weegauto. De kosten hiervoor bedragen € 50.000.

Meenemen btw in de tarieven
Vorig jaar is reeds besloten de btw in de tarieven mee te nemen. Vorig jaar kon hiervoor de egalisatievoorziening nog voor een belangrijk deel worden ingezet. Dit is in 2026 verlaagd met € 600.000.

Ontwikkeling egalisatievoorziening Reiniging
In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' staat vermeld dat de egalisatievoorziening Reiniging een bovengrens kent van 10% van de jaarlijkse inkomsten, waarbij wel wordt gekeken naar de komende 4 jaar. De voorziening mag niet negatief staan. De bovengrens bedraagt 10% en is daarmee € 586.000. De komende jaren zal de voorziening verder worden afgebouwd.

De egalisatievoorziening is ingesteld om jaarlijkse mee- en tegenvallers van het huishoudelijk afval op te vangen. De verwachte stand bedraagt per 1-1-2026 € 609.000. Dit is hoger dan de norm uit de genoemde nota. Dit biedt de ruimte om het tarief afvalstoffenheffing de komende 4 jaren te dempen en gefaseerd toe te werken naar 100% kostendekking.

Er is sprake van 2 belangrijke risico's:
- het PMD dossier blijft een (landelijk) discussiepunt tussen het verpakkend bedrijfsleven en de gemeenten. Inmiddels is de hoogte van de vergoedingen voor de komende jaren bekend. Wel is dit sterk afhankelijk van de vervuilingsgraad. Er wordt regelmatig getest op de mate van vervuiling en er zijn een aantal indelingsklassen. De klasse waar je in terecht komt, bepaald de vergoeding per ton. Voorlopig gaan we uit van een gelijkblijvende vergoeding. Er zullen echter nog wel stappen moeten worden gezet om dit voor elkaar te krijgen.
- de opbrengst van oud papier wordt bepaald door de (wereld)marktprijs. De prijs is in de begroting voorzichtig geraamd. Daarmee is de hoogte van het financiële risico beperkt.

bedragen x € 1.000

Egalisatievoorziening reiniging	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Stand per 1 januari	**1.666**	**609**	**235**	**139**	**82**
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	- 1.057	- 374	- 97	- 57	- 57
Stand per 31 december	**609**	**235**	**139**	**82**	**25**

Ontwikkeling tarieven 2027-2028
Bij het verloop van de voorziening wordt naast de stijging voor 2026 voorzien dat de tarieven de komende jaren nog met € 14 in 2027 en € 2 in 2028 dienen te stijgen. Dit komt bovenop de stijging voor het dan geldende inflatiepercentage.

[5] Plastic, Metalen en Drankverpakkingen.

4.1.8. Rioolheffing

De tarieven rioolheffing nemen met 7,7% toe. Op basis hiervan stijgt het tarief met € 17,64. Het tarief komt uit op € 246,68 en het dekkingspercentage op 88,5 %. Belangrijkste oorzaak voor de stijging is het meenemen van de kosten voor btw in de tarieven. Dit is ook in overeenstemming met andere gemeenten die ook de btw verrekenen in de tarieven. Het meenemen van de kosten voor btw is nodig om de tarieven voor rioolheffing in overeenstemming te brengen met een 100% kostendekking.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid riolering	Begroting 2025		Begroting 2026	
Lasten heffing				
Netto lasten				
Lasten, incl. (omslag)rente	5.015		5.164	
Baten, excl. Heffingen	-		-	
Netto lasten	**5.015**		**5.164**	
Toe te rekenen lasten				
Overhead *	602		568	
BTW **	809		845	
Toe te rekenen lasten taakveld	**1.411**		**1.413**	
Totale lasten heffing	**6.426**		**6.577**	
Baten heffing				
Dekking uit tarieven	5.366	83,5%	5.822	88,5%
Dekking uit voorziening	1.045	16,3%	755	11,5%
Dekking uit algemene middelen	16	0,2%	-	0,0%
Totale baten heffing	**6.426**	**100%**	**6.577**	**100%**
Dekkingspercentage tarieven	**83,5%**		**88,5%**	
Tarief woning nominaal (€) (2022 = € 201,78)	**€ 229,04**		**€ 246,68**	
Indexcijfer tariefontwikkeling (2022 = 100)	**113,5**		**122,3**	

* De overhead is berekend op basis van een percentage van de lasten. Om te voorkomen dat een onevenredig deel ten laste van de rioolheffing komt, wordt een deel uit algemene middelen gedekt.

** De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten.

De kosten voor het taakveld riolering zijn voor 100% doorberekend in de rioolheffing. Dit betreft onder meer kosten voor onderzoek, planvorming en onderhoud.

De kosten voor het maaien en onderhouden van sloten worden voor 66% doorberekend. Sloten hebben een belangrijke functie om hemelwater af te koppelen van de riolering en passen bij duurzaam (stedelijk) waterbeheer. Hieronder valt tevens het verwijderen van exoten. Dat is noodzakelijk om de doorstroming van watergangen te borgen.

De kosten voor het baggeren in stedelijk gebied worden doorberekend in de rioolheffing. Het baggeren van watergangen is noodzakelijk om de doorstroming te garanderen, daarnaast om eventuele vervuiling vanuit de riool overstorten en met regenwater meegespoeld sediment te verwijderen. De kosten voor onderhoud en vervanging van oeverbeschermingen worden voor 67% toegerekend aan de rioolheffing. Het onderhouden en vervangen van oeverbeschermingen is noodzakelijk om de oevers op hun plaats te houden en om te voorkomen dat de watergang haar inrichting en bergend vermogen verliest.

Voor de investeringen die voor 2026 op de planning staan, is een krediet van in totaal € 1.158.500 beschikbaar gesteld. Het krediet is bedoeld voor de volgende investeringen:

- vervangen rioolgemalen: € 300.000;
- vervangen riolering: € 526.000;
- vervangen oeverconstructies: € 332.500.

Bij de bepaling van de tarieven voor de rioolheffing is rekening gehouden met de (kapitaal)lasten, die voortvloeien uit deze investeringen.

Egalisatievoorziening riolering (exploitatie)

In de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' staat vermeld dat de 'voorziening riolering (exploitatie)' een positieve bovengrens kent van 10% van de jaarlijkse inkomsten, waarbij wel wordt gekeken naar de komende 4 jaar. De voorziening mag niet negatief staan. De bovengrens bedraagt 10% en is daarmee € 582.000. De komende jaren zal de voorziening verder worden afgebouwd.

De egalisatievoorziening is ingesteld om jaarlijkse mee- en tegenvallers op te vangen. De verwachte stand per 1-1-2026 bedraagt € 2,0 miljoen. Dit is hoger dan de norm uit de genoemde nota. Dit biedt ruimte om het tarief voor rioolheffing de komende jaren te dempen en gefaseerd toe te werken naar 100% kostendekkendheid.

Het belangrijkste risico zijn de renteontwikkelingen. De investeringen op het gebied van riolering zijn nu nog geraamd tegen de omslagrente van 0,6%. Naar alle waarschijnlijkheid gaat dit percentage de komende jaren stijgen.

bedragen x € 1.000

Voorziening riolering (exploitatie)	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Stand per 1 januari	**2.794**	**2.048**	**1.294**	**789**	**584**
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	- 746	- 755	- 504	- 205	- 92
Stand per 31 december	**2.048**	**1.294**	**789**	**584**	**492**

Ontwikkeling tarieven 2027-2028

Bij het verloop van de voorziening wordt naast de stijging voor 2026 voorzien dat de tarieven de komende jaren nog met 5% in 2027 en 5% in 2028 dienen te stijgen. Dit komt bovenop de stijging voor het dan geldende inflatiepercentage. Hier is bij het verloop in de voorziening en bij de verwachte inkomsten voor de periode 2027 tot en met 2028 reeds rekening mee gehouden.

4.1.9. Lijkbezorging

De lijkbezorgingsrechten worden verhoogd met 2,7%. Het dekkingspercentage bedraagt daardoor 85,8%. De overhead is becijferd op 11% (toegelicht in hoofdstuk 3.8).

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsen en crematoria	Begroting 2025		Begroting 2026	
Lasten heffing				
Netto lasten				
Lasten, incl. (omslag)rente	769		772	
Baten, excl. Heffingen	-		-	
Netto lasten	**769**		**772**	
Toe te rekenen lasten				
Overhead	92		85	
BTW *	-		-	
Toe te rekenen lasten taakveld	**92**		**85**	
Totale lasten heffing	**861**		**857**	
Baten heffing				
Dekking uit tarieven	717	83,3%	735	85,8%
Dekking uit voorziening	-	0,0%	-	0,0%
Dekking uit algemene middelen	144	16,7%	122	14,2%
Totale baten heffing	**861**	**100%**	**857**	**100%**
Dekkingspercentage tarieven	**83,3%**		**85,8%**	

* De BTW voor lijkbezorging werkt kostenverhogend en is daarom meegenomen bij het bepalen van de hoogte van de la

4.1.10. Onderbouwing kostendekkendheid leges

In onderstaande tabellen is de kostendekkendheid van onze leges weergegeven. Geconcludeerd kan worden dat over het geheel genomen het kostendekkingspercentage voor leges ligt op 95%.

bedragen x € 1.000

1. Algemene dienstverlening		Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Dekkings percentage
1.1	Burgerlijke stand	94	89	95%
1.2	Reisdocumenten en Nederlandse Identeitskaart	469	582	124%
1.3	Rijbewijzen	194	179	92%
1.4	Verstrekkingen uit basisregistratie personen	128	59	46%
1.5	Bestuursstukken	-	-	-
1.6	Vastgoedinformatie	-	-	-
1.7	Overige publiekszaken (eigen verklaringen)	8	7	93%
1.8	Gemeentearchief	4	3	74%
1.9	Bijzondere wetten	65	71	108%
1.10	Diversen	100	114	115%
totaal algemene dienstverlening		**1.062**	**1.105**	**104%**

bedragen x € 1.000

2. Omgevingswet		Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Dekkings percentage
2.1	Algemene bepalingen	-	-	-
2.2	Voorfase	156	36	23%
2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	1.043	1.127	108%
2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	108	7	7%
2.5	Milieubelastende activiteiten	22	23	101%
2.6	Lozingsactiviteiten	-	-	-
2.7	Aanlegactiviteiten	55	28	52%
2.8	Overige activiteiten	16	6	39%
2.9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	4	5	133%
2.10	Gelijkwaardigheid	-	-	-
2.11	Overige tarieven	76	75	99%
2.12	Modaliteiten	284	263	93%
2.13	Vermindering	-	-	-
2.14	Teruggaaf	-	-	-
totaal Omgevingswet		**1.764**	**1.571**	**89%**

bedragen x € 1.000

3. Europese dienstenrichtlijn		Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Dekkings percentage
3.1	Horeca	25	25	101%
3.2	Seksbedrijven	0	0	0%
3.3	Winkeltijdenwet	0	0	0%
3.4	Organiseren evenement of markt	10	6	66%
3.5	Diversen	51	48	94%
totaal Eurpese dienstenrichtlijn		**86**	**80**	**93%**

bedragen x € 1.000

Totaal kostendekkendheid	Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Dekkings percentage
1. Algemene dienstverlening	1.062	1.105	104%
2. Omgevingswet	1.764	1.571	89%
3. Europese dienstenrichtlijn	86	80	93%
	2.912	**2.756**	**95%**

4.1.11. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Wij verlenen voor 100% kwijtschelding aan de burger voor de volgende belastingsoorten:

- afvalstoffenheffing (voor de vaste component en voor het aanbieden van maximaal 13 zakken);
- rioolrechten;
- onroerendezaakbelasting.

Honorering van een kwijtscheldingsverzoek is met name afhankelijk van het inkomen, het vermogen en de uitgaven van de aanvrager. De aanvragen worden beoordeeld op basis van de door het Rijk vastgestelde normen en richtlijnen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990).

De budgetten voor kwijtschelding zijn verdisconteerd in de tarieven van de betreffende belastingsoorten. In vergelijking met 2025 verwachten wij een stabilisering van het aantal (geheel of gedeeltelijk) toe te wijzen kwijtscheldingsverzoeken. Dit is gebaseerd op de tot op heden gehonoreerde verzoeken (stand per 1 september 2025) en de verwachting voor het restant van dit jaar. Bij de berekening van de hoogte van de bedrag aan kwijtschelding in 2026 is rekening gehouden met de maatregel om de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolrechten 100% kostendekkend te maken.

We houden ook rekening met de kwijtschelding voor inwoners met alleen een AOW-uitkering. Huishoudens met alleen een AOW-uitkering zonder, of met een zeer laag eigen vermogen komen ook in aanmerking voor gedeeltelijke of volledige kwijtschelding.

bedragen x € 1.000

Kwijtscheldingsverzoeken	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027
Bedrag	- 178	- 161	- 235	- 235	- 235
Aantal (deels) gehonoreerde verzoeken	624	611	650	650	650

Als iemand gedurende twee achtereenvolgende jaren kwijtschelding heeft ontvangen, hoeft hij/zij geen aanvraag meer in te dienen. Jaarlijks wordt een steekproef gehouden onder de groep huishoudens die elk jaar automatisch kwijtschelding ontvangen.

4.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1. Algemeen

De 'Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang wanneer er zich een financiële tegenvaller voordoet. Met voldoende weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Deze paragraaf bevat:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

De weerstandsratio betreft de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de totale omvang van de gewogen risico's.

4.2.2. Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om onverwachte tegenvallers op te vangen als deze zich voordoen.

De totale weerstandscapaciteit aan zowel de vermogenskant als de exploitatiekant bestaat uit:

- Algemene reserve – vaste buffer;
- Onroerendezaakbelasting (OZB).

Algemene reserve

In de nota 'Reserves en voorzieningen 2023' is aangegeven dat de Algemene reserve vaste buffer uitsluitend kan worden ingezet voor uitzonderlijke situaties (soort ijzeren voorraad voor het opvangen van calamiteiten).

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De onbenutte belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de norm die het rijk hanteert voor toelating tot artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (FVW). Indien het normtarief van het rijk hoger is dan het door de gemeente gehanteerde gemiddelde tarief is er sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het rijk heeft het normtarief in de meicirculaire 2025 voor toelating tot artikel 12 van de FVW voor 2026 vastgesteld op 0,1648%. Dat resulteert in een maximale opbrengst van € 14,7 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt € 5,7 miljoen. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Onbenutte belastingcapaciteit	Begroting 2025	Begroting 2026
WOZ waarden		
WOZ waarde woningen	6.638.535	7.002.441
WOZ waarde niet-woningen eigenaar	946.113	1.020.112
WOZ waarde niet-woningen gebruiker	824.881	910.051
Totaal WOZ waarden	**8.409.529**	**8.932.604**
Percentage art. 12 Financiële Verhoudingswet	**0,1595%**	**0,1648%**
Maximale opbrengst volgens art. 12 Fvw	13.413	14.721
Totale opbrengst	8.694	9.019
Onbenutte belastingcapaciteit	**4.719**	**5.702**

De totale weerstandscapaciteit per inwoner bedraagt:

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit	Begroting 2025	Begroting 2026
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve vaste buffer	10.794	11.703
Storting cf begroting	1.059	935
Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit	4.719	5.702
Totaal weerstandscapaciteit	**16.572**	**18.339**
Aantal inwoners Steenwijkerland	45.478	45.717
Weerstandscapaciteit per inwoner	**364**	**401**

In de begroting is geen budget voor onvoorzien opgenomen.
In hoofdstuk 3.9.1 is de berekening van de benodigde storting in de Algemene reserve vaste buffer toegelicht.

4.2.3. Inventarisatie risico's en weerstandsratio

In dit hoofdstuk worden de risico's vermeld die tot het moment van het opstellen van de programmabegroting bekend zijn. In dit verband wordt onder risico verstaan *alle voorzienbare risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die niet van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie*.

Deze paragraaf bevat alleen de risico's die zich in het begrotingsjaar 2026 kunnen voordoen en waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen.

De risicokans is uitgedrukt in klassen. Aan deze klassen is een rekenpercentage per risico gekoppeld. Vervolgens is een indeling gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen.

Rekenpercentage	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Rekenpercentage per risico	20%	40%	60%

bedragen x € 1.000

Risicoprofiel	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Omvang risico: < € 200.000			
Dividenduitkering BNG Bank	125		
Totaal omvang risico: < € 200.000	**125**	**-**	**-**
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000			
Openeindregeling sociaal domein		435	
Onderhoud wegen	500		
BTW compensatiefonds		400	
Totaal omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	**500**	**835**	**-**
Omvang risico: > € 500.000			
Beeindiginggregionaal Begeleid Wonen			700
Participatiewet		1.900	
Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028		400	
Vermakelijkhedenretributie	2.400		
Algemene uitkering		pm	
Informatieveiligheid en uitval ICT	4.000		
Totaal omvang risico: > € 500.000	**6.400**	**2.300**	**700**
Totaal omvang risico	**7.025**	**3.135**	**700**

bedragen x € 1.000

Risicoprofiel	Laag 10-25%	Ruim 25-50%	Hoog 50-75%
Omvang risico			
Omvang risico: < € 200.000	125	-	-
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	500	835	-
Omvang risico: > € 500.000	6.400	2.300	700
Totaal omvang risico	**7.025**	**3.135**	**700**
Rekenpercentage	**20%**	**40%**	**60%**
Omvang risico x rekenpercentage			
Omvang risico: < € 200.000	25	-	-
Omvang risico: > € 200.000 - < € 500.000	100	334	-
Omvang risico: > € 500.000	1.280	920	420
Totaal omvang risico x rekenpercentage	**1.405**	**1.254**	**420**

De omvang van de hierboven weergegeven risico's (omvang risico x kans) bedraagt € 3.079.000.
De omvang van het risico bij de grondexploitatie (zie paragraaf 4.8) bedraagt € 1.300.000.
Het totale ingeschatte risico komt daarmee uit op € 4.379.000.

Nu zowel de weerstandscapaciteit als de omvang van de te lopen risico's zijn bepaald, kan de weerstandsratio worden berekend. Daarbij kunnen zich de volgende scenario's voordoen:

- uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit > 1, er is onvoldoende weerstandscapaciteit aanwezig;
- uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit < 1, er zijn overtollige middelen (die alternatief kunnen worden aangewend);
- uitkomst inventarisatie risico's/weerstandscapaciteit = 0, risico's en middelen zijn voldoende (wordt meer beschouwd als een theoretische situatie).

De weerstandsratio bedraagt voor 2026: 4,2 (zie paragraaf 4.2.4.7).

Toelichting

Voor een adequate risicobeheersing gaat het niet alleen om het treffen van financiële buffers om te zorgen voor voldoende weerstandscapaciteit. Het is ook zaak om niet-financiële maatregelen te treffen om de kans van optreden van geïdentificeerde risico's te beperken.

Wij hebben hieraan invulling gegeven door in de onderstaande overzichten naast een omschrijving van het risico ook aandacht te besteden aan de impact van het risico en de te treffen beheersmaatregelen.

CATEGORIE: OMVANG RISICO: < € 200.000

Dividenduitkering	
Omschrijving risico	Op basis van de ontvangen gegevens hebben we voor onze deelname in de nutsbedrijven en de BNG een dividenduitkering geraamd. Het risico bestaat dat ze, ondanks hun eigen begrote buffers, minder of geen dividend uitkeren.
Impact	Lagere dividendopbrengst.
(Beheers)maatregelen	De nutsbedrijven hebben al besloten om ter zekerheidstelling van hun continuïteit in de komende jaren tot een beperkte dividenduitkering over te gaan. De dividenduitkering van de BNG is begroot op € 325.000. De kans dat deze uitkering lager uitvalt dan € 200.000 wordt ingeschat op laag.

CATEGORIE: OMVANG RISICO: > € 200.000 - < € 500.000

Openeindregelingen sociaal domein	
Omschrijving risico	Jeugdzorg en WMO zijn voorbeelden van openeindregelingen. Inwoners moeten aanspraak kunnen doen op de noodzakelijke zorg ook als het budget niet toereikend is.
Impact	Vanuit onze zorgplicht is het belangrijk dat inwoners aanspraak kunnen maken op noodzakelijke zorg. We schatten het bedrag in op € 435.000 en de kans dat dit risico zicht voordoet in op ruim.

Onderhoud wegen	
Omschrijving risico	Om grip te houden op de kwaliteit van onze wegen en kunstwerken worden deze tweejaarlijks geïnspecteerd. De inspectieresultaten dienen als basis voor een (meerjaren) onderhoudsplanning. Vanuit de aanlegjaren van onze wegen/kunstwerken en de technische levensduur daarvan ontstaat een overzicht van de wegen/kunstwerken die aan vervanging toe zijn. Het risico bestaat dat door onvoorziene oorzaken er sprake is van uitval of schade waarvoor gezien de functie van deze voorziening direct ingrijpen noodzakelijk is (bijv. aanleg van noodvoorzieningen).
Impact	Het financieel risico wordt ingeschat op € 500.000 (laag).

BTW-compensatiefonds (BCF)	
Omschrijving risico	Gemeenten declareren btw terug op grond van het Btw-compensatiefonds (BCF). Voor dit fonds geldt een maximaal te declareren bedrag. Zolang dit zogeheten plafond niet is bereikt, wordt het niet gebruikte gedeelte op begrotingsbasis toegevoegd aan de Algemene uitkering van het gemeentefonds. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt genomen op de verwachte onder- of overschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op dat kalenderjaar volgt dan de afrekening. De provinciaal toezichthouder staat toe een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting op de jaarlijkse onderschrijding van het plafond, dit tot maximaal de hoogte van de laatst bekende afrekening. Dit bedrag varieert elk jaar en is afhankelijk van de gezamenlijke declaraties van gemeenten. In de Programmabegroting 2026 is een bedrag van € 848.000 opgenomen als inschatting van de jaarlijkse onderschrijding..
Impact	Indien het maximum te declareren bedrag bij BCF wordt bereikt of een overschrijding hiervan in enig jaar, betekent dit dat er een nadeel optreedt binnen de Algemene uitkering van het gemeentefonds. Het risico wordt ingeschat als ruim met een omvang van € 400.000.

CATEGORIE: OMVANG RISICO: > € 500.000

Beëindiging regionale product Begeleid Wonen (regio IJssel-Vecht)	
Omschrijving risico	Het regionale product Begeleid Wonen (regio IJssel-Vecht) voor inwoners met een psychische problematiek, stopt per 1 juli 2026, met een uitloop naar 31 december 2028. Bedoeling is om voor deze doelgroep vanaf 1 juli 2026 een lokaal product in te zetten, zoals beschermd thuis of een lokaal product begeleid wonen. De lokale productontwikkeling voor deze doelgroep wordt eind 2025/begin 2026 opgenomen in de gemeentelijke aanbesteding voor begeleiding. Op dit moment hebben we 32 personen die een indicatie Begeleid Wonen hebben of op de wachtlijst staan voor Begeleid Wonen. De verwachting is dat er vanaf medio 2026 echter meer inwoners met een lokaal product gefinancierd moeten worden, vanwege de afbouw van het regionale begeleid wonen.
Impact	De forse wachtlijst is ontstaan door onvoldoende plekken om in te stromen in Beschermd of Begeleid Wonen. Mede oorzaak is dat de uitstroom naar reguliere huisvesting stokt. Om te kunnen voldoen aan de vraag zijn er meer middelen nodig. De ambitie van de gemeente is om circa 12 inwoners te huisvesten. Echter gezien de wachtlijst zijn er middelen nog voor minimaal 20 cliënten per jaar extra. De geschatte kosten voor deze cliënten bedragen minimaal € 700.000. De kans dat dit risico zich voordoet is hoog.

Participatiewet (uitkeringen en rijksbijdrage)	
Omschrijving risico	De gemeente is volledig financieel verantwoordelijk voor het bijstands-gedeelte van de wet. Van het Rijk wordt hiervoor jaarlijks wel een bijdrage (Buiguitkering) ontvangen. Het in de begroting opgenomen te ontvangen budget (€ 16.267.000) betreft een voorlopige inschatting van hetgeen door het Rijk toegekend gaat worden. In oktober van het begrotingsjaar wordt het definitieve budget pas bekend gemaakt. De hoogte van het budget is onder andere afhankelijk van de conjuncturele ontwikkelingen op landelijk niveau en de hoogte van de totaal verstrekte bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies door alle gemeenten. In de begroting 2026 wordt er rekening mee gehouden dat er in dat jaar gemiddeld 723 bijstandsuitkeringen worden verstrekt. De begrote uitgaven bedragen € 12.435.600. Voor de IOAW en IOAZ bedragen de aantallen gemiddeld 21 uitkeringen en een begroot bedrag van € 373.800. Op basis van verwachtingen omtrent taakstelling statushouders en algemene trends moeten we desalniettemin rekening houden met het risico dat er meer uitkeringen moeten worden verstrekt dan we nu in de begroting hebben opgenomen.
Impact	Ingeschat wordt dat de gemeente een ruim risico loopt dat het gemiddeld aantal bijstandsuitkeringen in 2026 12% hoger uitvalt dan waar nu rekening mee wordt gehouden. Dit komt neer op een bedrag van € 1.500.000. Daarnaast wordt een ruim risico ingeschat dat het te ontvangen Buigbudget lager uitvalt dan het bedrag opgenomen in de begroting. Uitgegaan kan worden van een bedrag van € 400.000. Het totale risico komt daarmee uit op een bedrag van € 1.900.000. Bij een forse overschrijding van het budget kan overigens (onder voorwaarden) een beroep worden gedaan op de ingebouwde Vangnetregeling bij het Rijk.

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028	
Omschrijving risico	De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. De Hervormingsagenda geeft de koers aan die cliëntenorganisaties, professionals, jeugdzorgaanbieders, gemeenten en het Rijk gezamenlijk op willen gaan: zorgen dat kind en gezin wanneer dit nodig is zo snel als mogelijk passende zorg en ondersteuning ontvangen. • Via de meicirculaire 2025 heeft het Rijk al een (structurele) compensatie verstrekt voor de geconstateerde tekorten in de Jeugdzorg. • De deskundigencommissie Van Ark komt in het eerste kwartaal van 2027 met een vervolgadvies over de gevolgen van de Hervormingsagenda en de uitgavenontwikkeling binnen de jeugdzorg. • Er wordt gewerkt aan een nieuw financieringsmodel Jeugd, waarbij een deel van de budgetten jeugdhulp niet meer via de algemene uitkering van het gemeentefonds lopen. Het model moet per 1 januari 2029 in werking treden.
Impact	• De Hervormingsagenda Jeugd brengt ingrijpende veranderingen met zich mee, zoals mogelijke beperking van de reikwijdte van de Jeugdwet, waardoor alleen

	bij ernstige zorgbehoeften jeugdhulp behoeft te worden geboden. Hulpverlening wordt meer gericht op de oorzaken van zorgbehoeften, zoals ouderproblematiek of bestaanszekerheid (inkomen en wonen). • De financiële impact wordt ingeschat op € 400.000 in de categorie ruim.
(Beheers)maatregelen	• Volgen van advies deskundigheidscommissie over de Hervormingsagenda, inclusief financiële afspraken en het meerjarig financieel kader jeugd. • Actie ondernemen conform het advies van de VNG om de doelen van de Hervormingsagenda te bereiken, te weten formatie van verplichte regiovorming voor specialistische jeugdhulp, afbouw residentieel verblijf. In 2026 zal focus worden gelegd op de formatie van stevige lokale teams.

Lopende rechterlijke procedure Vermakelijkhedenretributie (VMR)	
Omschrijving risico	Halverwege 2024 heeft de Rechtbank uitspraak gedaan in de beroepsprocedure, aangespannen door de bootverhuurders in Steenwijkerland, tegen de aanslagen in het van de opgelegde aanslagen in kader van de VMR. Behoudens in vier gevallen is de gemeente Steenwijkerland in het gelijk gesteld en zijn de aanslagen correct opgelegd. Met deze uitspraak heeft de gemeente een aanvang gemaakt met de invordering van de opstaande aanslagen. Tegen de uitspraak is hoger beroep aangevraagd. Dit heeft tot risico dat in een volgende rechtszaak de gemeente in ongelijk kan worden gesteld en de gemeente tot terugbetaling over dient te gaan.
Impact	Als we de rechtszaak zouden verliezen dan lopen we de inkomsten over 2021 t/m 2026 mis. Dat maakt samen een maximaal risico van € 2.470.000. In de voorziening is al op basis de ouderdom van debiteuren verplicht € 96.000 op zij gezet. Resteert een potentieel risico van afgerond € 2.400.000, met risicokans laag.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds	
Omschrijving risico	Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het gemeentefonds. Het risico bestaat dat het Rijk kortingen doorvoert op het gemeentefonds, waardoor wij minder geld uitgekeerd krijgen. Dit kan leiden tot een lagere Algemene uitkering uit het gemeentefonds.
Impact	De gemeente is voor een groot gedeelte afhankelijk van de inkomsten uit het gemeentefonds. Mutaties kunnen daarom een fors financieel effect hebben voor gemeenten. Dit valt op voorhand niet te kwantificeren.

Informatieveiligheid en uitval van ICT-systemen	
Omschrijving risico	Onze dienstverlening leunt sterk op digitale systemen. Een hack, gijzelsoftware (ransomware) of langdurige stroom- of netwerkstoring kan die systemen platleggen. Balies en online loketten worden dan onbereikbaar en (persoons)gegevens kunnen worden gewist of openbaar gemaakt. Het nationaal cyberdreigingsniveau voor overheden staat sinds kort op 'substantieel', dus we houden er nadrukkelijk rekening mee dat dit kan gebeuren.
Impact	Bij een ernstig incident vallen gemeentelijke processen mogelijk dagen of weken uit. Herstel, noodvoorzieningen, onderzoek en eventuele boetes kunnen in het slechtste geval zo'n € 4 miljoen kosten (laag). Bovendien schaadt een datalek het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de gemeente.
(Beheers)maatregelen	• Iedere medewerker logt in met tweestapsverificatie.

	• Software up-to-date. • Leveranciers krijgen duidelijke beveiligingseisen opgelegd. • Een gespecialiseerd team houdt ons netwerk 24/7 in de gaten. • We beschikken over dubbele datacenters, noodstroom en back-ups.

Grondexploitatie	
Omschrijving risico	Het risicoprofiel van het gemeentelijke grondbedrijf wordt jaarlijks bepaald op basis van de zogenaamde RISMAN-methode. Hierin wordt ingegaan op algemene risico's en projectspecifieke risico's. Van de projectspecifieke risico's wordt vervolgens aangegeven of deze kwantitatief of kwalitatief van aard zijn. De beide soorten risico's worden omgezet in een bedrag voor de hoogte van het risico per project. Uitgangspunt is dat de kans dat alle onderkende risico's zich op exact hetzelfde moment zullen voordoen 75% is. Dit percentage komt overeen met de richtlijnen die worden gehanteerd door de Vereniging van Grondbedrijven (70-80%).
Impact	Het actuele risicoprofiel van het grondbedrijf bedraagt circa € 1,3 miljoen (zie paragraaf Grondbeleid).
(Beheers)maatregelen	De beheersmaatregelen zijn afhankelijk van de aard van het projectspecifieke risico. Voor moeilijk verkoopbare (rest-)percelen wordt gekeken naar een andere bestemming of aanbieden tegen een lagere verkoopprijs per m2.

CATEGORIE: Risico's zonder directe financiële gevolgen

Toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer	
Omschrijving risico	Door toenemende onkruiddruk als gevolg van warmer en natter weer is een grotere inspanning in het onderhoud nodig om aan de basis onderhoudskwaliteit voor de openbare ruimte te kunnen voldoen.
Impact	Door de verandering van het klimaat is het gemiddeld het hele jaar door warmer. De hoeveelheid neerslag wisselt daarbij ieder jaar. In natte jaren neemt de onkruiddruk, toe. Dit vraagt om een grotere inspanning in het onderhoud om aan de basis onderhoudskwaliteit te blijven voldoen.. Het tegenovergestelde gebeurt ook, extreme droogte zorgt ervoor dat plantsoenen verdrogen, niet alle beplanting is bestand tegen lange periode van droogte. Daardoor moeten delen van de (jonge) beplanting opnieuw worden aangeplant en is er eerder groot onderhoud (vervangen, nieuwe aanplant) nodig.
(Beheers)maatregelen	Monitoren onderhoudsinspanning en onderhoudsbeeld, kwaliteit plantsoenen monitoren, monitoren onkruiddruk op verharding. Toepassen van bomen, planten en struiken die (beter) bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden.

Rentestijging	
Omschrijving risico	De diverse geopolitieke ontwikkelingen en spanningen in de wereld kunnen van invloed zijn op de ontwikkeling van het rentepercentage.
Impact	Een langlopende geldlening moet tegen een hoger percentage afgesloten worden dan begroot..
(Beheers)maatregelen	Jaarlijks wordt op basis van de rentegegevens een herberekening gemaakt van de rentecomponent. In de meerjarenbegroting is gerekend met een rentepercentage van 3% voor nieuwe geldleningen (langlopend). Op het moment dat deze middelen

	benodigd zijn, kan (met inachtneming van de andere wettelijke richtlijnen) ook tijdelijk gekozen worden voor een kortlopende lening.

Essentaksterfte	
Omschrijving risico	De essentaksterfte is voor een aantal grotere boomstructuren nog steeds een bedreiging. Grote laanstructuren in de polders en de boomstructuren langs de paden in Giethoorn bestaan uit essen. Het wegvallen van deze boomstructuren zal leiden tot ernstige kwaliteitsverlies, herplant zal altijd nodig zijn om de landschapskarakteristiek en het dorpskarakter te behouden..
Impact	Het wegvallen van de boomstructuur langs o.a. de paden in Giethoorn heeft ruimtelijke consequenties, het dorpsbeeld wordt ernstig aangetast. Ook is het verwijderen van grote bomen op deze locatie complex door de moeilijke bereikbaarheid.
(Beheers)maatregelen	Ieder jaar worden alle essen geïnspecteerd. Aangetaste essen worden gemonitord. De periode vanaf het moment van aantasting tot het sterven van de boom is gemiddeld 5 tot 7 jaar. Bij zware aantasting van de bestaande structuren kunnen de kosten voor herstel oplopen. Het is niet waarschijnlijk dat alle bomen tegelijk worden aangetast, daarmee kan deze opgave gefaseerd over de jaren worden opgepakt en op grond van te maken keuzes worden verwerkt in de begroting + meerjarenbegroting.

Bouwkostenstijgingen/tegenvallende aanbestedingen	
Omschrijving risico	De bouwkosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen, terwijl dit maar voor een klein deel gecompenseerd is in onze budgetten. In het IHP hebben we al rekening gehouden met 20% opslag boven op de VNG norm-bedragen (prijspeil 2022). Bij een aanbesteding blijken de daadwerkelijke bouwkosten. Risico aanwezig dat budget niet volstaat.
Impact	De impact kan fors zijn. Er gaan de komende jaren meerdere grotere projecten spelen, waaronder de unilocatie. Projecten die 40 jaar lang op de begroting drukken.
(Beheers)maatregelen	Per project kijken we naar de beste manier van aanbesteding (bouworganisatievorm) en budget gestuurd ontwerp. Als er te veel tegenvallers zich gelijktijdig gaan aandienen is temporiseren en prioriteren een optie die de raad heeft.

Verplaatsing scouting	
Omschrijving risico	De locatie Onderduikersweg voor de huisvesting van scouting is door gestegen bouwkosten en terreininrichting niet meer passend binnen het beschikbare budget. Het verwachte extra benodigde budget en de beperkte gebruiksmogelijkheden van het pand hebben aanleiding gegeven om samen met betrokken partijen extra inspanningen te leveren om alternatieven te verkennen die passen bij de wensen van de scouting en binnen het beschikbare budget vallen. De verkenning loopt op dit moment, maar de uitkomst is nog onzeker.
Impact	Naast een mogelijke uitgavenoverschrijding, leidt de verkenning naar alternatieven tot vertraging in de realisatie van een nieuwe locatie voor de scouting ten opzichte van het oorspronkelijk plan.

Opstellen Soortmanagementplan	
Omschrijving risico	De Europese Aanbesteding die wij eerder hebben opgestart voor het opstellen van een Soortmanagementplan (SMP) heeft niet geleid tot gunning. Door de grote vraag naar

	Soortmanagementplannen (SMP) in heel Nederland, is er momenteel bij ecologische bureaus een zeer grote vraag. Veel ecologische bureaus hebben daardoor geen of beperkt capaciteit voor het aannemen van nieuwe opdrachten. Daarbij komt dat binnen de gemeente Steenwijkerland twee bijzondere vleermuissoorten voorkomen, de Meervleermuis en de Laatvlieger. Daardoor neemt de complexiteit van het onderzoek toe.
Impact	Het niet opstellen van een SMP heeft gevolgen voor de isolatieopgave, deze kan zonder SMP maar voor een beperkt deel worden uitgevoerd (6%). Zonder SMP moet er ook bij sloop en renovatie voor iedere opgave apart onderzoek worden gedaan. Hierdoor nemen de kosten en de proceduretijd toe. Aanvullend heeft het niet opstellen van een SMP gevolgen voor de biodiversiteit in onze gemeente. Zonder SMP bestaat de kans namelijk dat vaste nest, rust en verblijfplaatsen van bijzondere diersoorten aangetast worden. Dit kan nadelig uitpakken voor de instandhouding voor deze soorten.

Inflatie	
Omschrijving risico	Grondstoffen worden duurder door meerdere factoren. Dit leidt ertoe dat niet alle ambities binnen initieel budget kunnen worden uitgevoerd. Dit vraagt of om een bijstelling van budgetten, of om aanpassing van de ambities. Inflatie ontwikkelt zich anders dan voorzien. De inflatie van een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld bouw en infra, wijkt sterk af van de nominaal gehanteerde inflatiepercentage.
Impact	Hogere kosten leiden tot hogere uitgaven. Hogere kosten kunnen leiden tot aanpassing van de ambities, dit kan leiden tot imagoschade als de verwachtingen niet zijn bijgesteld. Wanneer er in een uitvoeringsplan de eerste stap niet kan worden genomen vanwege budgetproblemen, kan dit vertraging opleveren in de vervolgstappen.
(Beheers)maatregelen	De omvang van het risico is afhankelijk van de uitgave. Het kan aanvaarden, verminderen, vermijden of overdragen ervan zijn. We houden de ontwikkelingen wat betreft stijgende kosten nauwlettend in de gaten. Ook vragen we vaker offertes bij meerdere partijen om zo een marktconforme prijs te genereren. Ook stellen we ambities tijdig bij mocht dat nodig zijn en kijken we kritisch of de ambities nog aansluiten bij de markt. Door hier tijdig op te sturen voorkomen we onverwachte (budgettaire) knelpunten waardoor de planning uit zou kunnen lopen.

Wet Open overheid (Woo)	
Omschrijving risico	De Wet Open overheid (Woo) regelt o.a. welke informatie de gemeente op verzoek (passief) naar buiten moet brengen. Om hieraan te voldoen, gelden wettelijke termijnen. Wanneer deze overschreden worden, kan de aanvrager via de bestuursrechter een dwangsom aan de gemeente laten opleggen.
Impact	Het aantal Woo-verzoeken is de afgelopen twee jaren verdubbeld en ook de omvang ervan is sterk toegenomen. Er zijn geen aanwijzingen dat deze ontwikkeling op korte termijn wijzigt. De forse stijging leidt tot een grote werkdruk en kan niet altijd binnen de huidige formatie worden opgevangen. Voor de uitvoering van de Woo ontvangt de gemeente weliswaar geld van het rijk, maar deze (tijdelijke) bijdrage is vooral bedoeld – en nodig – om de kosten voor de actieve openbaarmaking en de (nieuwe) functie van Woo-contactpersoon te dekken. Als we Woo-verzoeken zorgvuldig willen (blijven) behandelen kunnen dus eenmalig extra middelen benodigd zijn voor het inzetten van

	tijdelijke extra capaciteit. De dwangsom die eventueel opgelegd kan worden bedraagt per Woo verzoek maximaal € 1.442.

Planschade bestemmingsplannen	
Omschrijving risico	Planschade wordt ook wel 'tegemoetkoming in schade' genoemd als gevolg van een planologische maatregel. Bijvoorbeeld vanwege het wijzigen van de functie van een bestaand pand. Onder bepaalde voorwaarden kan een verzoek worden ingediend bij de gemeente (er geldt een wettelijk recht op planschadevergoeding).
Impact	Omdat de omvang van de verschuldigde vergoedingen per jaar kan verschillen, is er geen vast budget in de begroting opgenomen. Het risico is echter laag.
(Beheers)maatregelen	Indien mogelijk leggen we het risico van planschade neer bij degene die verantwoordelijk is voor de planologische wijziging.

Fiscale procesbeheersing	
Omschrijving risico	De organisatie is zich niet altijd bewust van fiscale risico's en kansen waardoor mogelijk onnodige risico's worden gelopen. Het is daarom van belang om vast te leggen hoe de organisatie met de fiscaliteit omgaat. De gemeente heeft zich gecommitteerd aan horizontaal toezicht door ondertekening van een convenant (vastlegging afspraken) met de Belastingdienst (2022). Daarin zijn kernwaarden als transparantie, begrip en vertrouwen sleutelbegrippen en vormen daarmee de basis voor een goede fiscale verantwoording..
Impact	Bij het niet voldoen aan de fiscale verplichtingen kan de Belastingdienst naheffingsaanslagen opleggen eventueel verhoogd met boetes. Bij het niet of niet tijdig voldoen aan de criteria zoals opgesteld door de Belastingdienst vervalt het convenant en zal de gemeente vallen onder een meer retrospectief toezicht met (eveneens de mogelijkheid op) boekonderzoeken en controles.
(Beheers)maatregelen	Het convenant is een instrument om te komen tot een effectieve en efficiënte werkwijze om de rechtszekerheid te vergroten. Het convenant is gesloten voor een periode van 3 jaar en wordt voor het einde van de looptijd geëvalueerd. Jaarlijks worden de werkprocessen rondom fiscaliteit getoetst en waar nodig aangepast om (mogelijke) risico`s te reduceren. Ook vroegtijdige signalering, zorgt voor beperken van fouten/risico`s. We zijn actief bezig de fiscale kennis breder in de organisatie verankerd te krijgen.

Inning heffingen, belastingen en overige inkomsten	
Omschrijving risico	We lopen in deze onzekere tijd meer risico ten aanzien van de inning van de gemeentelijke heffingen. Met name voor de ondernemers en andere bedrijven verwachten we betalingsproblemen. Het is mogelijk dat een eventueel verleend uitstel van betaling uiteindelijk leidt tot oninbaarheid.

Gemeenschappelijke regelingen	
Omschrijving risico	Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de gemeente treft

4.2.4. Diverse kengetallen

4.2.4.1. Inleiding

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door de raad op de financiële positie van onze gemeente. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling) van de financiële positie.

De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven dus inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen moeten in samenhang beoordeeld worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de gemeente. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te maken voor de (middel)lange termijn.

We kennen de volgende kengetallen:

- netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit;
- weerstandsratio.

Naast de kengetallen voor het structurele begrotingsevenwicht is een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. Hoe de kengetallen berekend worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze heeft geen functie als normeringsinstrument voor het financieel toezicht door de provincies. De invoering van deze kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor de raadsleden inzichtelijker te maken. Voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente worden de kengetallen in samenhang bezien. Het totaalbeeld geeft inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Belangrijk is wel om in gedachte te houden dat wij voor de kengetallen gebruik hebben gemaakt van de meest recente informatie. Hierdoor wijken de getallen voor 2025 af van de eerder vastgestelde Programmabegroting.

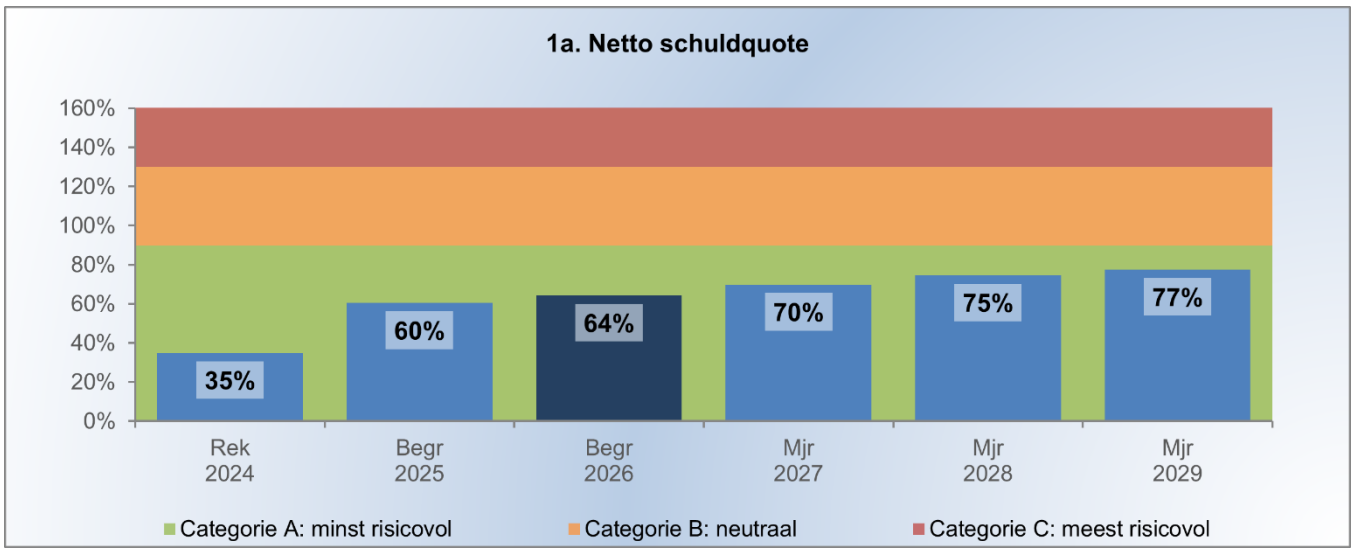
4.2.4.2. Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

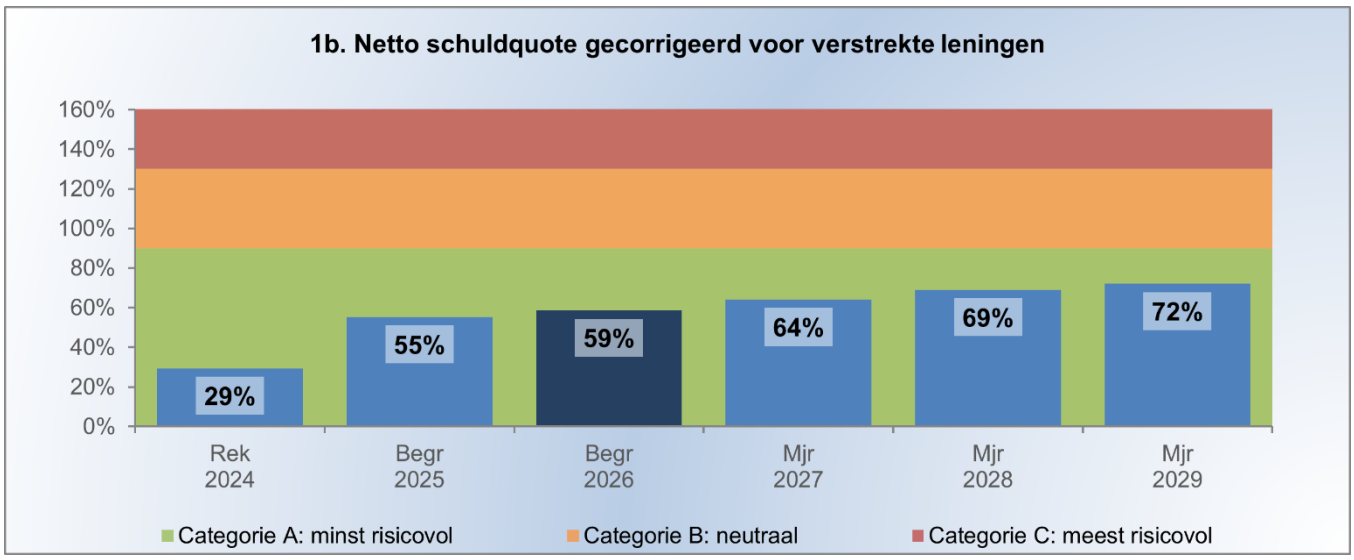
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de totale baten. Het kengetal geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens weer worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Bij de netto schuldquote worden de leningen die we hebben uitstaan buiten beschouwing gelaten en bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen wordt hiermee wel rekening gehouden. Een netto schuldquote tussen 0 en 100% is acceptabel, c.q. wordt als normaal (groen) beschouwd. Als de

netto schuldquote tussen 100 en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, bevindt de gemeente zich in de gevarenzone (rood).

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie wordt ook gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden. Gemeenten met veel grond kunnen meer schulden hebben en dus een hogere schuldquote. De gemeente heeft ook leningen voor woningcorporatie Wetland Wonen aangetrokken. Deze leningen worden een op een doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd.

In de volgende staafdiagrammen de verwachte ontwikkeling van beide schuldquotes weergegeven.

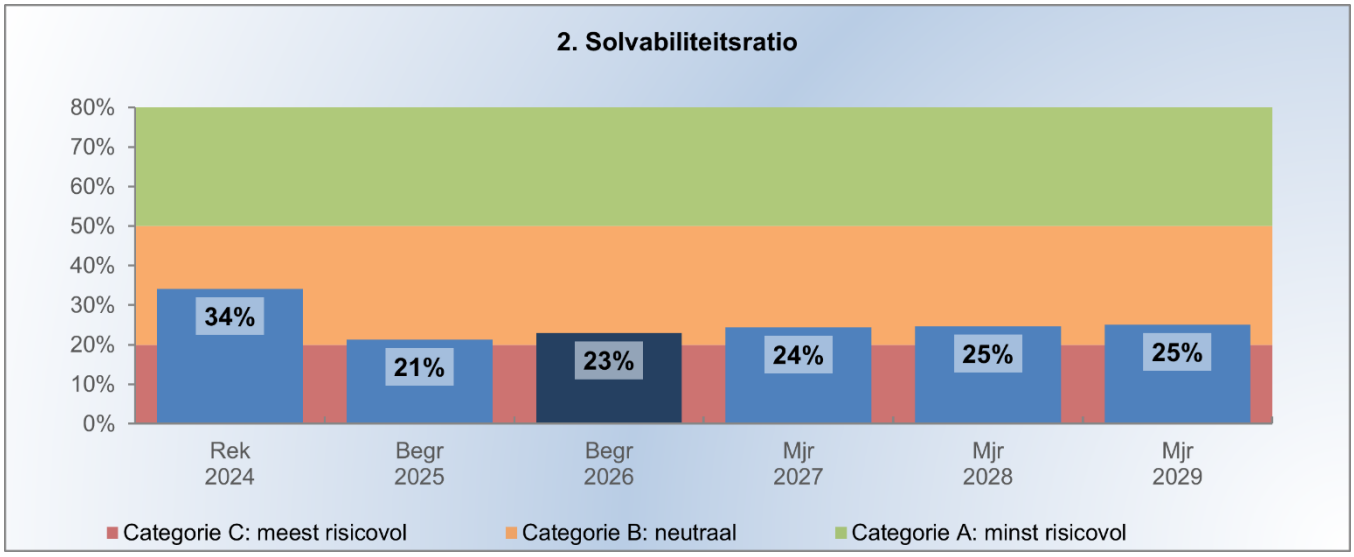

4.2.4.3. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
Indien er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (het totaal van de algemene reserves en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van als een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter

de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente.

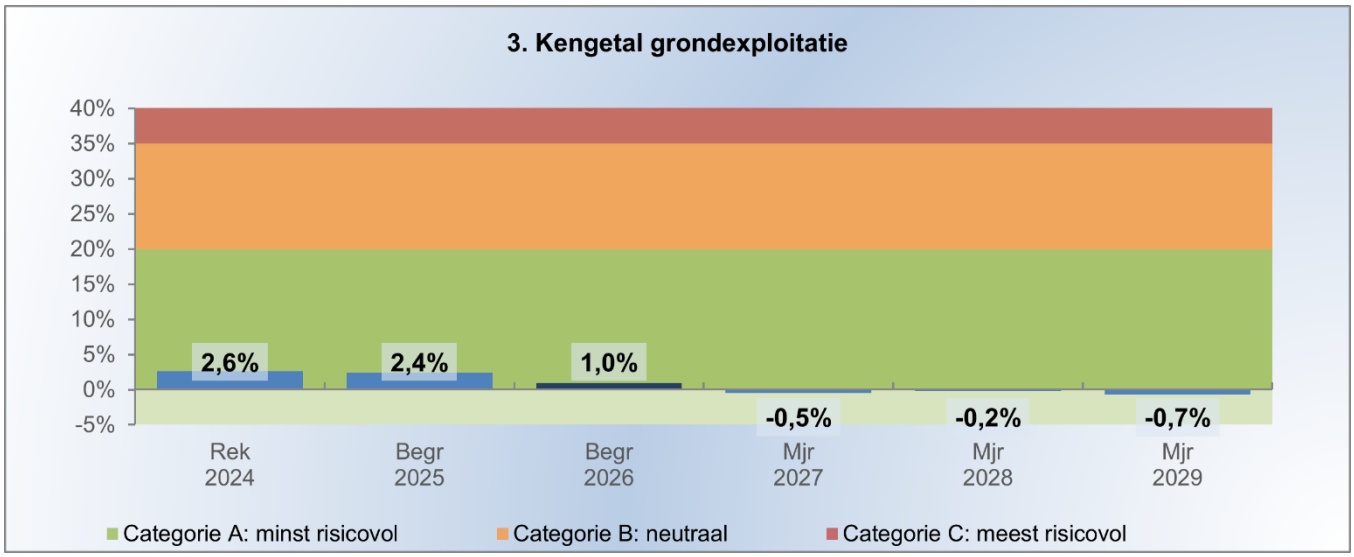

Voor 2026 verwachten we een solvabiliteitsratio van 23%. Meerjarig zien we dat dit nagenoeg gelijkt blijft, maar dat deze qua verwachting 10% hoger ligt dan de prognoses in de vorige programmabegroting. De belangrijkste oorzaak hiervoor zijn de extra middelen die we als gemeente van het Rijk ontvangen waardoor er een positief begrotingssaldo ontstaat.

4.2.4.4. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen de waarde van de (bouw-)gronden en het totaal aan (geraamde) baten van de gemeente. Hoe lager het percentage des te geringer het risico. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente. Als gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd (verkoop van de gronden). Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt de gemeente relatief een gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet deze worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De VNG adviseert een norm van 10%.

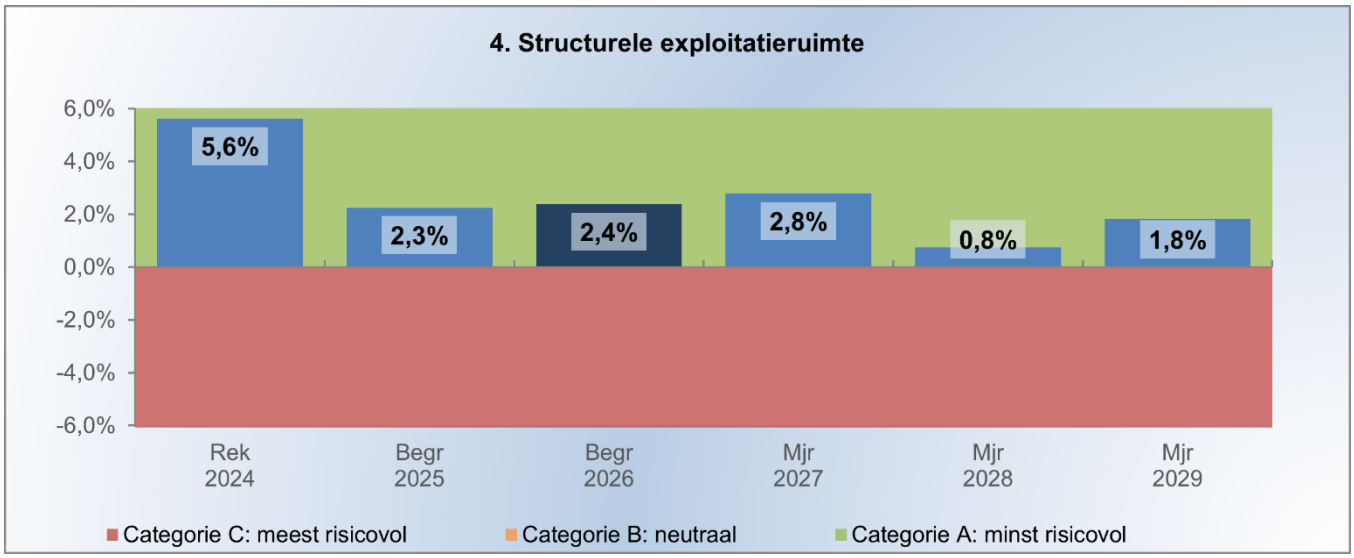
In de komende jaren is een dalende tendens waar te nemen voor wat betreft de ontwikkeling van het kengetal. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de voorraad bouwgrond. De gemeente Steenwijkerland voert een faciliterend grondbeleid, tenzij vanwege volkshuisvestings- en economische redenen actief grondbeleid gewenst is.

4.2.4.5. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele ruimte is. Hierbij wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Deze worden vergeleken met de totale baten van de gemeente. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie omdat dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB).

Zoals uit de volgende grafiek blijkt verwachten wij dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten ter dekken.

4.2.4.6. Belastingcapaciteit

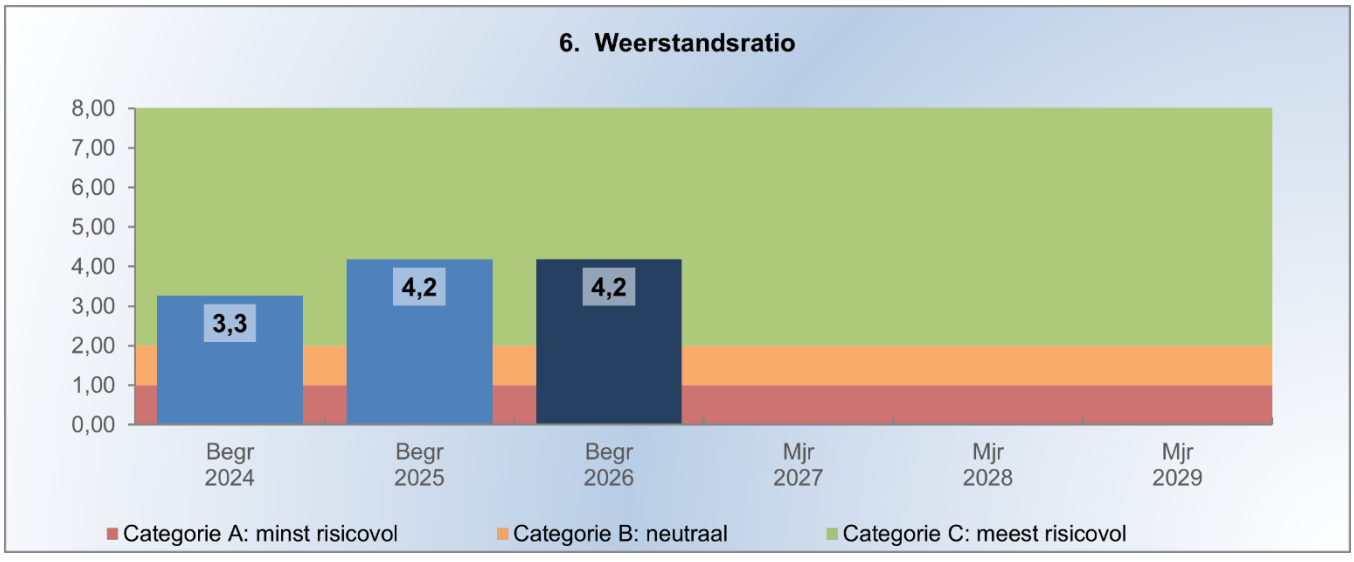
Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of waarin er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing). Het kengetal vergelijkt de woonlasten in jaar t met de landelijk gemiddelde woonlasten (COELO) in jaar (t-1). Voor 2026 komt dit cijfer uit op 75%. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijke gemiddelde liggen. Een lager percentage laat zien dat de mogelijkheid bestaat om de belastingen in de toekomst te verhogen (potentiële ruimte). Een belastingcapaciteit tussen de 95% en 105% wordt als neutraal beschouwd.

Wij gaan ervan uit dat, ondanks 100% kostendekkendheid van de tarieven, de woonlasten de komende jaren onder het landelijk gemiddelde zullen blijven en we de komende jaren qua belastingcapaciteit 'groen' blijven scoren. Daarmee zijn we dus in staat om financiële tegenvallers op te vangen en/of is er ruimte voor nieuw beleid. Omdat de gemiddelde landelijke woonlasten voor de komende jaren niet bekend zijn, kunnen we geen meerjarige prognose geven.

4.2.4.7. Weerstandsratio

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandsratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (de totale omvang van de risico's x risicopercentages). De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevorm door de Algemene Reserve vaste buffer en onbenutte belastingcapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van de risico's, die de gemeente loopt. Voor de berekening worden omvang en kans van de risico's in een risicomodel ingevoerd. Hieruit volgt een gewogen risicoprofiel voor de gemeente (zie paragraaf 4.2.3).

Bij de vaststelling van de 'Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2019' is afgesproken dat de signaleringswaarde voor de weerstandsratio minimaal 1,0 is. Opgemerkt wordt dat deze waarde alleen betrekking heeft op de risico's die kwantificeerbaar zijn[6]. Onderstaand diagram geeft het actueel beeld van de (ontwikkeling van) de weerstandsratio.

[6] De weerstandsratio is vanaf het begrotingsjaar 2020 geïntroduceerd. Voor de jaren 2027 tot en met 2029 zijn geen cijfers beschikbaar, omdat de uitkomsten sterk afhankelijk zijn van de ontwikkeling van het risicoprofiel, de ontwikkeling van de Algemene reserve vaste buffer en de meerjarige ontwikkeling van de onbenutte belastingcapaciteit.

Verwachting is dat de weerstandsratio in 2026 ruim boven de 2 zal uitkomen. Dit betekent dat de gemeente, zoals het er nu naar uitziet in die jaren over voldoende middelen zal beschikken om eventuele tegenvallers op te vangen.

Signaleringwaarden

De gezamenlijke provinciale toezichthouders en het Rijk hebben signaleringswaarden opgesteld voor de verplichte kengetallen. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën. Waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel zijn de signaleringswaarden opgenomen.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

Samenvattend is het beeld van de kengetallen voor de gemeente Steenwijkerland de komende jaren als volgt:

Kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	35%	60%	64%	70%	75%	77%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	29%	55%	59%	64%	69%	72%
2. Solvabiliteitsratio	34%	21%	23%	24%	25%	25%
3. Grondexploitatie	3%	2%	1%	0%	0%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	5,6%	2,3%	2,4%	2,8%	0,8%	1,8%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	70%	73%	75%	79%	82%	83%
Overige kengetallen						
6. Weerstandsratio	3,3	4,2	4,2			

4.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1. Algemeen

De kapitaalgoederen van de gemeente zijn voorzieningen in de openbare ruimte waarvoor investeringen zijn gedaan. Het gaat hierbij om voorzieningen zoals wegen, openbare verlichting, groen, water, riolering en gebouwen. Het onderhoud aan deze voorzieningen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Het onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Voor het goed onderhouden van de kapitaalgoederen zijn een aantal zaken belangrijk. Allereerst is het van belang dat bekend is wat moet worden onderhouden en wat de huidige staat van het onderhoud is. Hiervoor maakt de gemeente gebruik van een beheerpakket dat aan de hand van inventarisaties en inspecties in het veld up-to-date wordt gehouden. Vervolgens moet eenduidig bekend zijn wat het gewenste kwaliteitsniveau is. Dit is vastgelegd in de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), die in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld, en in beleidsdocumenten die per onderdeel beschikbaar zijn. De uitwerking vindt plaats volgens de volgende stappen:

- waar gaat het over (areaal)?
- wat zijn de doelstellingen (beleidskader)?
- wat zijn de financiële consequenties van deze doelstellingen?
- hoe zijn deze consequenties geborgd in de begroting?

4.3.2. Beleids- en beheerplannen

Voor het op orde houden van de kapitaalgoederen binnen de openbare ruimte zijn beleids- en beheerplannen vastgesteld. Uit deze plannen (en bijbehorende meerjarenplanning) wordt jaarlijks een integrale financiële afweging gemaakt en vertaald in de meerjarenbegroting. Hierdoor ontstaat per planjaar een evenwichtig maatregelprogramma voor onderhoud en investeringen in de openbare ruimte. De recente 'Paraplunota Kapitaalgoederen 2026-2031' vormt het kader voor de jaarlijkse 'Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen'.

4.3.2.1 Wegen

Areaal Wegen	Aantal	%
• Asfalt	181	42,6%
• Cementbeton	21	4,9%
• Elementen	188	44,2%
• Onverhard	35	8,2%
	425	**100,0%**

Beleidskaders

Het beleidskader voor onze wegen is vastgelegd in het beleidsplan beheer en onderhoud wegen & paden (2025). Uitgangspunt is een sterk, betrouwbaar en toekomstbestendig wegennet voor alle gebruikers. Om kostbare reparaties te voorkomen en volledige vervanging uit te stellen investeren we tijdig in onderhoud op – toereikend – basisniveau. Daarvoor zetten we milieuvriendelijke materialen en technieken in. Bermverharding zorgt voor stabiliteit en veiliger plattelandswegen. Uit oogpunt van klimaatadaptatie kiezen we voor halfverharding en faunapassages. Geplande wegwerkzaamheden worden duidelijk gecommuniceerd.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het beleidsplan beheer en onderhoud wegen & paden zijn de financiële consequenties van het vastgestelde kwaliteitsniveau berekend.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Met het vaststellen van het beleidsplan beheer en onderhoud wegen (mei 2025) zijn de onderstaande benodigde onderhoudsbudgetten voor het kwaliteitsniveau 'basis' en de benodigde bedragen voor investeringen in levensduur verlengende maatregelen en bermverhardingen beschikbaar gesteld:

bedragen x € 1.000

Wegen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Dagelijks beheer	233	192	192	223	224	224
Groot onderhoud	2.614	2.848	2.652	2.650	2.649	2.633
Bijdragen en investeringen	157	1.375	386	1.533	459	-
Investeringen bermverharding	739	714	637	637	637	650
Totaal	**3.743**	**5.129**	**3.867**	**5.043**	**3.969**	**3.507**

4.3.3.2. Openbare verlichting

Areaal Openbare Verlichting	Aantal	Eenheid
• Lichtmasten	10.977	stuks

Beleidskader

De beleidsvisie openbare verlichting (juni 2025) is in de basis opgesteld samen met 17 andere gemeenten in Overijssel om de eenheid te bevorderen en provinciale doelen op het gebied van duurzaamheid en veiligheid te versterken. Daarbinnen maken wij eigen licht- en beleidskeuzes die passen bij de kenmerken van de gemeente. We zetten in op duurzaam en bewust verlichten. Dat betekent "niet verlichten, tenzij". Voorop staat veiligheid maar zonder lichtvervuiling. Deze aanpak is energiezuinig (inclusief compleet led) en kostenbesparend.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Door de grootschalige vervanging van masten en armaturen wordt bespaard op de onderhoudskosten.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties die voortvloeien uit de beleidsvisie openbare verlichting en het vastgestelde onderhoudsniveau (basis) zijn als volgt:

bedragen x € 1.000

Openbare verlichting	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud	188	217	232	232	232	232
Energie	202	299	299	299	299	299
Investeringen armaturen	715	611	611	537	-	-
Investeringen masten	219	389	389	342	-	-
Totaal	**1.324**	**1.516**	**1.531**	**1.410**	**531**	**531**

4.3.3.3. Riolering

Areaal Riool	Aantal	Eenheid
• Vrijverval riolering	413	km
• Persleiding	67	km
• Drukriolering	261	km
• Gemalen	152	stuks
• Randvoorzieningen	12	stuks
• Minigemalen	1.205	stuks

Beleidskader

De beleidskaders voor de riolering zijn vastgesteld in het 'Riool en Water Programma 2023-2028', dat is opgesteld met het waterschap Drents Overijsselse Delta en de zes inliggende gemeenten van het beheergebied 'Reest & Wieden', de zogenaamde werkregio Fluvius.

Een belangrijk aandachtspunt voor het nieuwe 'Riool en Water Programma 2023-2028' is het onderwerp klimaatadaptatie en dan specifiek die aspecten van klimaatadaptatie die verband houden met de gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater. Klimaatadaptatie wordt momenteel opgepakt in zowel regionaal verband (Fluvius) als in lokaal verband.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het 'Riool en Water Programma' is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het watertakenplan opgenomen in het 'Teamplan Openbare Ruimte'.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het 'Riool en Water Programma' zijn verwerkt in de deze begroting. Naast de kosten voor riolering zijn er ook kosten voor stedelijk water die bij de rioolheffing worden betrokken. Deze kosten worden vermeld bij het onderdeel water. De (globale) opbouw van het budget riolering is in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Riolering	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Algemeen	96	216	151	131	131	131
Onderzoek	185	215	215	215	215	215
Planvorming	98	110	110	110	110	110
Onderhoud	691	640	600	600	600	600
Investeringen	1.895	3.745	2.675	1.605	1.605	1.070
Totaal	**2.965**	**4.926**	**3.751**	**2.661**	**2.661**	**2.126**

4.3.3.4. Water & Kunstwerken

Areaal Kunstwerken	Aantal	Eenheid
• Kunstwerken (bruggen, steigers en voorzieningen)	335	stuks
• Havens	11	stuks
• Beschoeiing	ca. 120	km

Areaal Water	Aantal	Eenheid
• Watergangen stedelijk gebied	46	km
• Niet schouwsloten	119	km
• Schouwsloten	207	km
• Greppels	100	km
• Duikers	1.500	stuks

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau van de water- en kunstwerken in de gemeente is vastgelegd in diverse beleidsnota's en plannen. De volgende documenten liggen ten grondslag aan het nagestreefde kwaliteitsniveau:

- beleidsplan Oeverconstructies Steenwijkerland 2021-2026;

- beleidsplan Oeververbindingen Steenwijkerland 2022-2027;
- beheerplan Havens 2022-2027;
- Riool en Water Programma 2023-2028.

Met het vaststellen van het beleidsplan Oeverconstructies 2021-2026 is besloten pas te kiezen voor het toepassen van kunststof als vervanging van beschoeiing echt nodig is. Dit is een duurzaam en financieel gunstige maatregel. Voor de oeverconstructies is gekozen voor kwaliteitsniveau 'basis'.

Oeververbindingen worden ook wel civiele kunstwerken genoemd en vormen een belangrijke categorie binnen de kapitaalgoederen. Onder oeververbindingen wordt onder andere verstaan: (beweegbare) bruggen, viaducten en tunnels. Het gelijknamige beleidsplan heeft als doel om als leidraad te fungeren voor het doelmatig en planmatig beheren van de oeververbindingen. Het geeft handvatten voor het beheer en onderhoud en zet de lijn uit voor de komende jaren.

<u>Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties</u>

Oeverconstructies

De financiële consequenties die voortvloeien uit het beleidsplan Oeverconstructies 2021-2026 en het vastgestelde onderhoudsniveau (basis) zijn verwerkt in deze begroting. Er is een deel wat betrekking heeft op investeringen en een deel wat betrekking heeft op planmatig onderhoud.

Oeververbindingen

De financiële consequenties die voortvloeien uit het beleidsplan Oeververbindingen 2022-2027 en het vastgestelde onderhoudsniveau (basis) zijn verwerkt in deze begroting. Er is een deel wat betrekking heeft op onderhoudsmaatregelen en een deel wat betrekking heeft op vervangingen.

Water

De financiële consequenties gerelateerd aan de baggeropgave zijn gebaseerd op het Riool en Water Programma 2023-2028 en zijn verwerkt in deze begroting. Dit is onderverdeeld in een deel wat gerelateerd is aan de baggeropgave in stedelijk gebied en een deel wat gerelateerd is aan de baggeropgave in landelijk gebied. Daarnaast zijn ook de budgetten voor het maaien en onderhouden van sloten gebaseerd op het Riool en Water Programma en financieel vertaald in de begroting.

Jachthavens en Recreatieve Vijvers

De financiële consequenties die voortvloeien uit het beheerplan Havens 2022-2026 en het vastgestelde onderhoudsniveau (basis) zijn verwerkt in deze begroting. Er is een deel wat betrekking heeft op investeringen en een deel wat betrekking heeft op planmatig onderhoud.

<u>Vertaling van de financiële consequenties in de begroting</u>

Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

bedragen x € 1.000

Water en kunstwerken	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud jachthavens	99	105	105	105	105	105
Onderhoud recreatieve vijvers	69	64	64	64	64	64
Onderhoud bruggen	832	735	735	735	735	735
Beschoeiingen	325	297	328	297	328	328
Baggeren	440	491	491	491	491	491
Maaien stedelijk water	109	150	150	150	150	150
Bestrijding invasieve exoten	42	111	111	111	111	111
Investeringen bruggen	282	341	341	341	341	341
Investeringen beschoeiingen	54	166	166	166	166	166
Investeringen jachthavens	89	95	95	95	95	95
Totaal	**2.341**	**2.555**	**2.586**	**2.555**	**2.586**	**2.586**

4.3.3.5 Openbaar groen, sportvelden en speelvoorzieningen

Areaal Groen- en speelvoorzieningen	Aantal	Eenheid
• Bomen	36.165	stuks
• Gazon	75	ha
• Extensief beheerd gras	90	ha
• Bermen	260	ha
• Hagen	33.000	m2
• Plantsoen	2	ha
• Landschappelijk groen (bos en houtwallen)	95	ha
• Speelplekken	178	stuks

Beleidskader

Openbaar groen heeft betrekking op boombeheer, plantsoenbeheer, maaibeheer en dierenweides. Hierbij zijn de volgende nota's en plannen van belang:

- de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR);
- beleidsnota Groen;
- Visie groen en biodiversiteit;
- Kwaliteitshandboek onderhoud openbare ruimte Gemeente Steenwijkerland.

Voor de speelvoorzieningen zijn de volgende nota's van belang:

- Speelplekkenbeleid (2009-2014);
- Meerjarenplan Spelen (2014-2017).

In de beleidsnota Groen zijn de beheerambities met betrekking tot het groen beschreven. Een basis onderhoudsniveau is daarbij het uitgangspunt. Naast het dagelijks beheer zijn de biodiversiteitsopgaven en ambities vastgelegd in een visie groen en biodiversiteit die als bouwsteen wordt opgenomen in de te actualiseren Omgevingsvisie.

In Speelplekkenbeleid is vastgesteld dat de gemeente spelen en bewegen stimuleert en dat daarvoor voldoende speelruimte aangeboden wordt. Er is besloten om deze lijn te continueren. Het onderhoud van de speelvoorzieningen wordt op het basisniveau van 'schoon, heel en veilig' uitgevoerd. In het voorjaar wordt een geactualiseerd speelplan opgeleverd.

Sportvelden

De uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportvelden zijn vastgelegd in:

- Visie op beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden (2020);

- Gebruiks- en onderhoudsreglement gemeentelijke buitensportaccommodaties Steenwijkerland 2021.

Een van de speerpunten uit op de visie op beheer en onderhoud van de sportvelden is het vergroten van het eigenaarschap van buitensportverenigingen als het gaat om 'hun' accommodatie en velden.
Hiertoe is een aantal zaken doorgevoerd, onder meer de overdracht van een aantal taken van gemeente naar vereniging en de introductie van de Right to Challenge. Verenigingen kunnen in dit kader op eigen initiatief aangeven dat zij meer taken van de gemeente willen overnemen (aanvullend op de taken die vanuit de visie zijn overgedragen) en kunnen hiertoe dan ook een bijdrage verwachten. Deze mogelijkheid en wijziging in taken en verantwoordelijkheden zijn doorvertaald in het gebruiks- en onderhoudsreglement van de buitensport-accommodaties in onze gemeente.

<u>Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties</u>
Binnen de budgetten van groen zijn er middelen beschikbaar om onderhoud uit te voeren aan de diverse groenobjecten. Er is onderscheid gemaakt in middelen voor onderhoud van openbaar groen, bermenonderhoud, bomenonderhoud en extensief maaien. Het grootste deel van het onderhoudsbudget wordt besteed aan het integrale onderhoudsbestek voor de openbare ruimte. In dit bestek is het verzorgend onderhoud in de openbare ruimte opgenomen. Dit bestek wordt door de Noordwestgroep uitgevoerd in opdracht van de gemeente.

In het Meerjarenplan Spelen is voor een periode van 10 jaar becijferd hoeveel geld er nodig is om op het vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren. In onderstaande tabel zijn de bedragen voor de komende vier jaar weergegeven.

<u>Vertaling van de financiële consequenties in de begroting</u>
Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die de komende jaren beschikbaar zijn:

bedragen x € 1.000

Speelvoorzieningen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud speelvoorzieningen	94	112	112	112	112	112
Investeringen speelvoorzieningen	234	385	628	241	589	681
Totaal	**328**	**497**	**740**	**353**	**701**	**793**

bedragen x € 1.000

Sportvelden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud sportvelden	418	436	436	436	436	436
Investeringen sportvelden	-	988	-	-	-	-
Totaal	**418**	**1.424**	**436**	**436**	**436**	**436**

bedragen x € 1.000

Openbaar groen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud groen	528	559	615	615	615	615
Onderhoud bermen	322	412	412	412	412	412
Onderhoud groen Noordwestgroep	751	1.303	1.303	1.303	1.303	1.303
Onderhoud bomen	263	307	307	307	307	307
Extensief maaien gras	60	54	54	54	54	54
Totaal	**1.924**	**2.635**	**2.691**	**2.691**	**2.691**	**2.691**

4.3.3.6. Gebouwen

Areaal Gemeentelijke gebouwen	Aantal	Eenheid
• Binnensport accommodaties	8	stuks
• Buitensport accommodaties	9	stuks
• Gemeentehuis	1	stuks
• Werkplaatsen	2	stuks
• Brandweer	6	stuks
• Musea	2	stuks
• Wijkgebouwen	2	stuks
• Jeugdhonken	1	stuks
• Begraafplaatsen	16	stuks
• Woningen	1	stuks
• Recreatie	16	stuks
• MFC	3	stuks
• Theater	1	stuks
• Overige panden	35	stuks
• Panden leegstand/in afwachting van ontwikkeling	15	stuks
• Zwembaden	2	stuks

Beleidskader

Van de gebouwen die de gemeente in onderhoud heeft zijn onderhoudsplannen opgesteld. Hierin is het te verrichten onderhoud voor meerdere jaren vastgelegd inclusief de onderhoudskosten waarmee rekening moet worden gehouden. Uitgegaan wordt van drie categorieën onderhoud. Het klachtenonderhoud betreft dagelijks voorkomende calamiteiten en storingen. Daarnaast is er het onderhoud waarvoor servicecontracten zijn afgesloten. Dit betreft voornamelijk technische installaties. Tenslotte is er het planmatig onderhoud.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Op basis van bovengenoemde onderhoudsplannen is voor de periode van 2024–2033 een 'Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed' opgesteld. Deze plannen worden ieder jaar bij de jaarrekening geactualiseerd. Dit bedrag is in de voorliggende begroting verwerkt. Uitbreidingen en duurzame maatregelen vallen buiten dit planmatig onderhoud en vergen afzonderlijke investeringen.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het 'Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed' is verwerkt in de begroting. Voor het maatschappelijk vastgoed is een voorziening ingesteld. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

4.3.3.7. Begraafplaatsen

Areaal begraafplaatsen	Aantal	Eenheid
• begraafplaatsen	16	stuks

Beleidskader

Uitvaart is emotie. Een gedegen beleid en uitvoering is dan ook erg belangrijk. Het gaat om het bieden van verschillende mogelijkheden voor lijkbezorging, rust en gedenken, een respectvolle benadering van nabestaanden en een zorgvuldige 'nazorg' in de zin van een correcte administratie en correspondentie. De beleving wordt voor een groot deel gevormd door de aanwezigheid van groen. De aanwezigheid van bijzondere of waardevolle bomen, diverse heesters en planten, kleine zoogdieren, reptielen, insecten en vogels dragen bij aan biodiversiteit. Ook de cultuurhistorische waarde is groot.

We werken binnen de beleidskaders van:

- Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Steenwijkerland 2016;
- nadere regels voor de graven, asbezorging en grafbedekking op de gemeentelijke begraafplaatsen;
- integrale visie openbare ruimte (IVOR).

bedragen x € 1.000

Begraafplaatsen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Onderhoud groen nabij begraafplaatsen	22	22	22	22	22	22
Openbare begraafplaatsen	282	353	353	353	353	353
Baten begraafplaatsrechten	*- 700*	*- 717*	*- 717*	*- 717*	*- 717*	*- 717*
Totaal	**- 396**	**- 342**	**- 342**	**- 342**	**- 342**	**- 342**

4.4. Paragraaf Financiering

In de 'Paragraaf Financiering' lichten we de financieringsfunctie toe. We gaan in op zowel de algemene ontwikkelingen als de ontwikkelingen in onze gemeente. De algemene ontwikkelingen betreffen de renteontwikkelingen en de wet- en regelgeving. De specifieke ontwikkelingen omvatten de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente.

Ambitie
Het doel is een optimale financiering van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven op korte en lange termijn. Om dit goed uit te voeren, wordt gekeken naar de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) en het financieringsstatuut.

Doelstellingen
Bij de begroting wordt een keuze gemaakt welke investeringen er op korte en lange termijn plaatsvinden. Het is vervolgens onze taak om deze investeringen conform de kaders te financieren. We beperken ons tot de publieke taak en hanteren hierbij de volgende doelstellingen:

- er is voldoende financiering op korte en lange termijn; zodoende kunnen wij te allen tijde aan onze betaalverplichtingen voldoen;
- de risico's die aan financiële transacties verbonden zijn, worden beheerst en beperkt. Te denken valt onder andere aan renterisico's, koersrisico's en debiteuren-/crediteurenrisico's;
- de rentekosten van de leningen worden zoveel mogelijk beperkt;
- de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities worden zoveel mogelijk beperkt.

Onze inzet
We maken onderscheid tussen financiering en dekking. Bij financiering gaat het om de vraag hoe we aan onze financiële middelen komen (bijvoorbeeld door verkoop van gronden of door het aangaan van geldleningen). Bij dekking gaat het om de vraag hoe we de middelen kunnen aanwenden om de begroting sluitend te houden (bijvoorbeeld opbrengst uitkering gemeentefonds en belastingopbrengsten).
Om vooral de financieringsrisico's te beperken, staan in de Wet fido twee instrumenten genoemd, waarmee we te maken hebben, te weten de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm
Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden, aflossingen en rentelasten van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk wordt afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten.

Met behulp van de renterisiconorm wordt bepaald welk renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan één jaar). De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.

Op een begrotingstotaal van € 187,3 miljoen in 2026 (totale lasten inclusief dotaties aan de reserves) bedraagt de renterisiconorm voor onze gemeente € 37,4 miljoen. In 2026 vindt voor een bedrag van € 5,4 miljoen aan aflossingen

van bestaande leningen plaats. We zouden nog een nieuwe lening aan mogen trekken voor een bedrag van € 32 miljoen.

bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Renterisico vaste schulden				
Renteherzieningen (o/g)	-	-	-	-
Betaalde aflossingen	5.413	5.423	5.433	5.443
Renterisico vaste schulden	**5.413**	**5.423**	**5.433**	**5.443**
Toegestane renterisico norm				
Omvang begroting (=grondslag)	187.311	171.248	170.615	170.037
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20%	20%	20%	20%
Toegestane renterisiconorm	**37.462**	**34.250**	**34.123**	**34.007**
Toets renterisico norm				
Ruimte onder renterisiconorm	**32.049**	**28.827**	**28.691**	**28.564**
Overschrijding renterisiconorm				

Kasgeldlimiet

In verband met het beperken van renterisico's op de korte schuld moeten gemeenten voldoen aan de kasgeldlimiet. Dit betekent dat de korte schuld voor gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (lasten) mag bedragen. De korte schuld bestaat uit de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rente typische looptijd korter dan één jaar en de schuld op de rekening-courant. Deze opgenomen gelden zijn bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven. In 2026 bedraagt onze limiet € 15,9 miljoen. In verband met regelgeving is het niet toegestaan om meer dan 2 kwartalen achter elkaar de kasgeldlimiet te overschrijden.

Debiteuren-/crediteurenrisico

Onder debiteurenrisico wordt hier verstaan het risico dat uitgezette geldleningen niet worden terugontvangen van marktpartijen.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld. Schatkistbankieren is ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de EMU-schuld. Depositotarieven en inleentarieven worden geharmoniseerd.

De Wet biedt, onder bepaalde voorwaarden, (lagere) overheden de mogelijkheid elkaar leningen te verstrekken. Dit kan voor beide partijen leiden tot gunstige rentecondities. Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden. Voor gemeenten met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen is het drempelbedrag bepaald op 2% met een minimum van € 1.000.000. Voor de onze gemeente geldt in 2026 als drempel 2% van € 187,3 miljoen, ofwel € 3,7 miljoen. Wij mogen dus een positief rekening-courantsaldo hebben van afgerond € 3,7 miljoen, voordat deze middelen worden afgeroomd aan de schatkist.

Leningenportefeuille

We werken op grond van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Bij projecten van grote omvang kan het zijn dat het systeem van totaalfinanciering wordt losgelaten.

Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld een project waarbij er sprake is van een verschil tussen juridisch en economisch eigenaar van een activa.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling leningenportefeuille o/g	2026	2027	2028	2029
Schuldrestant per 1 januari	61.777	56.365	50.942	45.510
Nieuw aangetrokken leningen	-	-	-	-
Extra aflossingen	-	-	-	-
Reguliere aflossingen	5.413	5.423	5.433	5.443
Schuldrestant per 31 december	**56.365**	**50.942**	**45.510**	**40.067**
Verschuldigde rente	**1.106**	**991**	**876**	**761**
Gemiddeld rentepercentage	**1,96%**	**1,95%**	**1,93%**	**1,90%**

In het overzicht zijn ook de leningen die doorgesluisd zijn naar woningcorporatie Wetland Wonen Groep opgenomen. De restschuld van deze leningen bedraagt per 1 januari 2026 € 3,1 miljoen. In 2026 moet € 1,157 miljoen worden betaald wegens verschuldigde rentekosten. Dit is inclusief de rentelasten van € 0,135 miljoen voor de doorgesluisde leningen aan Wetland Wonen en transitorische rente. Wij lopen een risico als de woningcorporatie haar betalingsverplichtingen niet nakomt. Het Waarborgfonds Sociale Woningen staat garant voor de betalingen van rente en aflossingen van 3 van de 5 verstrekte leningen.

Rentetoerekening

Het renteschema is hieronder weergegeven.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(-)	- 1.322	- 1.216	- 1.598
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	417	315	181
Saldo rentelasten en rentebaten		**- 905**	**- 901**	**- 1.417**
c1. Rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	(+)	31	29	26
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	(+)	- 162	- 148	- 135
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= project-financiering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	(-)	162	148	135
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**- 874**	**- 873**	**- 1.391**
d1. Rente over eigen vermogen	(-)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(-)	-	-	-
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		**- 874**	**- 873**	**- 1.391**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(+)	1.091	768	926
Renteresultaat op het taakveld treasury		**216**	**- 104**	**- 465**

Kredietrisico's

Het kredietrisico is het risico dat de gemeente loopt wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen, c.q. publieke instellingen die in voorkomende gevallen in financiële problemen kunnen komen. Onze gemeente heeft naar verwachting in het begrotingsjaar 2026 in beperkte mate te maken met kredietrisico's. De totale omvang van deze leningen per 1-1-2026 bedraagt bijna € 5,4 miljoen (excl. de startersleningen). De ontwikkeling van de verstrekte leningenportefeuille ziet er als volgt uit.

bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	2026	2027	2028	2029
Enexis Holding N.V.	1.016	1.016	1.016	1.016
Wetland Wonen Groep	3.132	2.793	2.445	2.086
N.V. Rova Holding	1.011	1.011	1.011	1.011
Div. verstrekte hypotheken gemeentepersoneel	-	-	-	-
Duurzaamheidsleningen maatsch.instellingen ca.	121	104	87	69
Duurzaamheidsleningen particulieren	87	77	67	58
Startersleningen	4.845	5.345	5.345	5.345
Totaal verstrekte leningen	**10.212**	**10.346**	**9.970**	**9.586**
Rentevergoeding	**231**	**217**	**202**	**187**
Gemiddeld rentepercentage	**2,26%**	**2,10%**	**2,03%**	**1,95%**

Voor 2026 is een rentevergoeding van afgerond € 0,231 miljoen begroot.

bedragen x € 1.000

Ontvangen rente	Begroting 2025
Enexis Holding N.V.	14
Wetland Wonen Groep	135
N.V. Rova Holding	81
Duurzaamheidsleningen maatsch.instellingen ca.	1
Duurzaamheidsleningen particulieren	-
Totaal ontvangen rente	**231**

Financiering

Binnen de gemeente wordt een omslagrente in rekening gebracht bij de investeringen en de projecten van 0,6%. Door een wijziging in de BBV voorschriften geldt vanaf 2025 voor de grondexploitatie hetzelfde rentepercentage van 1,0%. Deze omslagrente is berekend op basis van het investeringsvolume 2025 (inclusief restantkredieten) en bestaat uit de werkelijk betaalde en ontvangen rente. Indien in de loop van het begrotingsjaar de werkelijke rente sterk afwijkt (>25%) dan is een correctie verplicht voorgeschreven.

Financieringspositie

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsbehoefte, rekening houdend met de investeringen en beschikbare interne en externe middelen. De interne financiering vindt plaats in de vorm van de afschrijvingen ten laste van de exploitatierekening en in de vorm van eigen vermogen (reserves). Voor de externe financiering wordt een beroep gedaan op de geld- en kapitaalmarkt. De boekwaarde van de investeringen en uitgezette leningen wordt per 1 januari 2026 geraamd op € 179,8 miljoen.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Boekwaarde				
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden	165.638	166.391	172.525	180.909
Boekwaarde leningen u/g/kapitaalverstrekkingen	14.162	14.296	13.921	13.536
Totaal boekwaarde	**179.800**	**180.687**	**186.446**	**194.446**
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen				
Algemene reserves	28.529	27.777	27.298	28.533
Bestemmingsreserves	11.986	11.986	11.978	11.978
Totaal eigen vermogen	**40.515**	**39.763**	**39.275**	**40.510**
Vreemd vermogen				
Voorzieningen	13.526	11.470	10.858	10.590
Langlopende leningen	62.787	57.375	51.952	46.520
Totaal vreemd vermogen	**76.314**	**68.844**	**62.810**	**57.109**
Totaal financieringsmiddelen	**116.829**	**108.607**	**102.085**	**97.620**
Financieringstekort (-/-) c.q. overschot (+/+)	**- 62.971**	**- 72.080**	**- 84.361**	**- 96.826**

Financieringstekort

Bij de aanvang van het begrotingsjaar 2026 ramen wij een financieringstekort van afgerond € 63 miljoen. Dit tekort ontstaat doordat de som van de reserves en voorzieningen en de opgenomen geldleningen per 1 januari 2026 lager is dan de boekwaarde van de investeringen per 1 januari 2026. Nagenoeg alle transacties vinden plaats via de BNG, onze huisbankier. In de dienstverleningsovereenkomst is geregeld dat wij tot een bedrag van € 12 miljoen 'rood' mogen staan. Daarnaast heeft de gemeente een rekening-courantovereenkomst met de Rabobank 'Meppel-Staphorst- Steenwijkerland'.

Prognose Meerjarenbalans[7]

bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	Begroting Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028	MJR Ultimo 2029
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	268	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	120.441	163.567	167.322	176.085	183.960	194.346
Financiële vaste activa	11.275	11.448	11.572	11.186	10.792	10.387
FVA: Kapitaalverstrekkingen	*1.246*	*1.246*	*1.246*	*1.246*	*1.246*	*1.246*
FVA: Leningen	*10.028*	10.202	10.326	9.940	9.546	9.141
FVA: Uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	**131.985**	**175.015**	**178.894**	**187.271**	**194.752**	**204.734**
Vlottende Activa						
Voorraden	4.785	4.784	1.794	- 825	- 306	- 1.255
VR: Bouwgronden in exploitatie	*4.785*	4.784	1.794	- 825	- 306	- 1.255
VR: Overige voorraden	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rentetyp. looptijd < 1 jaar	21.935	21.935	21.935	21.935	21.935	21.935
Liquide middelen	3.486	3.486	3.486	3.486	3.486	3.486
Overlopende activa	5.712	5.712	5.712	5.712	5.712	5.712
Totaal vlottende activa	**35.918**	**35.918**	**32.927**	**30.308**	**30.827**	**29.878**
Totaal activa	**167.902**	**210.933**	**211.821**	**217.579**	**225.579**	**234.612**
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	57.334	45.035	48.744	53.144	55.673	58.946
EV: Algemene reserves	*38.004*	*28.529*	*27.777*	*27.298*	*28.533*	*28.640*
EV: Bestemde reserves	*12.925*	*11.986*	*11.986*	*11.978*	*11.978*	*11.978*
EV: Reserve rekeningresultaat	*6.405*	*4.520*	*4.461*	*4.888*	*1.294*	*3.166*
EV: Rekeningresultaat naar Algemene reserve			*4.520*	*8.981*	*13.869*	*15.163*
Voorzieningen	15.428	13.526	11.470	10.858	10.590	10.530
Vaste Schuld met een rentetyp. looptijd > 1 jaar	68.282	62.787	57.375	51.952	46.520	41.077
Financieringsbehoefte		62.726	67.374	74.767	85.937	97.201
Totaal vaste passiva	**141.044**	**184.074**	**184.962**	**190.720**	**198.720**	**207.753**
Vlottende Passiva						
Vlottende schuld met een rentetyp. looptijd < 1 jaar	8.786	8.786	8.786	8.786	8.786	8.786
Overlopende passiva	18.073	18.073	18.073	18.073	18.073	18.073
Totaal vlottende passiva	**26.859**	**26.859**	**26.859**	**26.859**	**26.859**	**26.859**
Totaal passiva	**167.902**	**210.933**	**211.821**	**217.579**	**225.579**	**234.612**

De presentatie van de geprognosticeerde balans sluit aan op de balans van de jaarrekening. In de prognose zitten veel aannames omdat de toekomstige mutaties onzeker zijn. Het vertrekpunt voor deze balans is de jaarrekening 2024 geweest. Bij de prognose van de eindbalans voor de jaren 2026 t/m 2029 is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiende uit:

- het investeringsprogramma 2026–2029;
- actualisatie grondexploitaties;
- de mutaties in de reserves en voorzieningen.

[7] In de prognose meerjarenbalans zijn de saldi van de voorliggende programmabegroting vertaald in de post 'eigen vermogen'. De overlopende activa en passiva zijn constant gelaten ten opzichte van de laatste vastgestelde jaarrekening.

EMU-saldo

De wet Hof is bedoeld voor de beheersing van de schuldenlast en het begrotingstotaal op rijksniveau. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente heeft in de gezamenlijke tekortnorm.

Gemeenten met een sluitende (meerjaren) begroting hebben niet per definitie ook een sluitende begroting in EMU-termen. De belangrijkste oorzaak is dat het Rijk investeringen aan één jaar toerekent (het zogenaamde kasstelsel) terwijl andere overheden en het bedrijfsleven dergelijke uitgaven via afschrijvingen over meerdere jaren uitsmeren (stelsel van baten en lasten).

Sturingsopties om het EMU-saldo in positieve zin te beïnvloeden zijn het afstoten van activa en passiva die niet tot de 'core business' van een gemeente horen. Als vervolg daarop kan het noodzakelijk zijn keuzes te maken en ambities te beperken als het gaat om het investeringsprogramma. Voor vastgoedobjecten kan daarbij huur of lease een optie zijn.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 12.299	3.709	4.400	2.529	3.273
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	42.857	3.754	8.763	7.875	10.386
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	- 1.901	- 2.057	- 612	- 268	- 60
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 0	- 2.991	- 2.619	519	- 948
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo			**- 57.058**	**889**	**- 2.356**	**- 6.132**	**- 6.225**

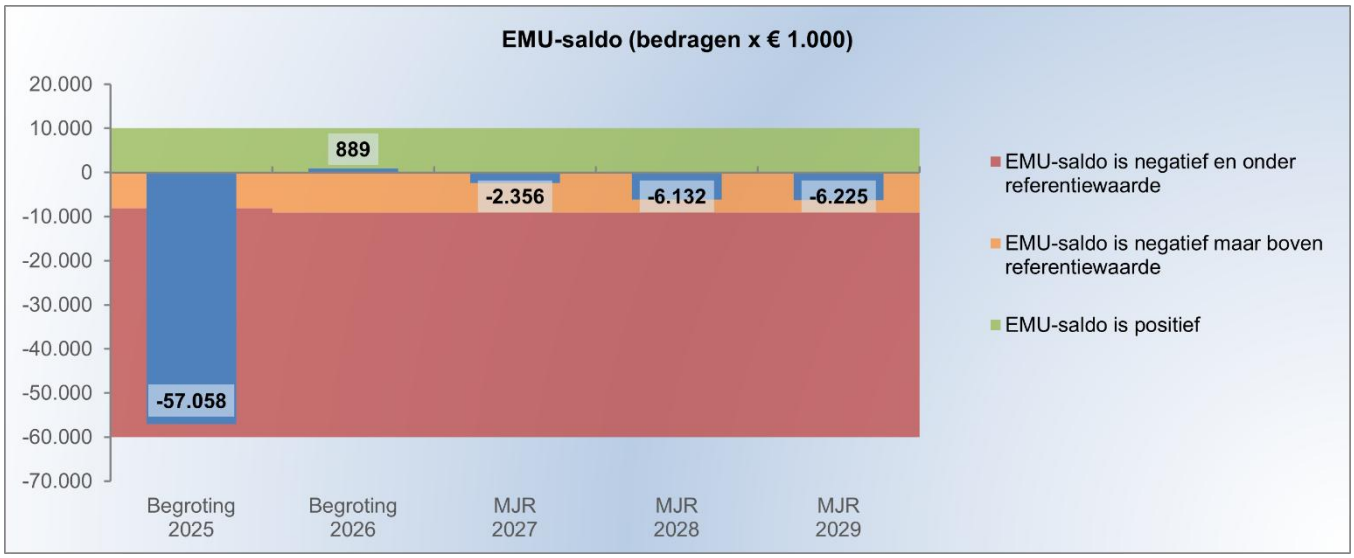
bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
1.	**Mutaties financiële activa**						
1a.	(+)	Financiële vaste activa	173	124	- 386	- 394	- 405
1b.	(+)	Uitzettingen	-	-	-	-	-
1c.	(+)	Liquide middelen	-	-	-	-	-
1d.	(+)	Overlopende activa	-	-	-	-	-
2.	**Mutaties financiële passiva**						
2a.	(-)	Vaste schuld	57.232	- 765	1.970	5.738	5.821
2b.	(-)	Vlottende schuld	-	-	-	-	-
2c.	(-)	Overlopende passiva	-	-	-	-	-
3.	**Verwachte boekwinst**						
3a.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo			**- 57.058**	**889**	**- 2.356**	**- 6.132**	**- 6.225**

bedragen x € 1.000

EMU-SALDO referentiewaarde	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
EMU-saldo volgens berekening	- 57.058	889	- 2.356	- 6.132	- 6.225
EMU-SALDO referentiewaarde	- 8.148	- 9.089	- 9.089	- 9.089	- 9.089
		-			
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde		**9.978**	**6.733**	**2.957**	**2.864**
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde	**- 48.910**				

Voor 2026 bedraagt de referentiewaarde afgerond -/- € 9,1 miljoen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het EMU-saldi binnen de gestelde referentiewaarden blijven.

4.5. Paragraaf Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo verving de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en legt nadruk op zowel passieve als actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Dit betekent dat we niet alleen op verzoek informatie verstrekken, maar ook verplicht worden om bepaalde informatie uit eigen beweging openbaar te maken.

Wij zetten in op een betrouwbare en toegankelijke overheid, waarbij informatiehuishouding en digitalisering centraal staan. Mede met inzet van de daarvoor verkregen rijksmiddelen.

De komende jaren wordt gewerkt aan het:

- gefaseerd openbaar maken van elf informatiecategorieën, conform landelijke planning;
- verbeteren van de informatiehuishouding, zodat documenten duurzaam toegankelijk zijn en blijven;
- opzetten of uitbreiden van een digitaal platform waar inwoners en bedrijven eenvoudig toegang hebben tot openbaar gemaakte informatie;
- versterken van de interne organisatie door inzet van Woo-coördinator en training van medewerkers.

Deze inspanningen dragen bij aan het vertrouwen in de overheid en zorgen ervoor dat inwoners beter geïnformeerd zijn over het handelen van de gemeente. De door ons openbaargemaakte informatie is ook vindbaar op de landelijke Woo-index.

4.6. Paragraaf Bedrijfsvoering

In onderstaande kaart staan de ambities voor de ambtelijke organisatie.

De hierin opgenomen organisatiedoelen gebruiken we als indeling voor deze bedrijfsvoeringsparagraaf.

Betrouwbaar en professioneel

<u>Planning & Control</u>

Met het oog op transparantie, bestuurlijke sturing en het versterken van de informatievoorziening willen wij samen met u verkennen hoe de Planning & Control-producten beter kunnen aansluiten bij uw informatiebehoefte en de gemeentelijke ambities. We nodigen u uit om mee te denken over inhoud, vorm en timing, zodat we samen kunnen bouwen aan een toekomstbestendige P&C-cyclus.

<u>Fraudebeheersing</u>

De komende jaren wordt er vanuit de accountantscontrole nadrukkelijker aandacht gegeven aan fraudepreventie. Ook is dit onderwerp inmiddels onderdeel van de controleverklaring van de accountant. Via diverse invalshoeken besteden wij continu aandacht aan fraudepreventie, zoals onder meer de verbetering van de risicobeoordeling via procescontroles.

<u>Communicatie</u>

Betrouwbaar, open en eerlijk. Dat is de basis van onze communicatie naar inwoners en ondernemers. Deze en andere uitgangspunten zijn vastgelegd in een koersdocument voor de jaren 2023 – 2026. Daarin staat dat we onze overheidscommunicatie inzetten om uitleg te geven, om te luisteren naar wat onze inwoners zeggen en vinden, om te weten wat er leeft in de samenleving, om te werken aan ons imago en om onze zichtbaarheid te vergroten. We zoeken daarin continu de verbetering. Wie zien het belang van het monitoren en analyseren van de online

omgeving omdat het bijdraagt aan een omgevingsgerichte organisatie. Dit is een onderdeel waar we ons blijvend op richten.

Wet open overheid
De Woo regelt welke informatie de gemeente op eigen initiatief (actief) of op verzoek (passief) naar buiten moet brengen. Het aantal Woo-verzoeken blijft onverminderd hoog. We houden goed contact met Woo-verzoekers en hebben de wettelijke termijnen onder controle.
In de Woo staan categorieën informatie die (op termijn) actief openbaar moeten worden gemaakt. We voldoen aan onze actieve openbaarmakingsplicht en zetten stappen om alvast meer informatiecategorieën actief openbaar te maken. Denk aan het openbaar maken van Woo-besluiten en de bijbehorende documenten, maar ook aan collegestukken en -agenda's. De actieve openbaarmaking vraagt een forse juridische, technische en organisatorische inspanning. We zetten de benodigde stappen voor verdere uitrol van actieve openbaarmaking.

Informatievoorziening
In een tijd waarin digitale processen en gegevensuitwisseling centraal staan in gemeentelijke dienstverlening, is een robuuste informatievoorzienig onmisbaar. We richten ons nadrukkelijk op het versterken van cybersecurity binnen de bredere context van informatievoorziening. Het doel is om de digitale weerbaarheid van de organisatie te vergroten, risico's te beheersen en het vertrouwen van inwoners, ondernemers en netwerkpartners te waarborgen.

Marktontwikkelingen ICT
In de software-industrie is het onrustig. Er is sprake van overname van partijen en verschuivingen van software tussen partijen. De investeringen om ontwikkelingen bij te houden zijn groot en gebeuren door deze partijen niet altijd en vanwege onzekerheden behouden ze het personeel niet. We merken dat partijen daardoor niet (meer) altijd het afgesproken resultaat behalen of niet eens (kunnen) reageren op uitvragen in de martk. Voor de komende periode staan verschillende aanbestedingen op de planning waarbij dit een aandachtspunt is.

Samenleving tevreden
... over onze dienstverlening, over hoe we integraal samenwerken en over onze gastvrijheid.

Dienstverlening
Met onze dienstverlening sluiten we aan bij de -veranderende- behoeften van onze inwoners en ondernemers en ontwikkelingen in de maatschappij. In 2025 herijkten we daarom onze visie op dienstverlening. De basis blijft dat we duidelijk, betrouwbaar, verbindend, uitnodigend, persoonlijk en toegankelijk willen zijn in onze dienstverlening. Samen met collega's uit verschillende teams voeren we de visie stap voor stap uit. Om te weten hoe onze inwoners de dienstverlening ervaren vragen wij het ze regelmatig als ze contact met ons hebben gehad. Ook kijken we naar hoe onze website gebruikt wordt en testen we -onder andere met het Testpanel- brieven en online informatie. Daarbij letten we op gebruiksgemak, duidelijke taal en digitale toegankelijkheid.

Verduurzaming bedrijfsvoering
Als overheid stimuleren wij duurzaamheid bij onze inwoners en bedrijven. Op het gebied van onze bedrijfsvoering hebben wij een voorbeeldfunctie. In het Klimaat- en duurzaamheidsambitie document zijn onze ambities voor de komende jaren vastgesteld. In 2023 brachten we de CO2-uitstoot van onze organisatie in kaart met de CO2-prestatieladder methodiek. Aan de hand hiervan worden maatregelen getroffen, onder meer het verminderen van het fossiel brandstofgebruik en het slimmer omgaan met energie. Daarnaast organiseren we jaarlijks een klimaat-een duurzaamheidsweek om medewerkers bewust te maken en te inspireren tot duurzaam gedrag.

Medewerkers tevreden
… over de positieve werksfeer, een fijne werkomgeving, de ruimte voor ontwikkeling en over een goede werkgever.

Huisvesting
Een toekomstbestendige werkomgeving en verduurzaming van ons gemeentehuis is langzamerhand noodzaak. Vanwege de financiële situatie was dat tot nu toe niet mogelijk. Wel zijn al middelen beschikbaar gesteld voor o.a. meubilair en sanitair. De gemeente is het voorbeeld waar het gaat om het behalen van klimaatdoelen, zeker voor het gemeentelijk gebouw met de grootste uitstoot. Het faciliteren van een gezonde, toekomstgerichte werkomgeving is iets waar medewerkers blijvend om vragen. Dat is niet vreemd in een gebouw dat sinds de bouw in 1991 (35 jaar geleden) niet meer is gerenoveerd (op een aantal specifieke plekken na). Daarnaast hebben we op installatiegebied een opgave vanuit de ARBO, zoals op het gebied van temperatuur en CO2.

Eigenaarschap, verbinding en ontwikkeling
Onze medewerkers maken het verschil. Uit onderzoek blijkt dat zij zich betrokken en verantwoordelijk voelen. Dáár zit de kracht van Steenwijkerland. We benutten die kracht door eigenaarschap en ontwikkeling centraal te stellen in ons dagelijks werk.
In 2024 is een groep ambassadeurs uit alle teams gestart met het versterken van eigenaarschap binnen de organisatie. In 2026 wordt deze groep uitgebreid en bouwen we hierop voort. Samen onderzoeken we hoe we kunnen samenwerken op een manier die recht doet aan ieders talent én bijdraagt aan onze gezamenlijke doelen. We stimuleren opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, maken bewuste keuzes en stellen heldere prioriteiten. Zo blijven we wendbaar in een samenleving die voortdurend verandert.

Risicoinventarisatie en evaluatie (RI&E)
In 2025 is een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Dit is een onderzoek waarin we kijken naar de veiligheid, gezondheid en werkomstandigheden binnen onze organisatie. We brengen risico's in kaart en beoordelen wat beter kan. Uit de RI&E komen verbeterpunten naar voren op het gebied van scholing, bijscholing en informatievoorziening. Deze worden geprioriteerd en in 2026 opgepakt. Dit doen we in samenhang met onze langetermijnvisie op vitaliteit: *hoe jij in je vel zit, doet ertoe*. We willen dat medewerkers zich goed voelen, veilig werken en gezond blijven.

Vitaliteit en de duurzaam inzetbare medewerker
De aandacht voor vitaliteit en duurzame inzetbaarheid is gebaseerd op een lange termijn visie. Onder het mom 'Hoe jij in je vel zit doet er toe' ondersteunen we medewerkers bij het vergroten van hun vitaliteit, werkvermogen en inzetbaarheid. De ondersteuning bestaat uit praktische handvatten die medewerkers helpen fit en gemotiveerd te blijven, door voldoening te halen uit werk dat bij hen past. Dit draagt bij aan het behoud van gemotiveerde en enthousiaste medewerkers.

Weerbaarheid, veiligheid en arbeidsmarkt
We besteden extra aandacht aan de weerbaarheid van onze medewerkers. Dit doen we vanuit meerdere invalshoeken: als vervolg op de RI&E, in het kader van maatschappelijke weerbaarheid èn met het oog op de arbeidsmarktontwikkelingen. Het werven en behouden van medewerkers wordt steeds uitdagender. Tegelijkertijd worden taken steeds complexer en speelt agressie en geweld vaker een rol. We leiden medewerkers op om hun taak goed uit te kunnen voeren en zorgen voor trainingen op gebied van weerbaarheid en omgaan met agressie. Dit leidt tot een toename van opleidingskosten. Door hier nu al op te anticiperen, blijven we voorbereid op de toekomst.

Personele gegevens

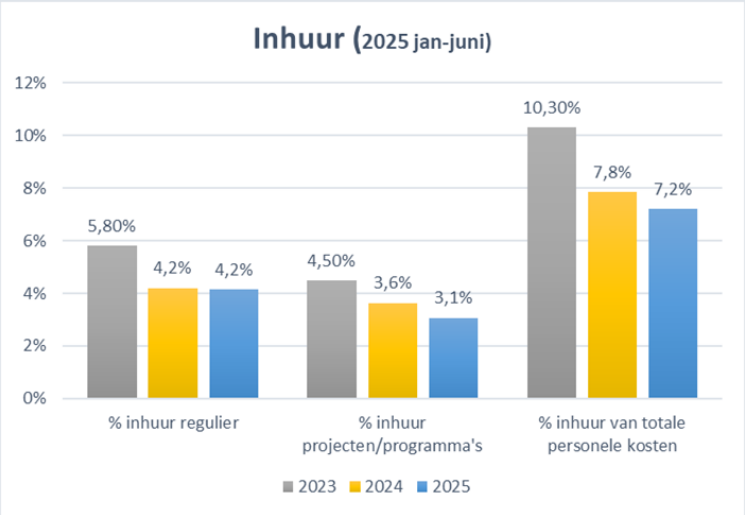
In de paragraaf bedrijfsvoering nemen we ook cijfermatige informatie op het gebied van onze medewerkers over de eerste helft van 2025 en ter vergelijking over 2023 en 2024.

Formatie / bezetting

aantal mdw/ fte op Peildatum	2023 31-12-2023	2024 31-12-2024	2025 Q2 30-6-2025
Aantal medewerkers	457	473	481
Bezetting (aantal mdw in fte)	403,7	418,1	423,4
Formatie (begroting in fte)	423,7	438,9	441,1
Formatieruimte (fte)	20,0	20,8	17,7
Aantal medewerkers inhuur	71	57	63
Totaal medewerkers inclusief inhuur	528	530	544
fte=full time medewerker			

aantal stagiaires	2023	2024	jan-jun 2025
Stagiaires	23	18	12

n de begroting voor 2025 is de formatie op enkele plekken uitgebreid. Dit zie je terug in de toename van de formatie ten opzichte van 31-12-2024. Dit zijn uitbreidingen bij Openbare Orde en Veiligheid, Economie en binnen het Sociaal Domein. Daarnaast zijn er vacatures ingevuld die al in de formatie zaten. Dit verklaart de toename van het aantal medewerkers en afname van de formatieruimte.

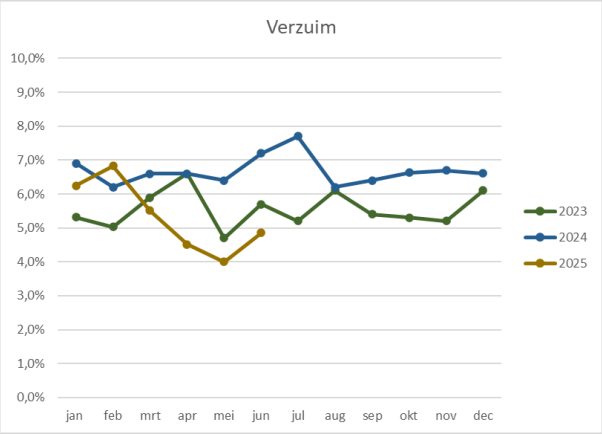

In de grafiek wordt de inhuur in de voorgaande jaren getoond. De kosten voor inhuur in de eerste helft van 2025 zijn 7,2% van de totale loonkosten. Vergeleken met andere gemeenten is de inhuur laag, vergelijkbare gemeenten hebben een gemiddelde inhuur van 18,8% in 2023 en 2024 (personeelsmonitor A&O fonds).

In- door- uitstroom				2023	2024	2025
	2023	2024		jan-jun	jan-jun	jan -jun
Instroom (aantal nieuwe mdw)	69	71		40	43	33
Doorstroom (intern andere functie)	11	6		2	0	7
Uitstroom (aantal mdw uit dienst)	44	54		31	25	22
% uitstroom	9,6%	11,4%		7,1%	5,4%	4,6%
Aantal vacatures	82	89		48	53	27
Lopend	11	3		8	19	3
Ingevuld	59	82		29	31	24
Niet ingevuld	0	0		11	3	0

De arbeidsmarkt blijft in beweging. In de eerste helft van 2025 zien we binnen Steenwijkerland een iets lagere instroom en uitstroom dan in de voorgaande jaren. De arbeidsmarkt is gunstig; medewerkers vinden relatief eenvoudig een andere baan. We slagen er ook in om nieuwe medewerkers aan te trekken. Toch merken we dat het invullen van sommige functies meer inspanning vraagt. Vacatures op gebied van o.a. verkeer, ruimtelijke ontwikkeling, riolering en water, juridische en financiële functies zijn moeilijk te vervullen. Daarom blijven we in 2026 investeren in arbeidsmarktcommunicatie. Om op het juiste moment zichtbaar en aantrekkelijk werkgever te zijn.
Bij omliggende gemeenten en ook landelijk is een vergelijkbaar beeld te zien. De verwachting is dat de arbeidsmarkt in beweging blijft. Aantrekkelijk werkgeverschap is het sleutelwoord. Dat begint bij een goede start voor onze nieuwe collega's. We zetten in op het behouden van medewerkers, door te investeren in hun loopbaan bij de gemeente. In 2026 blijft de focus op vitaliteit en inzetbaarheid en loopbaanontwikkeling. We stimuleren ontwikkeling, bieden perspectief en moedigen interne doorstroom aan. Zo zorgen we ervoor dat talenten behouden blijven en medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen binnen onze organisatie.

Verzuim			2023	2024	2025
	2023	2024	jan-jun	jan-jun	jan -jun
Verzuim %	5,5%	6,7%	5,5%	6,7%	5,3%

Het verzuim is gedaald in 2025. De oorzaak hiervan ligt vooral in de afname van langdurig verzuim. Doelstelling voor 2026 is een stabiel lager verzuim over de hele organisatie. Dit doen we door in te zetten op preventie en actieve begeleiding bij verzuim. Ook de inzet van ons vitaliteitsprogramma heeft tot doel het verzuim zo laag mogelijk te houden.

4.7. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft of stemrecht heeft bij de vergaderingen. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële middelen in het bedrijf heeft geïnvesteerd, c.q. gestoken. Als het bedrijf failliet gaat, is de kans groot dat de gemeente de beschikbare financiële middelen kwijt is. Ook bij problemen bij de verbonden partij kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld en kunnen kosten verhaald worden op de gemeente.
Een partij die ieder jaar een subsidie krijgt, waar geen tegenprestatie tegenover staat is geen verbonden partij. In de 'Nota Verbonden Partijen' zijn regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen
Wij streven ernaar om het bestuurlijk en financieel belang te houden in die organisaties die een bijdrage leveren aan het openbaar belang en waarvan de activiteiten aansluiten bij het beleid zoals dat door de gemeente wordt gevoerd. Beleidswijzigingen voor specifieke verbonden partijen worden voor zover nodig of wenselijk afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt
De verbonden partijen van de gemeente bestaan uit de gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

Voornemens tot het aangaan van nieuwe bestuurlijke participaties
Historisch Centrum Overijssel/Collectie Overijssel is door nieuwbouw in staat om ons ruimteprobleem bij het historisch archief op te lossen. Daarnaast blijkt uit meerdere door ons uitgevoerde onderzoeken dat zij in staat zijn de toenemende complexiteit het hoofd te bieden door de benodigde specialistische kennis. Voor een gemeente van onze omvang is dat niet duurzaam te borgen.
Het college heeft op basis hiervan begin 2025 de intentie uitgesproken om per 1 januari 2027 toe te treden tot deze Gemeenschappelijke Regeling en hiertoe een intentieovereenkomst ondertekend. De gemeenteraad is bevoegd om het definitieve besluit te nemen over de toetreding. De verwachte kosten na toetreding tot de GR voor de dienstverlening bedraagt circa € 380.0000.

Voornemens tot het beëindigen van bestaande participaties
Verwacht wordt dat de gemeente op korte termijn geen participaties gaat beëindigen.

Wijzigingen bestaande participaties
Het is de bedoeling dat de GGD IJsselland en RSJ IJsselland met ingang van 2026 samen verder zullen gaan.

Risico's
Bij het deelnemen in een verbonden partij kan de gemeente risico's lopen. Te denken valt onder andere aan:
- hoogte van de dividenduitkering;
- aansprakelijkheid bij faillissement;
- hogere bijdragen bij exploitatietekorten bij gemeenschappelijke regelingen.

Beheersmaatregelen

Om de risico's te beperken zijn de volgende maatregelen getroffen:

- de gemeenschappelijke regelingen moeten jaarlijks vóór 15 april hun ontwerpbegroting en voorlopige jaarrekening naar de gemeenteraden zenden;
- bij de rechtspersonen (onder andere nutsbedrijven) heeft de gemeente, via de portefeuillehouder inspraak bij de behandeling tijdens de aandeelhoudersvergaderingen.

Bij de verschillende programma's worden de specifieke risico's van de verbonden partijen vermeld. Verder treft u in bijlage 8 het overzicht aan van de verbonden partijen.

Resumé

Hieronder treft u een beknopt overzicht aan van dividenduitkeringen, rente-inkomsten en verschuldigde bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

bedragen x € 1.000

Dividend/rentevergoeding	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Samenredzaam			
N.V. Noordwestgroep te Steenwijk	-	-	-
Duurzaam			
N.V. Rova Holding te Zwolle	195	195	200
Financiën en dienstverlening			
Enexis N.V. te Den Bosch	74	258	99
Enexis N.V. te Den Bosch - extra uitkering	-		
Enexis N.V. te Den Bosch	14	14	14
CSV Amsterdam B.V.	-	17	-
PBE	2	-	-
N.V. Vitens te Apeldoorn	-	-	-
N.V. Rendo te Meppel	1.027	1.103	1.279
N.V. Rendo te Meppel - extra dividenduitkering		-	-
N.V. Rova Holding te Zwolle	81	81	81
Wadinko N.V. te Zwolle	82	82	82
N.V. B.N.G. te Den Haag	280	325	325
B.V. Dataland te Gouda	1	-	-
Totaal dividend/rentevergoeding	**1.755**	**2.075**	**2.080**

bedragen x € 1.000

Gemeentelijke bijdragen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Leefbare steden en kernen			
Veiligheidsregio IJsselland te Zwolle	3.503	3.839	4.029
Samenredzaam			
GGD IJsselland te Zwolle	1.996	2.117	2.171
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (vh BVO IJsselland)	162	170	166
Duurzaam			
Omgevingsdienst IJsselland (OD)	1.548	1.483	1.646
Totaal gemeentelijke bijdragen	**7.209**	**7.609**	**8.012**

bedragen x € 1.000

Overzicht verbonden partijen	Progr.	Vorm van belang	Omvang belang	Financiële bijdrage	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Verwacht resultaat
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	7	NV	0,24%	325	nnb	nnb	nnb	nnb	nnb
Enexis Holding N.V.	7	NV	0,21%	99	5.263.000	5.603.000	5.517.000	6.931.000	192.000
N.V. Rendo Holding	7	NV	19,98%	1.399	85.085	89.160	131.506	149.244	16.651
Vitens N.V.	7	NV	1,04%	-	nnb	nnb	nnb	nnb	nnb
N.V. Rova Holding	5	NV	8,24%	200	45.220	46.320	59.989	59.989	3.431
Wadinko N.V.	7	NV	5,00%	82	85.224	89.000	11.884	19.000	1.500
Noordwestgroep N.V.	3	NV	100,00%	-	nnb	nnb	nnb	nnb	nnb
Stichting Weerribben-Wieden	4	St.		300	nnb	nnb	nnb	nnb	nnb
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland	3	GR		2.171	3.081	3.081	8.371	8.069	-
Veiligheidsregio IJsselland	6	GR		4.029	5.702	3.960	36.949	38.138	-
Omgevingsdienst IJsselland	5	GR		1.646	316	316	3.531	3.441	-
RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)	3	GR		166	-	-	-	-	-

4.8. Paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen

Algemeen
In de 'Paragraaf Grondbeleid en ontwikkelingsinvesteringen' wordt ingegaan op de vermogenspositie van het grondbedrijf op basis van geactualiseerde exploitatieopzetten van de diverse complexen. Tevens zijn de diverse risico's beschreven.

Op basis van de bijgestelde grondexploitaties is de vermogenspositie van het grondbedrijf in beeld gebracht.

Uitgangspunten
De programma begroting 2026 -2029 is gebaseerd op:
- het huidige grondbeleid;
- de woonagenda 2022-2026;
- de prestatieafspraken Steenwijkerland 2023-2027.

Nieuwe ontwikkelingen
Wanneperveen
De gemeente ontwikkelt een bijzonder, groen woongebied en nieuw kind centrum in Wanneperveen. De planlocatie grenst aan bestaand bebouwd gebied en ligt in het agrarische landschap tussen de kern Wanneperveen en het natuurgebied de Wieden. Er zijn binnen het plan 18 vrije kavels van 8 vrijstaande en 10 onder twee-onder-één kapwoningen, 13 kavels in drie blokken voor 13 rijwoningen en 1 kavel voor 6 patiowoningen. Het Omgevingsplan is inmiddels vastgesteld en in werking getreden. De grondexploitatie (GREX) is inmiddels geactiveerd en in de periode van maart tot oktober/november 2025 is het hele plan bouwrijp gemaakt. Vanaf 2026 staat de nieuwbouw van de woningen en het kind centrum gepland.

Oldemarkt
- In Oldemarkt nabij het marktplein bouwt WWG 9 seniorenwoningen en 5 gezinswoningen. Bestemmingsplan is onherroepelijk en WWG is inmiddels gestart met het bouwen van de woningen. Het betreft dus sociale woningbouw. De verwachting is dat de woningen begin 2026 worden opgeleverd.

- Locatie Oosterbroek (Ten Oosten van de Telwal en ten Nooren van de Windsingel)
  De voorbereidingen voor een uitbreiding van Oldemarkt zijn gestart. Het betreft een nieuwe woonwijk die ruimte moet bieden aan zo'n 130 woningen. De gemeente en Roosdom Thijhuis hebben een intentieovereenkomst getekend. De ontwikkeling van het plangebied gaat in samenwerking met de werkgroep Wonen in Oldemarkt.

Steenwijkerwold – De Beek
In Steenwijkerwold moeten nog 72 woningen worden gebouwd om aan de vraag uit de Woonagenda 2022-2026 te voldoen. Aan De Beek, aan de rand van Steenwijkerwold, heeft de gemeente twee kavels in eigendom. Hiervan is één kavel braakliggend en de andere wordt gebruikt als evenemententerrein.

In eerste instantie ligt de focus op het realiseren van plancapaciteit voor het braakliggende terrein.
Samen met de werkgroep Wonen Steenwijkerwold zijn in gesprek over het inrichten van het plangebied.
In september 2025 is aan de raad voorgesteld om de planvoorbereiding voor het project op te starten en hiertoe een voorbereidingskrediet te verstrekken.

In de planvoorbereiding wordt het stedenbouwkundig plan en het omgevingsplan uitgewerkt, inclusief de grondexploitatie. Deze eindproducten vormen het sluitstuk van de planvoorbereiding en zullen te zijner tijd ter vaststelling worden aangeboden aan de raad.

Blokzijl

Wetland Wonen Groep realiseert in Blokzijl 4 starterskoopwoningen en 9 sociale huurwoningen en in Sint Jansklooster 8 starterskoopwoningen en 12 sociale huurwoningen.

Steenwijk Zuidoost

In Steenwijk Zuidoost is sprake van een PFAS verontreiniging die moet worden gesaneerd. De gemeente voert de sanering uit in combinatie met het bouwrijp maken. Met een subsidie in het kader van de WoningBouwImpuls (WBI) is een deel van de saneringskosten gedekt. Het restant van de kosten wordt door de ontwikkelaar betaald. Hierover zijn via een Anterieure Overeenkomst afspraken gemaakt. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, volgt de sanering en het bouwrijp maken. Vervolgens kan worden gestart met de bouw van 240 woningen, waarvan 70 sociale huurwoningen.

Belt-Schutsloot

We hebben besloten om voor een (gemeentelijk) perceel aan de Vaste Belterweg een planologische procedure te starten voor de bouw van een twintigtal woningen. Inmiddels worden daarvoor de benodigde acties uitgevoerd. Verwachting is dat de procedure in het vierde kwartaal 2025 wordt gestart. Het betreft een gemeentelijk project.

Kornputkwartier – Steenwijk

Het bouw- en woonrijp maken van fase 4 is gestart, tevens ook de eindfase voor het project/plangebied Kornputkwartier. Onderdeel van fase 4 is de samenwerking met een bouwonderneming voor het ontwikkelen en het verkopen van de kavels/woningen voor een deel van het gebied in fase 4. De kavels, bedoeld voor de bouw van vrijstaande koopwoningen en enkele 2 onder 1 kap woningen, worden door de gemeente zelf te koop aangeboden. Ook de locatie “Stormbaan” welke onderdeel is van de grondexploitatie is in ontwikkeling met voor de bouw van sociale huurwoningen en sociale huurappartementen.

Bergwold - Tuk

De gemeente heeft gronden aangekocht en ontwikkeld op het voormalige terrein van Herwijnen een divers programma aan woningen met ruimte voor de natuur. Er wordt uitgegaan van 40 tot 50 woningen. Het participatieproces loopt nog waarbij de verkeersafwikkeling een zorgpunt is voor de omgeving. De exacte invulling van het plangebied zal in het omgevingsplan worden weergegeven.

Kalverstraat 19 – Steenwijk

De realisatie van 13 huurappartementen door de ontwikkelaar wordt afgestemd op de locatie waarbij de archeologie en de museumontwikkeling in de Spijkervetstallen aandachtspunten zijn.

Parameters

Jaarlijks worden de parameters kosten- en opbrengstenstijging ten behoeve van de Meerjarenbegroting Grondexploitaties (MBG) opnieuw vastgesteld. In de ‘MBG 2025 e.v.’ zijn de parameters voor de komende begrotingsperiode niet gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2024. Er wordt een opbrengstenstijging van 1,5% gehanteerd, op basis van de ontwikkeling van de Consumentenprijsindex (CPI). Er wordt een kostenstijging van 2% vanaf 2026 gehanteerd, op basis van de ontwikkeling van de Grond-, Weg- en Waterbouwindex (GWW-index). Het rentepercentage dat wordt doorberekend aan de grondexploitaties bedraagt 0,6% op basis van de in de BBV verplicht voorgeschreven renteberekening.

Stikstof
Eind 2024 heeft de Raad van State twee belangrijke uitspraken gedaan over het intern salderen met ongebruikte stikstofruimte. Deze uitspraken hebben grote gevolgen voor de verlening van natuurvergunningen voor projecten met stikstofdepositie.
Dit raakt diverse sectoren, waaronder industrie, infrastructuur, landbouw en het bedrijfsleven. Kern van deze uitspraken is dat intern salderen niet meer in de voortoets mag plaatsvinden bij de vraag of een natuurvergunning voor een project nodig is. Bij intern salderen worden de stikstofgevolgen van het nieuwe project weggestreept tegen de stikstofgevolgen die het oude, vergunde project op een locatie al veroorzaakte. Het gevolg hiervan is dat vaker een natuurvergunning noodzakelijk zal zijn voor verschillende projecten.

Naar aanleiding van deze uitspraken heeft de provincie Overijssel laten weten nieuwe en lopende natuurvergunningaanvragen voorlopig niet te behandelen en het verlenen van natuurvergunningen tot 1 februari 2026 op te schorten. De enige uitzondering hierop heeft betrekking op veehouders die deelnemen aan de Lbv-regelingen (Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties).

Halverwege 2025 maakte de provincie Overijssel in een bestuurlijk overleg met verschillende gemeenten echter bekend de procedures voor natuurvergunningverlening ook voor andere projecten, waaronder woningbouw en bedrijventerreinen, onder voorwaarden weer op te starten. De provincie zal vervolgens beslissen of voor de aangevraagde projecten een natuurvergunning verleend kan worden. Als dat het geval is, kunnen verschillende projecten doorgaan.

Grondbeleid
Het grondbeleid van de gemeente is verwoord in de 'Nota Grondbeleid 2024-2028'. Conform deze nota voeren we de komende jaren een faciliterend grondbeleid uit, tenzij vanwege volkshuisvestings- en economische redenen actief grondbeleid gewenst is. Voor verdere inhoud van het grondbeleid wordt verwezen naar de genoemde nota.

Woningbouw
In de 'Woonagenda 2022-2026' staat verwoord waar we, voor wat betreft wonen, op in willen zetten. Met 33 concrete acties wordt voorzien in de woonbehoefte van de inwoners met een passende woning voor iedereen.

De woonagenda West-Overijssel 2021-2025 en de woonagenda Steenwijkerland 2022-2026 vormen het kader voor de verwachte woningbehoefte. Hierbij wordt uitgegaan van een lokale woonbehoefte tot 2030 van ca. 1.735 woningen. Het aanbod van woningen binnen de gemeente komt enerzijds tot stand vanuit de gemeentelijke grondexploitaties en anderzijds vanuit projecten waar de grondexploitatie niet actief wordt gevoerd door de gemeente. De gemeente heeft in die projecten enkel een faciliterende rol (bijvoorbeeld Oppen Swolle Vollenhove, Betap Crilux Steenwijk Zuid-Oost). Ook woningsplitsing en/of transformatie van gebouwen kan leiden tot een toename van het woningaanbod.

De verwachting per 1-1-2025 is dat vanuit de gemeentelijke grondexploitaties de gronden onder 302 te realiseren woningen worden uitgegeven waarvan 42 stuks particulier en 260 stuks projectmatig. Iets meer dan de helft daarvan bevindt zich in het project Kornputkwartier in Steenwijk. De verwachting is dat het merendeel van de gronduitgifte in de jaren 2025 t/m 2028 plaats zal vinden, namelijk totaal 268 stuks. De gronden onder de 302 te realiseren woningen zijn als volgt verdeeld naar woningtype:

Te realiseren woningen	Aantal	Percentage
Sociaal	71	24%
Rijwoning	123	41%
2^1-kap	66	22%
Vrijstaand	42	14%
Totaal	**302**	**100%**

Bedrijven

De prognose van de uitbreidingsvraag is gewijzigd op basis van de Programmeringsafspraken Regionale Bedrijventerreinen West Overijssel 2023-2026. De verwachting was dat in deze behoefte kon worden voorzien vanuit de bestaande bedrijventerreinen; met name door voldoende aanbod op bedrijventerrein Eeserwold. De afgelopen jaren is de uitgifte echter snel gegaan. Het resterende aanbod vanuit de gemeentelijke grondexploitaties (exclusief Eeserwold en Boterberg-Zuid i.v.m. Zonnepark) bedraagt per 1-1-2025 circa 10.000 m2 in de Grex Woldmeenthe.

De resterende kavels in de grondexploitatie Woldmeenthe liggen al jaren braak, momenteel wordt er gekeken of er een andere en/of nieuwe invulling te vinden is voor deze kavels.

Voor Schaarkampen-Zuid geldt dat er vertraging is opgelopen in de onderhandelingen en door de stikstof problematiek. De verwachting is dat er pas in 2026 meer duidelijkheid zal komen over de invulling hiervan.

Resultaten grondexploitaties

In onderstaande tabel zijn de geprognosticeerde resultaten weergegeven van de grondexploitaties voor woningbouw en bedrijventerreinen.

bedragen x € 1.000

Resultaten grondexploitaties	Boekwaarde	Verwacht saldo (- = positief; + = negatief)	
	1-jan-2025	Eindwaarde	Startwaarde
Woningbouw onderhanden	5.246	- 2.192	- 1.933
Industrieterreinen onderhanden	- 461	- 636	- 519
Totaal	**4.785**	**- 2.828**	**- 2.452**

In de tabel worden zowel de startwaarde als eindwaarde weergegeven. De eindwaarde komt tot stand door alle resultaten die in de toekomst worden behaald bij elkaar op te tellen. Door alle toekomstige resultaten terug te rekenen naar vandaag de dag (netto contante waarde) en deze vervolgens bij elkaar op te tellen ontstaat het totale resultaat op startwaarde voor het grondbedrijf.
Het verwachte resultaat op startwaarde per 1 januari 2025 van alle grondexploitaties woningbouw en bedrijventerreinen bedraagt circa € 2,5 miljoen voordelig.

In onderstaande tabel is de winstverwachting voor de komende begrotingsperiode 2026-2029 weergegeven.

bedragen x € 1.000

Meerjarige winstprognose Grondexploitatie	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Woningbouw	179	199	195	748	207
Bedrijventerreinen	168	-	-	-	-
Verwachte prognose grondexploitatie	**347**	**199**	**195**	**748**	**207**

In totaal wordt er voor de komende periode circa € 1,7 miljoen aan winst verwacht tot en met 2029.

Risico's

Het risicoprofiel van het gemeentelijke grondbedrijf wordt jaarlijks bepaald op basis van de RISMAN-methode. Hierin wordt ingegaan op algemene risico's en projectspecifieke risico's. Van de projectspecifieke risico's wordt vervolgens aangegeven of deze kwantitatief of kwalitatief van aard zijn. De beide soorten risico's worden omgezet in een bedrag voor de hoogte van het risico per project. Uitgangspunt is dat de kans dat alle onderkende risico's zich op exact hetzelfde moment zullen voordoen 75% is (met een bandbreedte van 105%). Dit percentage sluit aan bij de richtlijnen die worden gehanteerd door de Vereniging van Grondbedrijven (70-80%). Dit leidt vervolgens tot de risicobepaling in de vorm van één risicobedrag, oftewel het risicoprofiel. In de tabel hieronder is een overzicht te zien van de risicobepaling. Het actuele risicoprofiel van het grondbedrijf bedraagt circa € 1,3 miljoen.

bedragen x € 1.000

Risico's grondexploitatie	Risicobepaling
Woningbouw	1.093
Industrieterreinen	194
Totaal	**1.287**

Het risicoprofiel van het grondbedrijf wordt tezamen met overige risico's, afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit in de 'Algemene Reserve vaste buffer'.

Bijlage 1. Vervangingsinvesteringen

Bedragen x € 1

Vervangingsinvesteringen	Investering	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
DIRECTIE					
Openbare werken (Tractie)					
Te reserveren voor 2027- 2029	1.415.000	-	68.925	113.331	165.058
Beschikbaar te stellen voor 2026	275.000	41.125	40.139	39.153	38.166
Totaal benodigd	1.690.000	41.125	109.064	152.484	203.224
Totaal beschikbaar		46.727	103.235	142.180	194.582
In te boeken verkopen		-	-	-	-
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		**5.602**	**- 5.829**	**- 10.304**	**- 8.642**
Ondersteuning (ICT)					
Te reserveren voor 2027- 2029	400.000		28.000	55.250	81.750
Beschikbaar te stellen voor 2026	100.000	28.000	27.250	26.500	25.750
Totaal benodigd	500.000	28.000	55.250	81.750	107.500
Totaal beschikbaar		29.523	56.913	58.239	110.403
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		**1.523**	**1.663**	**- 23.511**	**2.903**
Facilitair					
Te reserveren voor 2027- 2029	190.000		15.700	23.690	31.470
Beschikbaar te stellen voor 2026	27.500	13.100	5.450	5.300	5.150
Totaal benodigd	217.500	13.100	21.150	28.990	36.620
Totaal benodigd, incl. bedrijfsvoering		-	-	-	-
Totaal beschikbaar		17.016	25.056	33.184	38.604
Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		**3.916**	**3.906**	**4.194**	**1.984**
DIRECTIE: Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		**11.041**	**- 260**	**- 29.621**	**- 3.755**
BEGRAAFPLAATSEN					
Begraafplaatsen					
Te reserveren voor 2027- 2029	40.000	-	-	-	6.200
Beschikbaar te stellen voor 2026	175.000	27.125	26.469	25.813	25.156
Totaal benodigd	215.000	27.125	26.469	25.813	31.356
Totaal beschikbaar		25.470	24.852	24.236	23.619
BEGRAAFPLAATSEN: Tekort (-) / Overschot (+) kapitaallasten		**- 1.655**	**- 1.617**	**- 1.577**	**- 7.737**
TOTAAL: Tekort (-) / Overschot (+) kap.lasten		**9.386**	**- 1.877**	**- 31.198**	**- 11.492**
TOTAAL: Beschikbaar te stellen krediet voor 2026	**577.500**				
Beschikbare vrijvallende kapitaallasten		- 3.788	- 14.473	- 43.257	- 75.788
Restant vrijvallende kapitaallasten (- is tekort)		**5.598**	**- 16.350**	**- 74.455**	**- 87.280**

Bijlage 2. Resultaat programmabegroting per taakveld

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	- 33.984	- 34.572	- 29.602	- 29.014	- 28.617	- 29.268
0.1 Bestuur	*- 2.897*	*- 4.120*	*- 2.781*	*- 2.782*	*- 2.583*	*- 2.583*
0.2 Burgerzaken	*- 2.076*	*- 2.349*	*- 2.312*	*- 2.385*	*- 2.375*	*- 2.375*
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	*- 7.481*	*- 4.168*	*- 3.977*	*- 3.167*	*- 2.733*	*- 2.665*
0.4 Overhead	*- 20.616*	*- 23.524*	*- 20.440*	*- 19.921*	*- 19.416*	*- 20.066*
0.5 Treasury	*- 97*	*- 305*	*- 546*	*- 1.396*	*- 2.120*	*- 2.115*
0.61 OZB woningen	*- 733*	*- 762*	*- 827*	*- 827*	*- 827*	*- 827*
0.62 OZB niet-woningen	*- 2*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
0.64 Belastingen overig	*- 11*	*- 50*	*- 52*	*- 52*	*- 52*	*- 52*
0.8 Overige baten en lasten	*- 71*	*707*	*1.334*	*1.515*	*1.490*	*1.415*
1. Veiligheid	- 5.049	- 5.450	- 5.636	- 5.601	- 5.601	- 5.601
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	*- 3.523*	*- 3.873*	*- 4.063*	*- 4.063*	*- 4.063*	*- 4.063*
1.2 Openbare orde en veiligheid	*- 1.526*	*- 1.577*	*- 1.573*	*- 1.538*	*- 1.538*	*- 1.538*
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 10.224	- 12.299	- 10.977	- 11.447	- 11.629	- 11.635
2.1 Verkeer en vervoer	*- 8.428*	*- 10.395*	*- 9.123*	*- 9.493*	*- 9.639*	*- 9.668*
2.2 Parkeren	*- 123*	*- 273*	*- 176*	*- 298*	*- 297*	*- 296*
2.3 Recreatieve havens	*- 129*	*- 142*	*- 148*	*- 151*	*- 151*	*- 155*
2.4 Economische havens en waterwegen	*- 1.412*	*- 1.414*	*- 1.458*	*- 1.433*	*- 1.470*	*- 1.445*
2.5 Openbaar vervoer	*- 133*	*- 76*	*- 72*	*- 72*	*- 72*	*- 72*
3. Economie	- 4.792	- 4.695	- 3.404	- 2.694	- 2.494	- 2.493
3.1 Economische ontwikkeling	*- 3.123*	*- 2.924*	*- 1.775*	*- 1.255*	*- 1.055*	*- 1.055*
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	*- 386*	*- 546*	*- 211*	*- 121*	*- 121*	*- 121*
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*- 25*	*- 17*	*- 118*	*- 18*	*- 18*	*- 18*
3.4 Economische promotie	*- 1.257*	*- 1.207*	*- 1.301*	*- 1.300*	*- 1.300*	*- 1.299*
4. Onderwijs	- 5.729	- 7.235	- 5.439	- 5.653	- 7.872	- 8.098
4.2 Onderwijshuisvesting	*- 2.448*	*- 3.548*	*- 2.475*	*- 2.720*	*- 4.970*	*- 5.195*
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	*- 3.281*	*- 3.687*	*- 2.965*	*- 2.933*	*- 2.903*	*- 2.903*
5. Sport, cultuur en recreatie	- 12.334	- 20.184	- 12.728	- 12.132	- 12.509	- 11.964
5.1 Sportbeleid en activering	*- 923*	*- 922*	*- 878*	*- 612*	*- 612*	*- 612*
5.2 Sportaccommodaties	*- 3.359*	*- 3.812*	*- 3.483*	*- 3.430*	*- 3.849*	*- 3.225*
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	*- 880*	*- 1.058*	*- 997*	*- 1.064*	*- 1.064*	*- 1.064*
5.4 Musea	*- 863*	*- 6.587*	*- 710*	*- 796*	*- 796*	*- 796*
5.5 Cultureel erfgoed	*- 247*	*- 1.037*	*- 216*	*- 181*	*- 181*	*- 181*
5.6 Media	*- 1.511*	*- 1.270*	*- 1.267*	*- 1.167*	*- 1.099*	*- 1.110*
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	*- 4.551*	*- 5.497*	*- 5.178*	*- 4.882*	*- 4.908*	*- 4.978*

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
6. Sociaal domein	- 85.912	- 89.588	- 89.188	- 78.053	- 77.103	- 76.972
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	*- 17.980*	*- 16.944*	*- 18.744*	*- 8.899*	*- 8.784*	*- 8.799*
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	*- 1.282*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	*-*	*- 49*	*- 51*	*- 51*	*- 51*	*- 51*
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	*-*	*- 1.087*	*- 979*	*- 977*	*- 902*	*- 767*
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	*-*	*- 204*	*- 526*	*- 374*	*- 374*	*- 374*
6.3 Inkomensregelingen	*- 20.073*	*- 21.228*	*- 21.736*	*- 21.683*	*- 21.683*	*- 21.683*
6.4 WSW en beschut werk	*- 8.611*	*- 8.022*	*- 7.585*	*- 7.218*	*- 7.076*	*- 7.109*
6.5 Arbeidsparticipatie	*- 3.830*	*- 4.652*	*- 3.979*	*- 3.892*	*- 3.868*	*- 3.875*
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*- 1.575*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	*-*	*- 1.143*	*- 1.144*	*- 1.144*	*- 1.144*	*- 1.144*
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	*-*	*- 7.294*	*- 8.077*	*- 7.869*	*- 7.669*	*- 7.669*
6.712 Begeleiding (WMO)	*-*	*- 5.902*	*- 5.852*	*- 5.802*	*- 5.752*	*- 5.702*
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	*-*	*- 30*	*- 30*	*- 30*	*- 30*	*- 30*
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	*- 6.688*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.71b Begeleiding (WMO)	*- 4.915*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	*- 1.063*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.72a Jeugdhulp begeleiding	*- 2.994*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.72b Jeugdhulp behandeling	*- 4.624*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	*- 1.356*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	*- 1.051*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.73a Pleegzorg	*- 580*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.73b Gezinsgericht	*- 0*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	*- 4.947*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	*- 2.494*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	*-*	*- 1.051*	*- 1.536*	*- 1.528*	*- 1.528*	*- 1.528*
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	*-*	*- 9.899*	*- 10.245*	*- 10.002*	*- 9.658*	*- 9.657*
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	*-*	*- 12*	*- 11*	*- 10*	*- 10*	*- 10*
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	*-*	*- 1.295*	*- 1.288*	*- 1.284*	*- 1.284*	*- 1.284*
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	*-*	*- 3.830*	*- 4.102*	*- 4.055*	*- 4.055*	*- 4.055*
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	*-*	*- 500*	*- 497*	*- 495*	*- 495*	*- 495*
6.791 PGB WMO	*-*	*- 253*	*- 253*	*- 203*	*- 203*	*- 203*
6.792 PGB Jeugd	*-*	*- 798*	*- 785*	*- 779*	*- 779*	*- 779*
6.811 Beschermd wonen (WMO)	*-*	*- 32*	*- 32*	*- 32*	*- 32*	*- 32*
6.81a Beschermd wonen (WMO)	*- 173*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.821 Jeugdbescherming	*-*	*- 1.664*	*- 1.449*	*- 1.439*	*- 1.439*	*- 1.439*
6.822 Jeugdreclassering	*-*	*- 292*	*- 289*	*- 287*	*- 287*	*- 287*
6.82a Jeugdbescherming	*- 1.560*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.82b Jeugdreclassering	*- 114*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.91 Coördinatie en beleid WMO	*-*	*- 1.500*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	*-*	*- 1.909*	*-*	*-*	*-*	*-*
7. Volksgezondheid en milieu	- 18.798	- 27.600	- 16.509	- 16.300	- 16.318	- 16.269
7.1 Volksgezondheid	*- 2.713*	*- 3.045*	*- 2.653*	*- 2.413*	*- 2.413*	*- 2.413*

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
7.2 Riolering	*- 4.560*	*- 4.429*	*- 4.309*	*- 4.377*	*- 4.352*	*- 4.281*
7.3 Afval	*- 5.069*	*- 5.363*	*- 5.563*	*- 5.562*	*- 5.562*	*- 5.562*
7.4 Milieubeheer	*- 5.745*	*- 13.997*	*- 3.213*	*- 3.179*	*- 3.223*	*- 3.242*
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	*- 712*	*- 765*	*- 772*	*- 767*	*- 767*	*- 771*
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	- 7.067	- 11.493	- 10.472	- 10.160	- 7.215	- 7.530
8.1 Ruimte en leefomgeving	*- 2.899*	*- 2.481*	*- 2.154*	*- 2.135*	*- 2.135*	*- 2.135*
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	*- 370*	*- 3.880*	*- 3.909*	*- 3.973*	*- 1.060*	*- 1.393*
8.3 Wonen en bouwen	*- 3.798*	*- 5.133*	*- 4.409*	*- 4.051*	*- 4.020*	*- 4.001*
Totaal Lasten	**- 183.889**	**- 213.117**	**- 183.958**	**- 171.054**	**- 169.357**	**- 169.830**
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	122.208	127.945	132.098	131.383	129.049	131.127
0.1 Bestuur	*27*	*11*	*11*	*11*	*11*	*11*
0.2 Burgerzaken	*921*	*883*	*953*	*979*	*907*	*907*
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	*970*	*1.122*	*1.371*	*595*	*517*	*517*
0.4 Overhead	*1.184*	*1.518*	*1.495*	*1.495*	*1.495*	*1.495*
0.5 Treasury	*1.720*	*1.945*	*1.832*	*1.951*	*2.051*	*2.251*
0.61 OZB woningen	*5.173*	*5.250*	*5.482*	*5.482*	*5.482*	*5.482*
0.62 OZB niet-woningen	*3.512*	*3.444*	*3.537*	*3.537*	*3.537*	*3.537*
0.63 Parkeerbelasting	*14*	*11*	*12*	*12*	*12*	*12*
0.64 Belastingen overig	*4*	*48*	*48*	*48*	*48*	*48*
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gem	*108.346*	*113.692*	*117.359*	*117.274*	*114.990*	*116.868*
0.8 Overige baten en lasten	*338*	*21*	*-*	*-*	*-*	*-*
1. Veiligheid	258	244	232	232	232	232
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	*191*	*213*	*200*	*200*	*200*	*200*
1.2 Openbare orde en veiligheid	*67*	*31*	*32*	*32*	*32*	*32*
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	949	1.182	760	766	762	747
2.1 Verkeer en vervoer	*691*	*1.003*	*622*	*628*	*624*	*608*
2.3 Recreatieve havens	*44*	*60*	*62*	*62*	*62*	*62*
2.4 Economische havens en waterwegen	*196*	*114*	*71*	*71*	*71*	*71*
2.5 Openbaar vervoer	*18*	*6*	*6*	*6*	*6*	*6*
3. Economie	5.220	5.056	3.436	3.436	3.946	3.436
3.1 Economische ontwikkeling	*1.928*	*805*	*-*	*-*	*-*	*-*
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	*701*	*1.020*	*120*	*120*	*630*	*120*
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*25*	*29*	*30*	*30*	*30*	*30*
3.4 Economische promotie	*2.566*	*3.202*	*3.286*	*3.286*	*3.286*	*3.286*
4. Onderwijs	1.499	1.717	1.017	1.050	1.050	1.050
4.2 Onderwijshuisvesting	*6*	*18*	*45*	*77*	*77*	*78*
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	*1.493*	*1.699*	*973*	*973*	*973*	*973*
5. Sport, cultuur en recreatie	2.400	4.615	1.007	748	748	748
5.1 Sportbeleid en activering	*402*	*366*	*262*	*3*	*3*	*3*
5.2 Sportaccommodaties	*872*	*881*	*674*	*674*	*674*	*674*
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	*20*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
5.4 Musea	*45*	*2.688*	*4*	*4*	*4*	*4*
5.5 Cultureel erfgoed	*7*	*314*	*5*	*5*	*5*	*5*
5.6 Media	*484*	*44*	*44*	*44*	*44*	*44*
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	*570*	*322*	*19*	*19*	*19*	*19*
6. Sociaal domein	32.756	30.821	28.644	17.520	18.147	18.148
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	*12.417*	*10.712*	*9.885*	*176*	*156*	*155*

bedragen x € 1.000

Alle taakvelden	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	*33*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	*-*	*18*	*275*	*1*	*1*	*1*
6.3 Inkomensregelingen	*15.793*	*15.846*	*16.587*	*16.587*	*16.587*	*16.587*
6.4 WSW en beschut werk	*136*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.5 Arbeidsparticipatie	*554*	*999*	*40*	*40*	*40*	*40*
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*463*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	*-*	*57*	*59*	*59*	*59*	*59*
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	*-*	*115*	*399*	*658*	*658*	*658*
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	*0*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	*35*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.72b Jeugdhulp behandeling	*2*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	*397*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	*-*	*-*	*-*	*-*	*647*	*648*
6.811 Beschermd wonen (WMO)	*-*	*3.074*	*1.400*	*-*	*-*	*-*
6.81a Beschermd wonen (WMO)	*2.923*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.82a Jeugdbescherming	*2*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
6.82b Jeugdreclassering	*0*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
7. Volksgezondheid en milieu	14.811	23.558	14.664	14.466	14.472	14.359
7.1 Volksgezondheid	*617*	*437*	*251*	*12*	*12*	*12*
7.2 Riolering	*5.860*	*6.557*	*6.577*	*6.618*	*6.624*	*6.511*
7.3 Afval	*5.602*	*6.741*	*6.994*	*6.994*	*6.994*	*6.994*
7.4 Milieubeheer	*2.030*	*9.106*	*107*	*107*	*107*	*107*
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	*702*	*717*	*735*	*735*	*735*	*735*
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	3.275	5.680	5.808	5.854	3.480	3.257
8.1 Ruimte en leefomgeving	*418*	*144*	*76*	*76*	*76*	*76*
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	*770*	*3.967*	*3.989*	*4.049*	*1.689*	*1.482*
8.3 Wonen en bouwen	*2.087*	*1.569*	*1.743*	*1.729*	*1.715*	*1.700*
Totaal Baten	**183.376**	**200.818**	**187.667**	**175.454**	**171.886**	**173.103**
Saldo van baten en lasten	**- 513**	**- 12.299**	**3.709**	**4.400**	**2.529**	**3.273**
Mutatie reserves						
Toevoegingen						
0. Bestuur en ondersteuning	- 17.430	- 11.230	- 3.353	- 195	- 1.258	- 207
0.10 Mutaties reserves	*- 17.430*	*- 11.230*	*- 3.353*	*- 195*	*- 1.258*	*- 207*
Totaal Toevoegingen	**- 17.430**	**- 11.230**	**- 3.353**	**- 195**	**- 1.258**	**- 207**
Onttrekkingen						
0. Bestuur en ondersteuning	24.348	28.049	4.105	682	23	100
0.10 Mutaties reserves	*24.348*	*28.049*	*4.105*	*682*	*23*	*100*
Totaal Onttrekkingen	**24.348**	**28.049**	**4.105**	**682**	**23**	**100**
Mutatie reserves	**6.918**	**16.819**	**752**	**487**	**- 1.235**	**- 107**
Resultaat	**6.405**	**4.520**	**4.461**	**4.888**	**1.294**	**3.166**

Bijlage 3. Audit-programma, jaarschijf 2026

In deze bijlage staan de processen die in 2026 onderzocht gaan worden. Door het vaststellen van deze programmabegroting door de gemeenteraad wordt de onderzoeksopdracht voor 2026 bekrachtigd.

WETTELIJKE VEREISTEN		
Proces	**Invalshoek**	**Doelstellingen**
ENSIA	Beheersing	In beeld brengen of de informatieveiligheid conform regelgeving wordt uitgevoerd.
SISA	Financiële beheersing	Beoordeling van de besteding van de specifieke uitkeringen van het Rijk.
WPG	Beheersing	In beeld brengen of er wordt voldaan aan de wet politiegegevens.
FISCALE WET- EN REGELGEVING		
Proces	**Invalshoek**	**Doelstellingen**
BTW	Financiële beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond BTW conform wordt uitgevoerd.
Vennootschapsbelasting	Financiële beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond vennootschaps-belasting conform wordt uitgevoerd.
Registratieplicht uitzendbureaus	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond de registratieplicht uitzendbureaus conform wordt uitgevoerd.
Wet DBA (ZZP-ers)	Beheersing	In beeld brengen of de regelgeving rond de Wet DBA conform wordt uitgevoerd.
SAMENLOOP ACCOUNTANTSCONTROLE		
Proces	**Invalshoek**	**Doelstellingen**
Begrotingsrechtmatigheid	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van het huidige planning- en control instrumentarium. Vaststellen dat de uitgaven passen binnen de geautoriseerde begroting.
Inkopen (incl. betalingsverkeer en prestatielevering)	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Aanbestedingen	Financiële beheersing	In beeld brengen of aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd conform de geldende interne en externe beheersingsmaatregelen. Controleren of (indien vereist) een aanbestedingsprocedure (juist) wordt gevolgd.
Investeringen en kapitaalgoederen	Financiële beheersing	Vaststellen dat investeringen en activering plaatsvinden o.b.v. de van toepassing zijnde verordening. Vaststellen dat de activa passen binnen de geautoriseerde begroting.
Personeel en salarisadmini-stratie/WKR/WNT	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Belastingen en heffingen	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen (volledigheid van de opbrengst/jaarlijkse herwaardering). Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Uitkeringen en inkomens-overdrachten (incl. participatie)	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.

WMO	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat voorzieningen worden verleend conform de in de verordening gestelde voorwaarden.
Jeugdzorg	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat voorzieningen worden verleend conform de in de verordening gestelde voorwaarden.
Grondbedrijf	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Omgevingsvergunning	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Subsidieverstrekking	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat subsidie is verleend conform de in de subsidieverordening gestelde voorwaarden.
Subsidiebaten	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Leges burgerzaken	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Opbrengsten huren en pachten	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Leerlingenvervoer	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Treasury	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
APV/Leges	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Afsluitproces inclusief memoriaalboekingen	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Mutaties en Reserves	Financiële beheersing	In beeld brengen van de werking van de geldende beheersingsmaatregelen. Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Begraven	Financiële beheersing	Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.
Woonschepen	Financiële beheersing	Vaststellen dat de uitvoering plaatsvindt conform geldende wet- en regelgeving.

Bijlage 4. Verloop reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves	Realisatie Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	Begroting Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028	MJR Ultimo 2029
Saldo rekening						
Te verdelen rekeningsaldo Steenwijk	6.405	- 0	- 0	- 0	- 0	- 0
Totaal Saldo rekening	**6.405**	**- 0**	**- 0**	**- 0**	**- 0**	**- 0**
Algemene reserve						
Algemene reserve - vaste buffer	10.794	11.703	12.638	12.638	12.638	12.638
Algemene reserve - vrij besteedbaar	27.210	16.826	15.139	14.660	15.895	16.002
Totaal Algemene reserve	**38.004**	**28.529**	**27.777**	**27.298**	**28.533**	**28.640**
Bestemmingsreserves overig						
Fonds leader plus (Leader 2014-2020)	107	-	-	-	-	-
Reserve corona gerelateerde uitg. Sociaal Domein	96	-	-	-	-	-
Reserve energiecompensatie - maatsch. instellingen	2.761	2.761	2.761	2.761	2.761	2.761
Reserve koppengeld	460	460	460	452	452	452
Reserve startersleningen	3.955	4.455	4.955	4.955	4.955	4.955
Reserve volkshuisvesting	5.545	4.310	3.810	3.810	3.810	3.810
Totaal Bestemmingsreserves overig	**12.925**	**11.986**	**11.986**	**11.978**	**11.978**	**11.978**
Totaal	**57.334**	**40.515**	**39.763**	**39.275**	**40.510**	**40.618**

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Realisatie Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	Begroting Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028	MJR Ultimo 2029
Voorzieningen						
Egalisatievoorziening reiniging	1.666	609	235	139	82	25
Voorziening groot onderhoud wegen	1.245	569	481	387	297	223
Voorziening riolering (exploitatie)	2.794	2.048	1.294	789	584	492
Voorziening RVU	145	152	16	-	-	-
Vz Algemeen Maatschappelijk Vastgoed	5.152	4.640	3.675	3.501	3.544	3.664
Vz betaalde pensioenen wethouders	1.363	2.165	2.076	1.988	1.900	1.811
VZ Buddenbaum	10	10	-	-	-	-
Vz overdracht wethouderspensioenen	1.707	1.937	2.167	2.397	2.397	2.397
Vz spaarverlof	1.296	1.379	1.509	1.639	1.769	1.899
Vz wachtgelden collegeleden	49	17	17	17	17	17
Totaal Voorzieningen	**15.428**	**13.526**	**11.470**	**10.858**	**10.590**	**10.530**
Totaal	**15.428**	**13.526**	**11.470**	**10.858**	**10.590**	**10.530**

Bijlage 5. Incidentele baten en lasten per programma

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 1. Woningbouw	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Startersleningen				-	-	-
Uitvoeren woonagenda			- 320			
Totaal incidentele lasten	**- 249**	**- 1.325**	**- 320**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten						
			-	-	-	-
Totaal incidentele baten	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 249**	**- 1.325**	**- 320**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Reserve startersleningen			- 500			
Totaal incidentele toevoegingen	**- 1.050**	**-**	**- 500**	**-**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar		589	320		-	-
Reserve volkshuisvesting		736	500			
Totaal incidentele onttrekkingen	**1.299**	**1.325**	**820**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**249**	**1.325**	**320**	**-**	**-**	**-**
Incidenteel resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 2. Werk en economie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Eenmalige kosten vm. Edah terrein			- 90			
Opgavendeel			- 264			
Bijdrage Kadoelerbrug			- 100			-
Projectleider arbeidsmarktbeleid			- 95			
Personele uitbreiding toerisme en duurzaamheid			- 85			
Economische agenda			- 165			
Totaal incidentele lasten	**- 1.085**	**- 1.543**	**- 799**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten						
Verkoop vm Edah terrein voor o.a. parkeerterrein Lidl			-		510	
Totaal incidentele baten	**422**	**723**	**-**	**-**	**510**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 663**	**- 820**	**- 799**	**-**	**510**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			-	-	- 510	
Totaal incidentele toevoegingen	**- 180**	**- 723**	**-**	**-**	**- 510**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			799			
Totaal incidentele onttrekkingen	**613**	**1.543**	**799**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**433**	**820**	**799**	**-**	**- 510**	**-**
Incidenteel resultaat	**- 230**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 3. Samenredzaam	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Regenboogbeleid			- 20			
Beweging van nul			- 190			
wettelijke taak participatie			- 97			
Bijdrage Kadera			- 92			
Totaal incidentele lasten	**- 12.126**	**- 2.023**	**- 398**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten						
Beschermd wonen			1.674			
Totaal incidentele baten	**11.946**	**-**	**1.674**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 180**	**- 2.023**	**1.276**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			- 1.674	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	**-**	**-**	**- 1.674**	**-**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Reserve corona gerelateerde uitgaven sociaal domein						
Algemene reserve vrij besteedbaar			398			-
Totaal incidentele onttrekkingen	**415**	**2.023**	**398**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**415**	**2.023**	**- 1.276**	**-**	**-**	**-**
Incidenteel resultaat	**234**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 4. Vitaal platteland	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Regie op initiatieven			- 100			-
Reclame-uitingen Giethoorn			- 34			
Totaal incidentele lasten	**- 759**	**- 492**	**- 134**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten						
Totaal incidentele baten	**-**	**361**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 759**	**- 131**	**- 134**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Totaal incidentele toevoegingen	**- 361**	**- 361**	**-**	**-**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			134			-
Totaal incidentele onttrekkingen	**759**	**492**	**134**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**398**	**131**	**134**	**-**	**-**	**-**
Incidenteel resultaat	**- 361**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 5. Duurzaam	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Stichting Duurzaam Steenwijkerland			- 75	-	-	-
Maatsch. Verantw. Opdr. en Inkopen			- 20	-	-	-
Totaal incidentele lasten	**- 1.575**	**- 1.933**	**- 95**	**-**	**-**	**-**
Incidentele baten						
Totaal incidentele baten	**-**	**196**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 1.575**	**- 1.736**	**- 95**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Totaal incidentele toevoegingen	**- 196**	**- 196**	**-**	**-**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			95			
Totaal incidentele onttrekkingen	**1.771**	**1.933**	**95**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**1.575**	**1.736**	**95**	**-**	**-**	**-**
Incidenteel resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 6. Leefbare steden en kernen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Zorgplicht bibliotheek			- 100	-	-	-
Opstellen fietsmonitor			- 3	-		-
Bijdrage verbouwing dorpshuis Paasloo			- 84	- 74	-	-
Spoorzone			- 200	- 200	-	-
Bestrijding invasile exoten			- 45	-	-	-
Voorber. IHP Blokzijl				-	-	- 100
Nieuwe buurt Blokzijl			- 18	-	-	-
IHP scholen Sint Jansklooster			- 61	- 61	-	-
IHP gymzaal Sint Jansklooster			- 5	- 5	- 5	-
IHP Sint Martinus Vollenhove			- 51	-	-	-
IHP De Ruiterschool Kuinre			- 13	- 13	-	-
IHP Don Bosco school Steenwijkerwold			- 14	-		-
IHP Immanuelschool Steenwijkerwold			- 14	-	-	-
IHP Sint Clemensschool Steenwijk			- 15	-	-	-
IHP Willem Alexanderschool Steenwijk			- 13	-	-	-
IHP Het Kompas Vollenhove				- 18	- 18	-
IHP bbs De Ark Oldemarkt			- 12	- 12	-	-
IHP obs De Slinge Oldemarkt			- 13	- 13	-	-
Voorbereidingskrediet ontsluitingsweg Ossenzijl			- 25	-	-	-
Voorbereidingskrediet ontsluitingsweg Blokzijl			- 100	-	-	-
Eenmalige lasten basisschool De Lisdodde Wanneperveen			- 215			
De Buze			- 80			
Evenemententerrein Vollenhove			- 30			
Survivalbaan Vollenhove			- 80			
Faciliteiten surival Vollenhove			- 50			
Nieuwe kindertennisbaan Vollenhove			- 97			
Bijdrag koppengeld dorpshuis Paasloo				- 8		
Steenwijkerwold				- 78	-	-
Totaal incidentele lasten	**- 7.007**	**- 9.396**	**- 1.335**	**- 482**	**- 23**	**- 100**
Incidentele baten						
Incidenteel budget invasieve exoten		45	45	45	-	-
Totaal incidentele baten	**-**	**45**	**45**	**45**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 7.007**	**- 9.351**	**- 1.290**	**- 437**	**- 23**	**- 100**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			- 45	- 45	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	**- 1.968**	**- 45**	**- 45**	**- 45**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Reserve koppengeld				8		
Algemene reserve vrij besteedbaar			1.335	474	23	100
Totaal incidentele onttrekkingen	**8.683**	**9.396**	**1.335**	**482**	**23**	**100**
Mutatie reserves (incidenteel)	**6.715**	**9.351**	**1.290**	**437**	**23**	**100**
Incidenteel resultaat	**- 292**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten, baten en mutatie reserves - 7. Financiën en dienstverlening	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
Werkwijze en verantw. Bedrijfsvoering			- 100	-	-	-
Medewerker ontheemden			- 106	-	-	-
Medewerker schuldhulpverlening			- 61	-	-	-
Medewerker bouwkunde			- 108	-	-	-
Koerdocument overheidscommunicatie			- 43	-	-	-
Archief hotspots			- 72	-	-	-
Huisvesting Vendelweg/eenm.onderhoud gemeentehuis			-	- 200	-	-
Totaal incidentele lasten	**- 1.551**	**- 10.239**	**- 489**	**- 200**	**-**	**-**
Incidentele baten						
Storting algemene reserve - vaste buffer			935			
Totaal incidentele baten	**292**	**9.614**	**935**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 1.259**	**- 624**	**446**	**- 200**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			-	-	-	-
Algemene reserve - vaste buffer			- 935	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	**- 12.799**	**- 9.614**	**- 935**	**-**	**-**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
Algemene reserve vrij besteedbaar			489	200		-
Algemene reserve - vaste buffer						
Totaal incidentele onttrekkingen	**10.808**	**10.239**	**489**	**200**	**-**	**-**
Mutatie reserves (incidenteel)	**- 1.991**	**624**	**- 446**	**200**	**-**	**-**
Incidenteel resultaat	**- 3.250**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Totaal - Incidentele lasten, baten en mutatie reserves	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Saldo van baten en lasten (incidenteel)						
Incidentele lasten						
1. Woningbouw	- 249	- 1.325	- 320	-	-	-
2. Werk en economie	- 1.085	- 1.543	- 799	-	-	-
3. Samenredzaam	- 12.126	- 2.023	- 398	-	-	-
4. Vitaal platteland	- 759	- 492	- 134	-	-	-
5. Duurzaam	- 1.575	- 1.933	- 95	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	- 7.007	- 9.396	- 1.335	- 482	- 23	- 100
7. Financiën en dienstverlening	- 1.551	- 10.239	- 489	- 200	-	-
Totaal incidentele lasten	**- 24.352**	**- 26.951**	**- 3.570**	**- 682**	**- 23**	**- 100**
Incidentele baten						
1. Woningbouw	-	-	-	-	-	-
2. Werk en economie	422	723	-	-	510	-
3. Samenredzaam	11.946	-	1.674	-	-	-
4. Vitaal platteland	-	361	-	-	-	-
5. Duurzaam	-	196	-	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	-	45	45	45	-	-
7. Financiën en dienstverlening	292	9.614	935	-	-	-
Totaal incidentele baten	**12.660**	**10.940**	**2.654**	**45**	**510**	**-**
Saldo van baten en lasten (incidenteel)	**- 11.692**	**- 16.011**	**- 916**	**- 637**	**487**	**- 100**
Mutatie reserves (incidenteel)						
Incidentele toevoegingen						
1. Woningbouw	- 1.050	-	- 500	-	-	-
2. Werk en economie	- 180	- 723	-	-	- 510	-
3. Samenredzaam	-	-	- 1.674	-	-	-
4. Vitaal platteland	- 361	- 361	-	-	-	-
5. Duurzaam	- 196	- 196	-	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	- 1.968	- 45	- 45	- 45	-	-
7. Financiën en dienstverlening	- 12.799	- 9.614	- 935	-	-	-
Totaal incidentele toevoegingen	**- 16.554**	**- 10.940**	**- 3.154**	**- 45**	**- 510**	**-**
Incidentele onttrekkingen						
1. Woningbouw	1.299	1.325	820	-	-	-
2. Werk en economie	613	1.543	799	-	-	-
3. Samenredzaam	415	2.023	398	-	-	-
4. Vitaal platteland	759	492	134	-	-	-
5. Duurzaam	1.771	1.933	95	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	8.683	9.396	1.335	482	23	100
7. Financiën en dienstverlening	10.808	10.239	489	200	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen	**24.348**	**26.951**	**4.070**	**682**	**23**	**100**
Mutatie reserves (incidenteel)	**7.793**	**16.011**	**916**	**637**	**- 487**	**100**
Incidenteel resultaat	**- 3.899**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Bijlage 6. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma

bedragen x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Structurele toevoegingen						
1. Woningbouw	- 471	- 679	- 199	- 195	- 748	- 207
2. Werk en economie	- 405	- 168	-	-	-	-
3. Samenredzaam	-	-	-	-	-	-
4. Vitaal platteland	-	361	-	-	-	-
5. Duurzaam	-	196	-	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	-	-	-	45	-	-
7. Financiën en dienstverlening	- 0	-	-	-	-	-
Totaal Structurele toevoegingen	**- 875**	**- 290**	**- 199**	**- 150**	**- 748**	**- 207**
Structurele onttrekkingen						
1. Woningbouw	-	500	-	-	-	-
2. Werk en economie	-	-	-	-	-	-
3. Samenredzaam	-	-	-	-	-	-
4. Vitaal platteland	-	361	-	-	-	-
5. Duurzaam	-	196	-	-	-	-
6. Leefbare steden en kernen	-	-	35	-	-	-
7. Financiën en dienstverlening	0	40	0	-	-	-
Totaal Structurele onttrekkingen	**0**	**1.097**	**35**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**- 875**	**808**	**- 164**	**- 150**	**- 748**	**- 207**

De bedragen die staan vermeld bij het programma Woningbouw en Werk en economie hebben betrekking op de geprognotiseerde winstverwachting van de grondexploitaties.

Bijlage 7. Verbonden partijen

De verbonden partijen in deze bijlage zijn onderverdeeld naar de volgende categorieën:
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- gemeenschappelijke regelingen.

We hebben momenteel geen relaties met verbonden partijen die vallen in de 4e categorie, de 'overige verbonden partijen'.

Als beleidslijn voor de raming van het dividend wordt het werkelijk ontvangen dividend over het voorgaande jaar gehanteerd, tenzij het bestuur van de verbonden partij andere besluiten over het te voeren dividendbeleid heeft genomen. Verder is geprobeerd vooruit te kijken tot en met het komende begrotingsjaar. Een aantal verbonden partijen heeft deze gegevens niet verstrekt. De bedragen in de tabellen zijn afkomstig uit de jaarrekeningen van de verschillende verbonden partijen.

Vennootschappen en coöperaties

bedragen x € 1.000

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.					
Vestigingsplaats:	Den Haag				
Aantal Aandelen:	129.675	Nominaal per stuk € 2,50			
Zeggenschap:	0,24%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa				
Jaar	**Dividend**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Tier-1 ratio**	**Bedrijfs-resultaat**
2024	325	4.777.000	123.614.000	43%	294.000
2025	296	nnb	nnb	nnb	nnb
2026	325	nnb	nnb	nnb	nnb

Activiteiten	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven te voorzien in kredietverlening aan decentrale overheden en in kredietverlening onder garantie van overheden.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente op een zo goedkoop mogelijke manier kan lenen om de rentekosten zo laag mogelijk te houden. Ook zijn de financiële zekerheden en stabiliteit van maatschappelijk belang.
Bestuursprogramma	Financiën en dienstverlening
Deelnemende partijen	Nederlandse overheden (50% Rijk en 50% gemeenten, provincies en water-schappen).

Ontwikkelingen	BNG zet een stap naar voren op drie manieren. Zij verbindt partijen in de markt nadrukkelijker met elkaar. Verder financiert zij niet alleen, maar helpt ook nadrukkelijker bij het vormgeven van oplossingen. Daar hoort bij dat zij het partnerschap met de klanten nadrukkelijker wil uitbouwen. In die naar voren concentreert zij zich op drie kernthema's. Het eerste kernthema is het versnellen van de

	betaalbare energietransitie met een focus op warmtenetten. Het tweede thema is het oplossen van het tekort aan sociale huurwoningen en middenhuurwoningen, waarbij de focus ligt op duurzaamheid. Tenslotte richt zij zich op het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, waaronder schoolgebouwen ziekenhuizen en universiteiten. Deze kernthema's sluiten naadloos aan op de agenda's van de grootste klantgroepen, de kansen en ontwikkelingen in de markt en de kernkrachten van de BNG. Om die ambitie mogelijk te maken zal in 2025 een verdere voortzetting plaatsvinden op de reeds ingezette beweging om de interne organisatie verder te professionaliseren en te moderniseren. Het succes van deze zou zich eind 2028 moeten vertalen in een grotere kredietportefeuille als indicatie van klanttevredenheid en marktgerichtheid, lagere operationele kosten, een vergelijkbare nettowinst, een krachtiger ESG-profiel, grip op operationele en financiële risico's en trotse, breed inzetbare, tevreden medewerkers. Er wordt op dit moment een reorganisatie voorbereid, om de besturing overzichtelijker te make en om de slagvaardigheid van de organisatie te vergroten. Tegen het einde van dit jaar komt het bestuur bij de aandeelhouders terug met een kwantificering van de investeringsopgave en met de mogelijke tijdelijk impact daarvan op nettowinst en dividend in met name de jaren 2026 en 2027. Het uitkeringspercentage van de nettowinst bedraagt de komende jaren naar verwachting weer 50%. Daarom acht de bank het niet verantwoord om nu al een uitspraak te doen over de te verwachten nettowinst over 2025. Het uitkeringspercentage van de nettowinst bedraagt de komende jaren weer 50%.
Risico's	Het financieel risico is beperkt tot de deelname aandelenkapitaal. Financiers hebben vertrouwen in de bank dat het risico van kredietverlening aan de BNG bank beperkt is, gezien het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat.

bedragen x € 1.000

Enexis Holding N.V.

Vestigingsplaats:	Den Bosch	
Aantal Aandelen:	304.012	Norminaal per stuk € 1,--
Zeggenschap:	0,21%	
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa	

Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	258	14	5.538.000	5.949.000	48%	254.000
2025	73	14	5.263.000	5.517.000	49%	122.000
2026	99	14	5.603.000	6.931.000	45%	192.000

Activiteiten	Enexis is verantwoordelijk voor: - distribueren en transporteren van energie; - het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie;

	- het ontplooien van andere operationele en ondersteunende activiteiten mits deze binnen de wettelijke grenzen vallen.
Inhoudelijk belang	Om de consument te beschermen tegen een monopolist is wettelijk bepaald dat netbeheerders in publieke handen blijven.
Bestuursprogramma	Financiën en dienstverlening
Deelnemende partijen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.

Ontwikkelingen	De druk op het landelijke elektriciteitsnet en behoefte aan investeringen van Enexis nemen dermate toe, dat de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) in het voorjaar van 2025 heeft besloten om het dividendbeleid aan te passen om de financiering op lange termijn veilig te stellen. In verband met de nieuwe Wet collectieve warmtevoorziening treffen zowel Enexis, provincies, gemeenten en Energiebeheer Nederland (EBN) voorbereidingen voor een actieve rol bij de ontwikkeling van initiatieven in het verzorgingsgebied. In het strategisch plan is gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: 1. *Enexis stuurt op maatschappelijk optimale energiekeuzes* Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. *Enexis biedt iedereen altijd toegang tot energie* Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. 3. *Klanten weten wat ze aan Enexis hebben* Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben (klimaatverandering en energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties).
Risico's	Het risico voor de aandeelhouder is gering omdat Enexis in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer opereert. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Verwacht wordt dat dit een laag risico oplevert voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van maximaal € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

bedragen x € 1.000

N.V. Rendo Holding						
Vestigingsplaats:	Meppel					
Aantal Aandelen:	198	Nominaal per stuk € 453,78				
Zeggenschap:	19,98%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	**Dividend**		**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Solvabiliteits-ratio**	**Bedrijfs-resultaat**
2024	1.103		80.328	113.916	41%	8.044
2025	1.279		85.085	131.506	39%	15.649
2026	1.399		89.160	149.244	37%	16.651

Activiteiten	Rendo houdt zich als regionale netbeheerder van elektriciteit- en gasnetten primair bezig met het ontwerp, de bouw en het beheer van energienetwerken. Daarnaast houdt zij zich bezig met activiteiten gericht op onderhoud, verhuur en verkoop van energieverbruikstoestellen en adviseert of participeert onder andere in duurzaamheids- en innovatieprojecten op gebied van energie.
Inhoudelijk belang	Het is van een publiek belang dat er een betrouwbare, betaalbare en schone energievoorziening is op de korte en lange termijn. De wet verplicht een splitsing van gasbedrijven in een leverings- en productiedeel, waarbij het leveringsdeel in publieke handen blijft. Het publiek belang kan het best behartigd worden in een privaatrechtelijke deelname.
Bestuursprogramma	Financiën en dienstverlening
Deelnemende partijen	Gemeenten Hoogeveen, Meppel, Staphorst, Zwartewaterland, Steenwijkerland, Coevorden, Hardenberg, Westerveld en De Wolden.

Ontwikkelingen	N.V. RENDO opereert in een gereguleerde markt, onder toezicht van de Autoriteit Consumenten & Markt (ACM). Elke 3 tot 5 jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. In die periode veranderen de gereguleerde tarieven in 3 tot 5 stappen. De tarieven kunnen in een reguleringsperiode zowel omhoog als omlaag gaan als gevolg van een gewijzigde inschatting van het efficiënte kostenniveau aan het einde van een reguleringsperiode ten opzichte van het startpunt. Ongeacht de richting van de tariefsontwikkeling, bevat de reguleringssystematiek een prikkel voor RENDO om te komen tot kostenbesparingen om zo de aandeelhouders een redelijk rendement te kunnen bieden. Gezien de onzekerheden op de energiemarkt (zoals onder andere de hogere kosten/netverliezen), is er op dit moment nog geen enkele uitspraak te doen over het resultaat en de daaraan gekoppelde dividendverwachting en -uitkering). In december 2025 is het dividend in de aandeelhoudersvergadering besproken.
Risico's	De N.V. RENDO Holding bestaat uit RENDO Beheer. RENDO Beheer is weer opgesplitst in Rendo Netwerken, Enavi, N-TRA, RE-NET en RE-NET Hoogeveen Gezien de aard van de activiteiten is Rendo Netwerken een vrij stabiele vennootschap. Bij een eventuele overname in verband met sectorordening vervalt het dividend. De opbrengst is dan naar verwachting (aanzienlijk) lager dan de huidige

	dividendopbrengst. In verband met de energietransitie moet ook Rendo forse investeringen doen.

bedragen x € 1.000

Vitens N.V.						
Vestigingsplaats:	Zwolle					
Aantal Aandelen:	60.227	Nominaal per stuk € 56,50				
Zeggenschap:	1,04%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	**Dividend**	**Rente inkomsten**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Solvabiliteits-ratio**	**Bedrijfs-resultaat**
2024	-	-	713.600	1.685.000	30%	72.900
2025	-	-	nnb	nnb	nnb	nnb
2026	-	-	nnb	nnb	nnb	nnb

Activiteiten	Het doel van Vitens is een betrouwbare en onafhankelijke watervoorziening tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.
Inhoudelijk belang	Het is wettelijk vastgelegd dat de aandelen van waterbedrijven alleen in publieke handen mogen zijn, omdat de drinkwatervoorziening een publiek belang is. Het belang wordt het beste verwezenlijkt door middel van een privaatrechtelijke deelname.
Bestuursprogramma	Financiën en dienstverlening
Deelnemende partijen	Provincies Overijssel, Utrecht, Flevoland, Gelderland, Drenthe en Friesland en gemeenten in deze provincies.

Ontwikkelingen	De financierbaarheid van de sterk gestegen investeringsbehoefte van de drinkwaterbedrijven is op termijn niet gegarandeerd. Dit leidt op korte termijn al tot problemen bij een enkel drinkwaterbedrijf. De drinkwaterbedrijven moeten de komende jaren flink investeren om de kwaliteit en beschikbaarheid van drinkwater te garanderen. Vitens gaat zich verder verdiepen in alternatieve financieringsvormen. Verder zullen de tarieven voor grootzakelijke klanten de komende jaren stapsgewijs worden verhoogd. De WACC (Weighted Average Cost of Capital) is voor de periode 2025-2027 vastgesteld op 4,32%. Dit is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren en betekent extra financieringsruimte voor de drinkwaterbedrijven. Door dit besluit krijgt Vitens meer ruimte om te investeren in een duurzame en toekomstbestendige infrastructuur. De verhoging van de WACC is mogelijk gemaakt door aanpassing van de Drinkwaterregeling en levert de komende 3 jaren een belangrijke bijdrage aan een toekomstige drinkwatervoorziening. Voor een structurele verbetering van de financieringsruimte is echter meer nodig. Hierover zijn het Ministerie van I en W en de drinkwatersector in gesprek. De komende jaren wordt verwacht dat Vitens geen dividend zal uitkeren aan de aandeelhouders.

Risico's	De deelneming brengt voor de gemeente een gering risico met zich mee. Vitens opereert maar zeer beperkt in een concurrerende omgeving, de marktrisico's zijn daarom beperkt. De operationele risico's zijn niet klein omdat het product moet voldoen aan hoge kwaliteitseisen.

bedragen x € 1.000

N.V. Rova Holding

Vestigingsplaats:	Zwolle	
Aantal Aandelen A:	579	Nominaal per stuk € 113,45
Zeggenschap:	8,24%	
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa	

Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	250	81	44.120	59.989	42%	4.500
2025	250	81	45.220	59.989	43%	4.575
2026	200	81	46.320	59.989	44%	3.431

Activiteiten	Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van afvalzorgplicht van gemeenten.
Inhoudelijk belang	Het is van een publiek belang dat de gemeente de afvalverwerking tegen de zo laag mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert. Het publiek belang kan behartigd worden door middel van een publieksrechtelijk deelname op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR).
Bestuursprogramma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Rova werkt voor 23 gemeenten. Dit is een werkgebied van ongeveer 850.000 inwoners en verdeeld in 3 regio's: IJssel-Vecht, Achterhoek en Eemland.

Ontwikkelingen	Ook de komende jaren rekent Rova op stijgende uitvoeringskosten en volatiele grondstofmarkten. Het is en blijft daarom de nadrukkelijke opdracht om uitvoeringskosten strak te managen. Met name personeelskosten en kosten voor materieel en activa zullen de komende jaren verder stijgen. De kostenstijging bij materieel en activa worden deels veroorzaakt door investeringen in verduurzaming (transitie naar zero-emissie). Dit alles vraagt een actieve sturing op kosten en jaarplannen, zowel in de uitvoerende afdelingen als bij de indirecte functies. Over deze en andere ontwikkelingen is Rova voortdurend in gesprek met de deelnemende gemeenten, zodat er geen verrassingen zijn en tijdig beheersmaatregelen kunnen worden getroffen om de kosten voor de inwoners van de gemeenten beheersbaar te houden. Naast bedrijfsvoeringskosten hebben gemeenten ook te maken met dalende opbrengsten van grondstoffen en met hogere van verwerkingskosten. In de komende jaren zal onder andere de doorvoering van een CO2-heffing op het verbranden van restafval doorwerken in de gemeentelijke afvalstoffenheffing. Waar de huidige nationale heffing op dit moment nog wordt getemperd door een dispensatieregeling, zal deze de komen jaren gaan stijgen, zeker als de Europese Commissie in 2026 besluit om het Europese ETS-systeem van toepassing te verklaren op afvalverbranders.

	Daarnaast wordt met belangstelling gekeken naar de plannen van het Rijk om via maatwerkafspraken met afvalverbranders verduurzaming en de circulaire economie te stimuleren. Andere ontwikkeling is dat steeds meer private partijen zich terug trekken op de gemeentelijke afvalmarkt. Dit omdat de ontwikkelingen in de markt een andere aanpak voor de inzameling van afval vragen om het afval uiteindelijk te kunnen recyclen. Hier is veel kennis voor nodig omdat processen anders moeten worden aangepakt. Schaalvergroting door toetreding van met name aangrenzende gemeenten zorgt ervoor dat Rova meer middelen heeft om te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen. Om vervuiling tegen te gaan wil Rova de proef met wegen op de PMD omzetten in definitief. Dat geeft wel een verhoging van de kosten maar hopelijk minder afkeur en daarmee minder verbrandingskosten. Verder wil zij de proef met AI voortzetten en t.z.t. ook invoeren. Hier gaat het om het terugdringen van vervuiling in de gft-container. Wat hiervoor de extra kosten zijn is nog niet duidelijk (is nog proef).
Risico's	Het risico is beperkt tot deelname aandelenkapitaal en een renterisico bij herziening van het percentage van de achtergestelde lening die door gemeente Steenwijkerland in 2001 is verstrekt. Deze lening is in 2021 met uitzondering van een bedrag van € 2,7 miljoen verlengd met 5 jaar, met een optie tot verlenging met telkens 5 jaar. Gedurende de looptijd is de lening vrij van aflossing. Deze lening met de A-aandeelhouders die zijn opgenomen bij de financiële herstructurering in 2001, zijn achtergesteld ten opzichte van bancaire financiers.

bedragen x € 1.000

Wadinko N.V.

Vestigingsplaats:	Zwolle	
Aantal Aandelen:	130	Nominaal per stuk € 100,--
Zeggenschap:	5,00%	
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa	

Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	82	80.569	8.500	91%	-
2025	82	85.224	11.884	88%	1.300
2026	82	89.000	19.000	82%	1.500

Activiteiten	Het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken en het bevorderen van de werkgelegenheid in de provincie, één en ander in de ruimste zin van het woord.
Inhoudelijk belang	Wadinko heeft tot doel het creëren van werkgelegenheid door middel van het stimuleren van bedrijvigheid. Dit is van maatschappelijk belang, maar strikt genomen geen publiek belang omdat het een normale economische activiteit betreft. Er zijn concurrerende particuliere initiatieven die met vergelijkbare participaties hetzelfde doel bereiken.

Bestuursprogramma	Financiën en dienstverlening
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en 20 gemeenten in Overijssel plus gemeenten Meppel, Noordoostpolder, Urk en Westerveld.

Ontwikkelingen	Voor 2025 verwacht Wadinko een positief resultaat van ca. 7 miljoen te behalen. Het resultaat van Wadinko is in grote mate afhankelijk van verkopen van participaties. Voor 2026 worden die op dit moment niet voorzien. De verwachting nu is derhalve een resultaat van nihil in 2026. Dat betekent een daling van het eigen vermogen van € 1,5 miljoen als gevolg van dividenduitkering aan de aandeelhouders. Tevens verwacht zij in 2026 een deel van haar investeringen te financieren met een lening. Dit heeft als gevolg dat de stand van het vreemd vermogen toeneemt. In de aandeelhoudersvergadering van juni 2021 is besloten om de komende 5 jaar een bedrag van € 1,5 miljoen als dividenduitkering per jaar uit te keren
Risico's	De participatiemaatschappij zorgt ervoor dat zij invloed uitoefent op de ondernemingen waarin zij participeert via een Raad van Commissarissen of een aandeelhoudersovereenkomst. Het is echter niet te zeggen welke risico's Wadinko precies loopt met betrekking tot de aangegane participaties. Wel is zij van mening dat het risico van fraude met de governancestructuur rondom (des)investeringen, betalingsorganisatie en het beperkte contant geldverkeer voldoende is gemitigeerd. Van nature is het businessmodel hoog risicovol. Het desinvesteren van de belangen kan met relatief grote winsten of verliezen gepaard gaan.

bedragen x € 1.000

Noordwestgroep N.V.					
Vestigingsplaats:	Steenwijk				
Aantal Aandelen:	1.200	Nominaal per stuk € 453,78			
Zeggenschap:	100,00%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Jongman				
Jaar	**Bijdrage**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Solvabiliteits-ratio**	**Bedrijfs-resultaat**
2024	1.492	1.045	3.173	25%	-
2025		1.045	nnb	nnb	-
2026		1.045	nnb	nnb	-
excl. Corna	****) 164.000**				

Activiteiten	Noordwestgroep (NWG) is een sociale onderneming en participatiebedrijf. Het doel is om duurzaam en eerlijk werk te bieden voor iedereen uit Steenwijkerland die wil en kan werken.
Inhoudelijk belang	Het publiek belang, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking aan het arbeidsproces laten deelnemen, is wettelijk gezien een taak van de gemeente en wordt o.a. verwezenlijkt via de Noordwestgroep N.V.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	Gemeente Steenwijkerland

Ontwikkelingen	De raad heeft in 2020 de rol en positie van NoordWestGroep in de uitvoering van de Participatiewet voor 6 jaar vastgesteld. Hierbij fungeert NWG als arbeids-ontwikkelbedrijf met als organisatievorm sociale onderneming.

	Sinds 1 januari 2015 is de Wet sociale werkvoorziening (WSW) gesloten voor nieuwe instroom. Het aantal WSW-werknemers neemt daardoor jaarlijks af, grotendeels door natuurlijk verloop (circa 5% per jaar). Personen die vóór 2015 mogelijk in aanmerking zouden zijn gekomen voor de WSW, kunnen nu – afhankelijk van hun situatie – een indicatie beschut werk krijgen (Participatiewet, art. 10b) of vallen onder de doelgroep Banenafspraak. Via de meicirculaire 2025 zijn extra middelen beschikbaar gesteld: • structureel: een bedrag voor het realiseren van de 10.000 extra banen in de Banenafspraak. Dit is bedoeld om werkgevers te stimuleren en om extra plaatsingen financieel mogelijk te maken; • tijdelijk: middelen voor het ontwikkelen van plannen om sociaal ontwikkelbedrijven toekomstbestendig te maken. Deze middelen zijn voor meerdere jaren toegezegd en worden in samenwerking met gemeenten en de sociaal ontwikkelbedrijven ingezet. Hiermee kan enerzijds worden ingespeeld op de groei van de Banenafspraak-doelgroep, en anderzijds gewerkt worden aan een duurzaam financieel model voor NWG waarin ook de verlaging van de gemeentelijke bijdrage past. Hierover zijn de gemeente en NWG in gesprek.
Risico's	Door de afbouw van het aantal WSW-werknemers neemt de Rijksbijdrage voor deze groep gestaag af, terwijl het aandeel medewerkers dat werkt op basis van beschut werk of de Banenafspraak fors toeneemt. De rijksvergoeding voor deze regelingen ligt aanzienlijk lager dan voor de WSW: • WSW: circa € 38.000 per plek per jaar (100% rijksbijdrage); • beschut werk: circa € 15.000 per plek per jaar; • banenafspraak: loonkostensubsidie afhankelijk van loonwaarde. De ondersteuningsbehoefte van de nieuwe instroom is grotendeels vergelijkbaar met die van de vroegere WSW-doelgroep. De kosten voor begeleiding, werkplekaanpassing en productieondersteuning blijven daardoor hoog, terwijl de inkomsten per plek fors lager zijn. Met name het verschil tussen de vergoeding voor de WSW en Beschut Werk plekken zorgt voor structurele tekorten bij arbeidsontwikkelbedrijven. Aan de NoordWestGroep is de opdracht gegeven per 2026 de gemeentelijke bijdrage met € 200.000 omlaag te brengen.

Stichtingen en verenigingen

bedragen x € 1.000

Stichting Weerribben-Wieden					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	300	nnb	nnb	nnb	nnb
2025	300	nnb	nnb	nnb	nnb
2026	300	nnb	nnb	nnb	nnb

Activiteiten	In de stichtingsakte is het doel van de stichting als volgt omschreven "Het bewerkstelligen van aantoonbare maatschappelijke (economische en ecologische) meerwaarde voor het gebied Weerribben-wieden (Steenwijkerland) met als hart het Nationaal Park, alsmede het verbinden van beide entiteiten". De activiteiten zijn daarop gericht. Hier is in de loop van de tijd het behouden van de leefbaarheid aan toegevoegd. Er is een aanpassing van de statuten in voorbereiding waaraan dit wordt toegevoegd.
Inhoudelijk belang	De Stichting Weerribben-Wieden ziet voor zichzelf een aantal rollen. Deze rollen liggen op het initiatie-, participatie- en communicatieproces als Gebiedsfacilitator, het aanjagen en verbinden van initiatieven uit het gebied als Gebiedsprojecten-ontwikkelaar, het profileren van het gebied als Gebiedspromotor en het geven van gevraagd en ongevraagd advies als Gebiedsboard. Hiermee wordt het individueel belang van de afzonderlijke gebiedspartijen (waaronder de gemeente) in samenwerking opgepakt.
Bestuursprogramma	Vitaal platteland
Deelnemende partijen	Stichting Weerribben-Wieden is een organisatie van, voor en uit het gebied. In het bestuur van de Stichting hebben vertegenwoordigers van de volgende partijen zitting: - Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Steenwijkerland; - Business Club Steenwijkerland, account toerisme; - LTO Noord, Afd. Steenwijkerland; - Natuurmonumenten, gebiedseenheid De Wieden; - Staatsbosbeheer, regiodirectie Oost; - Ondernemersplatform Steenwijkerland; - Contactpersonen voor inwoners en Plaatselijke Belangen; - Rietsector; - Duurzame ambachtelijke ondernemers en cultuur(historie); - Gemeente Steenwijkerland.
Vertegenwoordiger	Wethouder M. Slomp-Dekkers

Ontwikkelingen	De gemeente draagt jaarlijks circa € 300.000 bij aan de Stichting op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De helft van dit bedrag wordt ingezet voor de algemene organisatie. De andere helft voor de (toeristische) gebiedspromotie. Daarnaast heeft het Rijk besloten tot 2030 extra geld beschikbaar te willen stellen voor de 22 Nationale Parken. Een aanvankelijke bezuiniging in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is teruggedraaid. De provincie Overijssel zorgt voor cofinanciering. In het najaar 2025 is

	dit geagendeerd in Provinciale Staten en werd het bedrag van de cofinanciering, en wat de eisen van de provincie daarbij zijn, duidelijk.
Risico's	De Stichting Weerribben-Wieden is een stichting zonder winstoogmerk. Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het leveren van een jaarlijkse financiële bijdrage.

Gemeenschappelijke regelingen

bedragen x € 1.000

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	1.996	4.110	12.419	25%	975
2025	2.117	3.081	8.371	27%	-
2026	2.171	3.081	8.069	28%	-

Activiteiten	De GGD IJsselland bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de ruim 500.000 inwoners van 11 gemeenten in de regio IJsselland.
Inhoudelijk belang	De gemeente heeft de wettelijke taak om de gezondheid van de burgers te bevorderen en te beschermen tegen ziekten en calamiteiten. Daarnaast is de gemeente verplicht een gemeenschappelijke gezondheidsdienst te hebben. Het publiek belang kan het best gediend worden door middel van een publiekrechtelijke deelname op basis van de WGR.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen. Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de colleges. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Wethouder T. Jongman

Ontwikkelingen	De wettelijke taken, ambities en beleidsthema's worden beïnvloed door de ontwikkelingen om ons heen. De belangrijkste trends en ontwikkelingen voor 2026, aanvullend op de programmalijnen onderverdeeld naar landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op het gebied van publieke gezondheid, ontwikkelingen wetgeving en organisatieontwikkelingen, zijn: - bezuinigingen vanuit het Rijk op de Versterkingsmiddelen voor infectieziekten en pandemische paraatheid (VIP) vragen om een heroverweging op de inzet om de basistaken algemene infectieziektebestrijding adequaat uit te blijven voeren; - extra middelen vanuit het Rijk om de dalende vaccinatiegraad tegen te gaan. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de regio; - actualisering van de verouderde Elektronisch patiëntendossiers (EPD's) van de centra seksuele gezondheid; - aangekondigd door het Rijk van een korting op de regeling aanvullende seksuele gezondheid (ASG) – middelen. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen hiervan zijn; - verkenning bovenregionale samenwerking op het gebied van Forensische geneeskunde; - nadere besluitvorming door het algemeen bestuur over de door de GGD IJsselland uitgevoerde analyse uitgevoerd naar het takenpakket en de financiële stromen om te komen tot bezuinigingsvoorstellen;

	- afstemming met de gemeenten van de door de GGD IJsselland voorbereide (nieuwe) Koers Jeugdgezondheidszorg. <u>Verder zijn er nog een aantal organisatieontwikkelingen:</u> - het bestuurlijk overleg RSJ heeft eind 2024 het principebesluit genomen om de taken van het RSJ IJsselland met ingang van 1-1-2026 over te hevelen naar de GGD IJsselland waarbij de bestaande kwaliteiten van het RSJ IJsselland behouden blijven; - er is noodzakelijk (monumentaal) onderhoud nodig aan de hoofdlocatie van de GGD IJsselland aan de Zeven Alleetjes.
Risico's	In de programmabegroting 2026 van de GGD worden een aantal risico's vermeld met een gemiddeld tot minimale risicoklasse. De GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Deze valt binnen de bandbreedte en is daarmee voldoende. Bij de overheveling van het RSJ IJsselland naar de GGD IJsselland is om de herkenbaarheid van taken (en middelen) van het RSJ binnen de GGD te borgen.

bedragen x € 1.000

Veiligheidsregio IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Opbrengst huurkazernes	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	3.516	181	4.578	35.046	12%	-
2025	3.839	191	5.702	36.949	13%	-
2026	4.029	200	3.960	38.138	9%	-

Activiteiten	Veiligheidsregio IJsselland werkt met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis in de regio IJsselland.
Inhoudelijk belang	De brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het bieden van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen zijn alle publieke belangen. Deze belangen kunnen het beste behartigd worden door middel van een gemeenschappelijke regeling op basis van de WGR.
Bestuursprogramma	Leefbare steden en kernen
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Burgemeester E. de Groot
Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio blijft in 2026 continu klaarstaan met kennis, mensen en middelen om de kerntaken goed uit te voeren. Het versterken van veiligheid, beperken van risico's waar het kan en bestrijden van incidenten wanneer dat moet. Daarvoor investeert zij in vakmanschap van medewerkers, in verbinding met haar

	partners en in een sterke interne binding met het vak en collega's. Het doel is de veiligheid in IJsselland te versterken. Dit doet zij onder andere door: - risicogericht te werken als basis te nemen voor haar werk; - de uitrukorganisatie door te ontwikkelen; - de crisisorganisatie inzetbaar te laten zijn voor klassieke crises, maar ook voor meer onvoorziene en langdurige crises; - samen te werken met haar partners aan het versterken van de weerbaarheid van de samenleving.
Risico's	Veiligheidsregio IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Door een landelijke bezuiniging van 10% op de rijksbijdrage moet de veiligheidsregio besparen. Dit gebeurt door lagere prijscompensatie (gedifferentieerde indexatie), het uitstellen van investeringen en het voorlopig niet invullen van vacatures. Verdere bezuinigingen zouden kunnen leiden tot het sluiten van brandweerkazernes, ook in onze regio. Daarnaast zouden deze bezuinigingen kunnen leiden tot vertragingen in projecten en het in de knel komen van de extra taken in het kader van het verhogen van de maatschappelijke weerbaarheid.

bedragen x € 1.000

Omgevingsdienst IJsselland					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	1.483	316	3.527	8%	-
2025	1.488	316	3.531	8%	-
2026	1.646	316	3.441	8%	-

Activiteiten	De Omgevingsdienst (OD) is een gemeenschappelijke regeling op het gebied van de milieuwetgeving, -regelgeving en -handhaving.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente de wettelijke milieutaken uitvoert op een regionale schaal om zo minder kwetsbaar en meer efficiënt te zijn.
Bestuursprogramma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Provincie Overijsel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de colleges en gedeputeerde staten.
Vertegenwoordiger	Wethouder M. Smit

Ontwikkelingen	De belangrijkste ontwikkeling voor 2026 is het effectueren van de route naar een robuuste Omgevingsdienst. Onder andere het Rijk, IPO en VNG hebben op basis van verschillende onderzoeken geconcludeerd dat het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VYH) in Nederland onvoldoende functioneert, met grote milieuschade als gevolg. Daarom is een proces gestart om in heel Nederland te komen

	tot robuuste omgevingsdiensten. Het Rijk, IPO en VNG eisen dat op 1 april 2026 alle omgevingsdiensten robuust zijn. Net als nagenoeg alle andere omgevingsdiensten in ons land, is ook de omgevingsdienst IJsselland niet robuust. Zij ziet het als haar opdracht te komen tot een realistische route naar een robuuste omgevingsdienst IJsselland, die past bij de maatschappelijke opgaven in het IJssellands werkgebied en ook voldoet aan de landelijke robuustheidseisen.
Risico's	De Omgevingsdienst IJsselland is in 2018 gestart. Doordat er beperkt historische gegevens zijn, brengt dit onzekerheden in de begroting met zich mee. Zo moeten uitvoering en ontwikkeling tegelijkertijd plaatsvinden, terwijl de overgedragen capaciteit zich vooral bezig houdt met uitvoering. Vermeldenswaardig is dat wij taken hebben ingebracht en voor de daarbij behorende capaciteit betalen. Aanvullende, niet standaard ingebrachte, taken kan de OD wel voor ons uitvoeren, deze worden dan aanvullend in rekening gebracht. Hierbij gaat het in ieder geval om specialistische advisering t.a.v. gaswinning en geluidsmetingen bij evenementen, maar daarnaast bijvoorbeeld ook mogelijke aanvullende metingen (geluid, gevaarlijke stoffen) bij handhavingstrajecten.

bedragen x € 1.000

RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)

Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2024	162	-	-	0%	-
2025	170	-	-	0%	-
2026	166	-	-	0%	-

Activiteiten	De uitvoeringsorganisatie fungeert als aankoopcentrale voor de Jeugdwet taken voor gemeenten. Verder beheert de uitvoeringsorganisatie namens de gemeenten de in het kader van de inkoop gesloten overeenkomsten.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente de wettelijke jeugdzorgtaken uitvoert en daarbij regionaal samenwerkt om zo efficiënt mogelijk te zijn. Gekozen is voor een lichte vorm van samenwerking via een bedrijfsvoeringsorganisatie, ofwel de uitvoerende taken en niet de beleidsvormende taken.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Wethouder T. Jongman.

Ontwikkelingen	Het bestuur van Regionaal Serviceteam Jeugd (RSJ) IJsselland besloot eind 2024 om een samengaan met de GGD IJsselland nader te verkennen. Dit om een robuuste en toekomstgerichte organisatie voor de jeugdhulp te garanderen. Met het voornemen tot samengaan worden de taken met ingang van 1-1-2026 van het RSJ IJsselland overgeheveld naar de GGD IJsselland waarbij de bestaande kwaliteiten van het RSJ

	IJsselland behouden blijven. In juridische zin betekent het samengaan dat de taken van het RSJ IJsselland worden opgenomen in de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland en dat tegelijkertijd de gemeenschappelijke regeling RSJ IJsselland wordt opgeheven. In 2026 zal het RSJ IJsselland blijven werken aan zorg continuïteit, kostenbeheersing en kwaliteit en de huidige taken inkoop, contractmanagement, monitoring en regionale agenda worden gecontinueerd. De gemeenten van regio IJsselland hebben aan het RSJ IJsselland de opdracht gegeven voor een regionale aanpak van de Hervormingsagenda Jeugd. Centraal in deze aanpak staat dat deze moet bijdragen aan het verbeteren van de jeugdhulp voor jeugdigen in onze gemeenten, zoveel mogelijk geworteld is in lokale structuren, waar we lokaal doen wat lokaal kan, maar (boven)regionaal met elkaar samenwerken om tot een robuuste aanpak te komen.
Risico's	De toetreding van RSJ IJsselland met de GGD IJsselland brengt risico's met zich mee. Zo vereist het grote (inhoudelijke en financiële) belang van jeugdhulp voldoende strategische focus op de jeugdhulp, ook als RSJ IJsselland deel uitmaakt van GGD IJsselland. De samenhang met duidelijke rol en taakverdeling in een heldere en slagvaardige governancestructuur is nodig. Bij het overgaan van het RSJ IJsselland naar de GGD IJsselland is het belangrijk dat we als gemeente de ruimte voor lokale keuzes blijven behouden.

Bijlage 8. Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Steenwijkerland	Nederland (gemiddeld)
0. Bestuur en ondersteuning				
0.01 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2026	10	
0.02 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2026	10	
0.03 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2026	1.033	
0.04 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2026	2,29	
0.05 Overhead	% van totale lasten	2026	10,30	
1. Veiligheid				
1.01 Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2024	11	9
1.02 Winkeldiefstal	per 1.000 inwoners	2024	1	2
1.03 Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2024	3	4
1.04 Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	2024	1	1
1.05 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2024	4	6
2. Economie				
2.01 Functiemenging	%	2023	47	54
2.02 Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw 15 tm 64 jr	2023	194	182
3. Onderwijs				
3.01 Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2024	8	7
3.02 Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2024	24	28
3.03 Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2024	2	2
4. Sport, cultuur en recreatie				
4.01 Niet- sporters	%	2024	46	43
5. Sociaal domein				
5.01 Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	660	837
5.02 Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	237	344
5.03 Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64jr	2024	212	203
5.04 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inwoners	2024	730	720
5.05 Netto arbeidsparticipatie	%	2024	73	73
5.06 Kinderen in uitkeringsgezin	%	2023	5	6
5.07 Werkloze jongeren	%	2023	2	2
5.08 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	11	14
5.09 Jongeren met jeugdbescherming	%	2024	1	1
5.10 Jongeren met delict voor rechter	%	2023	1	1
5.11 Jongeren met jeugdreclassering	%	2024	0	0
6. Volksgezondheid en milieu				
6.01 Omvang huishoudelijke restafval	kg per inwoner	2023	61	148
6.02 Bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	23	33
7. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
7.01 Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2025	339	398
7.02 Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2024	8	8
7.03 Demografische druk	%	2025	80	71
7.04 Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2025	784	957
7.05 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2025	814	1050

Op grond van het BBV dienen gemeenten de effecten van beleid toe te lichten door een vaste set met beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij elk van deze indicatoren is een omschrijving en nadere toelichting vermeld.

Bijlage 9. Bestedingsplan

bedragen x € 1.000

Beleidskeuzes PPN 2025-2029	Investering	S / I	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
In begroting 2026-2029 opgenomen						
1. Woningbouw						
Woonagenda		I	- 320			
Startersleningen		I	- 500			
Onttrekking aan de reserve Volkshuisvesting		I	500			
2. Werk en economie						
Projectleider arbeidsmarktprojecten		i	- 95			
Beschikbaar budget voor arbeidsmarktbeleid		*I*	*50*			
3. Samenredzaam						
4. Vitaal platteland						
Regie op initiatieven Vitaal Platteland		I	- 100			
5. Duurzaam						
6. Leefbare steden en kernen						
Uitwerking spoorzone Steenwijk		I	- 200	- 200		
Herinrichting Coninckswег (riolering)	- 437	S			- 20	- 20
Dekking via rioolheffing		*S*			*9*	*9*
Herinrichting Coninckswег (overige maatregelen)	- 790	S			- 63	- 62
Fietspad Oldemarkt-Ossenzijl	- 1.900	S	- 6	- 40	- 40	- 38
Subsidie Rijk: SPV 3e tranche	*850*	*S*				
Subsidie provincie: IJVP	*425*	*S*				
Levensduurverlengende maatregelen wegen	- 1.993	S		- 119	- 133	- 130
Beschikbaar budget	*304*	*S*				
Nieuwbouw school Blokzijl	- 4.035	S			90	- 105
Beschikbaar budget IHP	*1.820*	*S*				
Nieuwbouw school Blokzijl		I				- 100
Onderwijshuisvesting Vollenhove	- 13.692	S			- 791	- 779
Bijdragen vanuit scholen /KDV	*3.193*	*S*			176	173
Beschikbaar budget IHP	*4.917*	*S*	*275*	*271*	*267*	*263*
Participatie wettelijke taak		I	- 97			
Zorgplicht bibliotheek		I	- 100			
Verduurzaming vastgoed		I				
Beschikbaar budget						
Verbouw dorpshuis Paasloo		I	- 179	- 102		
Beschikbaar budget/bijdragen/fondsen		*I*	*95*	*28*		
7. Financiën en dienstverlening						
Archief hotspots		I	- 72			
Informatiebeveiliging		S	- 80	- 80	- 80	- 80
Totaal bestedingsplan	**- 11.338**		**- 829**	**- 242**	**- 585**	**- 869**
Waarvan ten laste van de Algemene reserve - vrij besteedbaar			*1.018*	*274*	-	*100*
Ten laste van het begrotingssaldo	**- 11.338**		**189**	**32**	**- 585**	**- 769**